

**RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA
ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS
ZIŅOJUMS 2011**

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA
ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS
ZIŅOJUMS 2011

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONS
RĪGA 2012

SATURS

Ievads	5
1. Rīgas plānošanas reģiona vizītkarte	7
2. Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu ieviešana un uzraudzība	10
2.1. Reģionā īstenotās rīcības nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentu kontekstā	10
2.2. Reģiona plānošanas dokumenti	13
2.3. Vietējo pašvaldību plānošanas dokumenti	16
2.4. Attīstības uzraudzības aktivitātes pašvaldībās	22
3. Reģiona attīstības atbalsta pasākumu īstenošana	24
3.1. Reģiona projekti	24
3.2. Vietējo pašvaldību projekti	24
4. Pētījumu virzieni – aktuālie reģiona attīstības jautājumi	25
4.1. Rīgas aglomerācija	25
4.2. Attīstības centri	30
4.3. Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas kapacitāte	38
5. Rīgas plānošanas reģiona rīcības priekšlikumi	42
5.1. Pārskats par 2011.gadā plānoto rīcību izpildi	42
5.2. Veicamo pasākumu plāns tuvākajam laikam	45
Pielikumi	
1.pielikums. Iedzīvotāju skaits Rīgas plānošanas reģiona pašvaldībās	
2.pielikums. Iedzīvotāju skaita un blīvuma izmaiņas Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību teritoriālajās vienībās 2004.-2012.gadā	
3.pielikums. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam ieviešanas modelis	
4.pielikums. Rīgas plānošanas reģiona aktivitātes Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanā	
5.pielikums. Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes finansēšana	
6.pielikums. RPR administrācijas 2011.gadā īstenotie un uzsāktie projekti	
7.pielikums. Rīgas plānošanas reģiona attīstības centri un apdzīvoto vietu funkcionalitāte	

ATTĒLI

Attēli tekstā

Rīgas plānošanas reģiona administratīvais iedalījums	7
Iedzīvotāju blīvums 2012.gada sākumā	8
Iedzīvotāju skaita izmaiņas 2010.-2012.gadā	8
Ārvalstu tiešās investīcijas uzņēmumu pamatkapitālā	9
Pievienotās vērtības apjoma izmaiņas nozīmīgākajās nozarēs	9
Ilgspējīgas attīstības stratēģiju statuss pašvaldībās	17
Attīstības programmu statuss pašvaldībās	18
Teritorijas plānojumu statuss pašvaldību teritoriālajās vienībās	20
Teritorijas plānojumu statuss pašvaldībās	21
Attīstības centri un nacionālo interešu telpas	26
Rīgas metropoles aglomerācija	27
Rīgas plānošanas reģiona perspektīvā telpiskā struktūra	29
Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu funkcionalitāte I	32
Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu funkcionalitāte II	33
Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu atbilstība ciemu kritērijiem	36
Rīgas plānošanas reģiona attīstības centru atbilstība ciemu kritērijiem	37
Plānošanas dokumentu izstrādes dalībnieki RPR pašvaldībās	40
Pašvaldību plānotāju viedoklis par attīstības plānošanas procesa dalībniekiem	40
Pašvaldību plānotāju viedoklis par problēmām plānošanas jomā	41
Pašvaldību plānotāju viedoklis par kapacitātes celšanu	41

Attēli pielikumā

Iedzīvotāju skaits pašvaldību teritoriālajās vienībās 2004.gadā	49
Iedzīvotāju skaits pašvaldību teritoriālajās vienībās 2012.gadā	49
Iedzīvotāju blīvums pašvaldību teritoriālajās vienībās 2004.gadā	50
Iedzīvotāju blīvums pašvaldību teritoriālajās vienībās 2012.gadā	50
Iedzīvotāju skaita izmaiņas pašvaldību teritoriālajās vienībās 2004.-2010.gadā	51
Iedzīvotāju skaita izmaiņas pašvaldību teritoriālajās vienībās 2010.-2012.gadā	51
Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam ieviešanas modelis	52
Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju skaits pilsētās un ciemos	65
Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju skaits attīstības centros	65
Rīgas plānošanas reģiona attīstības centri un ciemi	66
Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu funkcionalitāte	66
Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu un attīstības centru funkcionalitāte	67
Rīgas plānošanas reģiona attīstības centri un funkcijas	67

Ievads

Rīgas plānošanas reģiona (RPR) attīstības uzraudzības ziņojums ir ikgadējs reģiona teritorijas attīstības pārskats, kas akcentē aktuālākos jautājumus plānošanas jomā un sniedz priekšlikumus reģiona administrācijas darbībām tuvākajam laikam. 2011.gada RPR attīstības uzraudzības ziņojums ir jau ceturtais šāda veida pārskats, kas kļuvis par pastāvīgu uzraudzības formu reģionā.

Uzraudzības ziņojumā tradicionāli tiek apskatīti reģiona un vietējo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu ieviešanas un uzraudzības jautājumi, kā arī reģiona attīstības atbalsta pasākumu (projektu) īstenošanas progress. Šajā ziņojumā tiek apskatītas arī reģionā īstenotās rīcības nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentu kontekstā. Ziņojums fokusējas uz Rīgas aglomerācijas un attīstības centru jautājumiem, kam veltīti tematiskie pētījumi. Attīstības centru kontekstā ir veikta apdzīvoto vietu funkciju un ciemu izveides kritēriju noteikšana, kas rezultējas apdzīvoto vietu funkcionalitātes un apdzīvoto vietu atbilstības ciemu izveides kritērijiem novērtēšanā. Pārskatā pieejams kartogrāfiskais materiāls iegūto rezultātu atspoguļošanai.

Tematisko pētījumu ietvaros, atsevišķi tiek apskatīti arī pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas kapacitātes jautājumi, kas šobrīd ir aktuāli līdz ar aktivitātēm jaunu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes jomā.

Pārskata noslēgumā sniegti RPR rīcības priekšlikumi, kas ietver pārskatu par iepriekšējā periodā (2011.gadā) padarīto un veicamo pasākumu plānu tuvākajam laikam (3 gadu periodam). Pasākumu plāns ietver rekomendācijas turpmākai RPR administrācijas darbībai, ņemot vērā reģiona formālās un iespējamās / paredzamās funkcijas.

Informācija par aktivitātēm un veiktajiem darbiem telpiskās plānošanas un attīstības uzraudzības jomā ir pieejama RPR interneta mājas lapā www.rpr.gov.lv sadaļā „Darbības jomas / Attīstība un plānošana”.

Reģiona loma un funkcijas

Joprojām pastāv neskaidrības plānošanas reģionu lomas, turpmākā statusa un funkciju kontekstā. Bez reģiona attīstības plānošanas un koordinācijas, kā arī informācijas sniegšanas un konsultēšanas funkcijām, pēdējos gados plānošanas reģioniem deleģētas arī sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanas, kultūrpolitikas īstenošanas atbalsta un sociālo pakalpojumu attīstības funkcijas.

2011.gadā, blakus esošajām, RPR jaunas funkcijas nav veicis, taču ar atbildīgajām ministrijām tiek vestas sarunas atsevišķu funkciju pārņemšanā, tādās jomās, kā izglītība, uzņēmējdarbības attīstība, civilā aizsardzība, veselība un sociālā aprūpe u.c. Turpmākās norises funkciju pārņemšanā ir atkarīgas no turpmākās reģiona lomas un statusa valsts pārvaldē.

2011.gadā Rīgas plānošanas reģions ir veicis sekojošas funkcijas:

Reģiona attīstības plānošana

Rīgas plānošanas reģions, saskaņā ar Reģionālās attīstības likumu nodrošina reģiona attīstības plānošanu, koordināciju, pašvaldību un citu valsts pārvaldes iestāžu sadarbību, tajā skaitā:

- Reģiona teritorijas attīstības plānošanu, kas ietver reģionālo plānošanas dokumentu – reģiona attīstības stratēģijas, reģiona telpiskā plānojuma, attīstības programmas izstrādi, aktualizēšanu, īstenošanu un uzraudzību;
- Reģionāla un vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumentu savstarpējās saskaņotības un atbilstības normatīvo aktu prasībām izvērtēšanu;
- Līdzdalību valsts tiesību aktu projektu izvērtēšanā un atzinumu sagatavošanā;
- Plānošanas reģiona reģionālās attīstības atbalsta pasākumu izstrādi, īstenošanu, uzraudzību un novērtēšanu.

Rīgas plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra darbība

Rīgas plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centrs ir RPR struktūrvienība. Tas nodrošina bezmaksas atbalstu un pakalpojumus pašvaldībām, nevalstiskām organizācijām un uzņēmējiem jautājumos, kas saistīti ar ES fondu līdzekļu piesaisti un apgūšanu projektu ideju īstenošanai (apmācības, konferences, semināri, individuālas konsultācijas, informācija medijos).

Sabiedriskā transporta pakalpojumi

Saskaņā ar Sabiedriskā transporta pakalpojumu likumu Rīgas plānošanas reģions pārzina un organizē sabiedriskā transporta pakalpojumus reģionālajā vietējās nozīmes maršrutu tīklā, kā arī sniedz priekšlikumus par sabiedriskā transporta pakalpojumu organizēšanu.

Kultūrpolitikas īstenošanas atbalsts

Kultūrpolitikas īstenošana Rīgas plānošanas reģionā tiek veikta balstoties uz sadarbības līgumu ar LR Kultūras ministriju. Reģions nodrošina datu ievadi Latvijas digitālajā kultūras kartē, apzina un sagatavo informāciju par kultūras tūrisma produktu klāstu Rīgas plānošanas reģionā, kā arī nodrošina metodisku un konsultatīvu palīdzību kultūras speciālistiem Rīgas plānošanas reģiona pašvaldībās.

Sociālo pakalpojumu attīstība

Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likumu plānošanas reģiona pašvaldības sniedz sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību iedzīvotājiem balstoties uz RPR Sociālo pakalpojumu attīstības programmu. Katra pašvaldība attīsta sociālos pakalpojumus un nodrošina sociālo palīdzību atbilstoši pašvaldības stratēģiskajiem dokumentiem, attīstības plāniem un finanšu resursiem.

1. Rīgas plānošanas reģiona vizītkarte

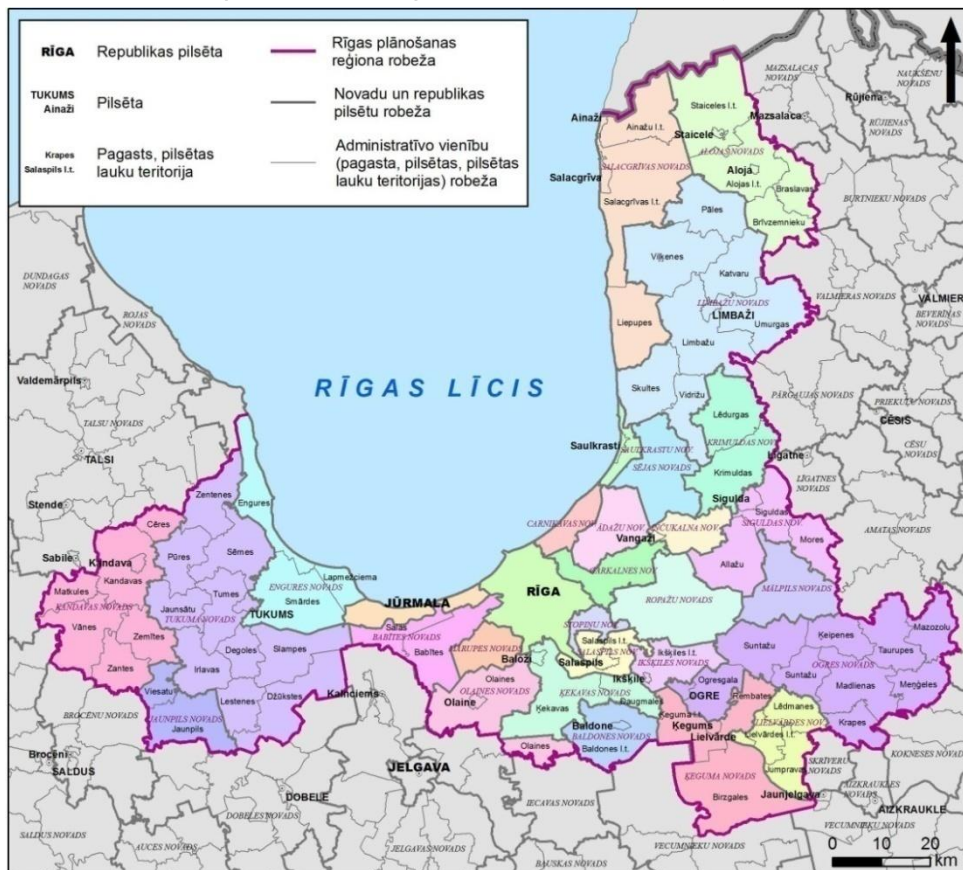
Rīgas plānošanas reģions ir Latvijas galvaspilsētas reģions. Atrašanās Baltijas valstu centrā, uz robežas starp Eiropas un austrumu kultūrām, veidojusi Rīgas reģionu kā tiltu starp dažādām valstīm un to iedzīvotājiem. Reģionu raksturo dinamiskā galvaspilsēta Rīga, kurā organiski iekļāvušās dažādu tautu ietekmes. Nozīmīgas ir arī citas reģiona pilsētas – Jūrmala, Limbaži, Tukums, Ogre un Sigulda, kā arī industrializācijas neskartā lauku vide. Reģiona īpašā vērtība ir Baltijas jūras Rīgas līča piekraste un iekšējie ūdeņi.

Reģiona sociāli ekonomisko, tehnoloģisko un zinātnisko attīstību nosaka valsts, starpvalstu un Eiropas nozīmes attīstības centrs – Rīgas pilsēta ar tās aglomerāciju. Reģiona funkcionālā telpa ievērojami pārsniedz reģiona robežas, kas reģiona saimnieciskajā un apdzīvojuma telpiskajā struktūrā iekļauj arī apkārtējo reģionu teritorijas. Reģiona stratēģiski nozīmīgā atrašanās vieta, augstā iedzīvotāju piesaistes spēja un salīdzinoši lielā tirgus ietilpība veido reģiona ekonomisko potenciālu un sekmē nacionālo izaugsmi. Rīgas aglomerācijā koncentrējas valsts nozīmīgākie kultūras, izglītības, zinātnes, sporta, veselības aprūpes, kā arī transporta infrastruktūras objekti.

TERITORIJA

Platība	10 435 km ²	Rīgas līča piekrastes garums	185 km
Pašvaldības	30	Robežas garums ar Igauniju	45 km
Republikas pilsētas	2 Rīga, Jūrmala	Mežu un purvu teritoriju īpatsvars	52 %
Reģiona nozīmes centri	4 Tukums, Ogre, Sigulda, Limbaži	Lauksaimniecības zemju īpatsvars	32 %

Rīgas plānošanas reģiona administratīvais iedalījums

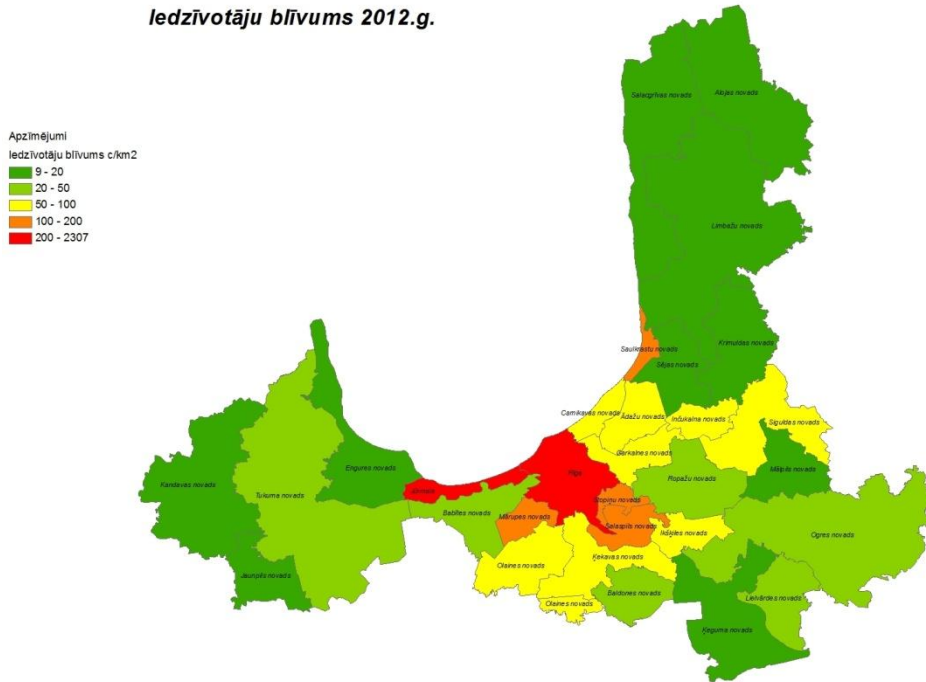

Avots: Rīgas plānošanas reģions

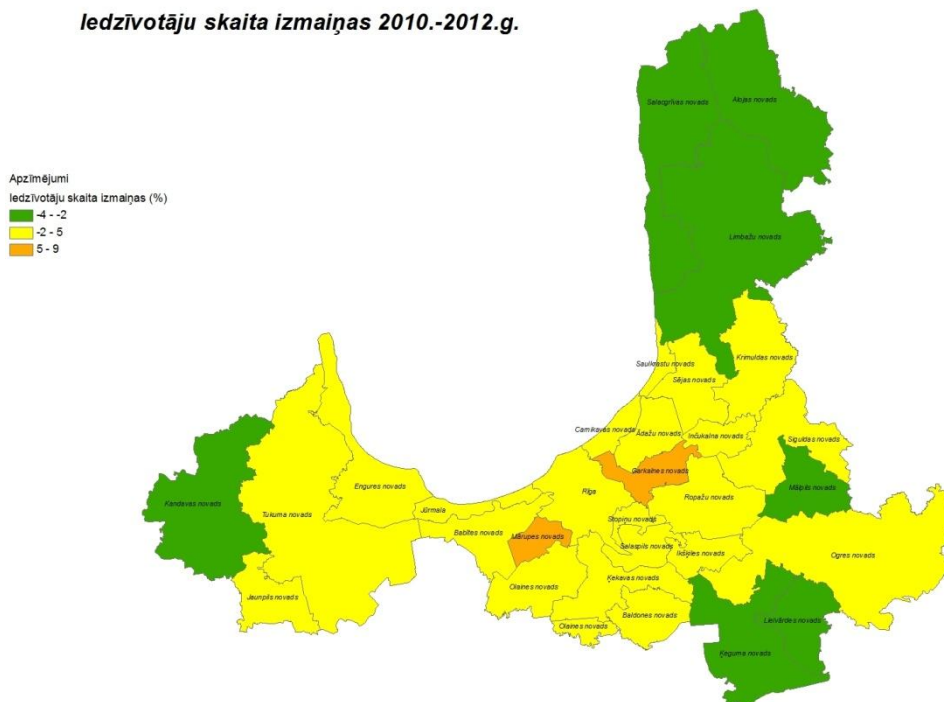
IEDZĪVOTĀJI

Iedzīvotāju skaits(2012)	1 089 767	Dzimuma struktūra	54,7 % sievietes
Lauku iedzīvotāji	15 %	Vecuma struktūra	45,3 % vīrieši
Iedzīvotāju blīvums	104 cilvēki/km ²		13,4 % līdz 14
Rīgas aglomerācijā	265 cilvēki/km ²		66,5 % 15-64
Skaita izmaiņas(2004-2012)	- 0,5 %	Nacionālais sastāvs	20,1 % virs 65
			52,3 % latvieši
			33,5 % krievi
			14,2 % pārējie

Iedzīvotāju blīvums 2012.g.

Iedzīvotāju skaita izmaiņas 2010.-2012.g.

Avots: Rīgas plānošanas reģions, sagatavots pēc PMLP Iedzīvotāju reģistra datiem

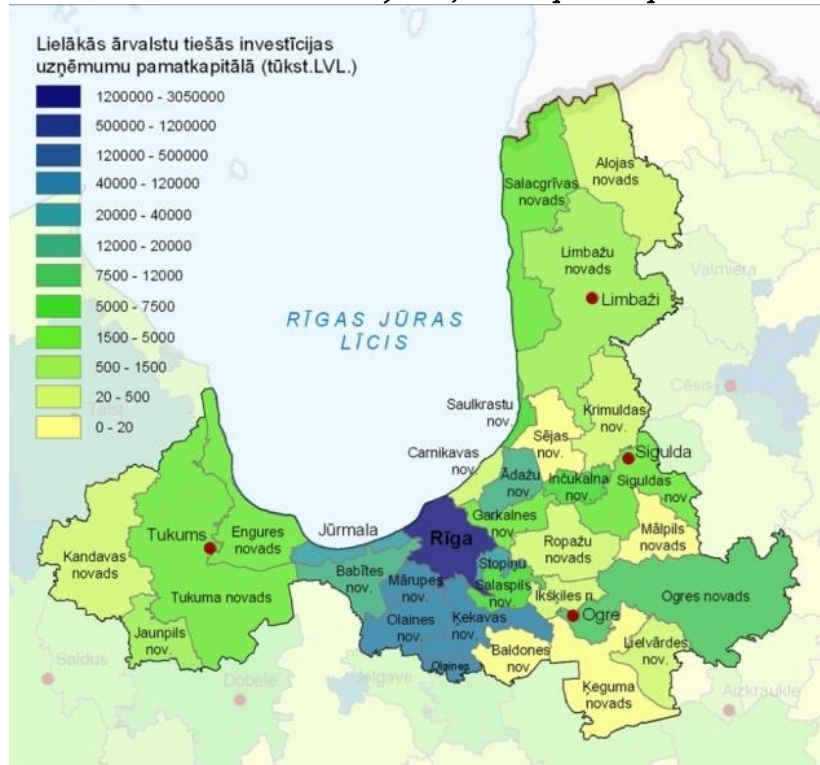
Informācija par iedzīvotāju skaita un blīvuma izmaiņām pašvaldībās un to teritoriālajās vienībās pieejama [1. un 2.pielikumā](#)

EKONOMIKA

IKP (2008)	9 840 LVL/iedz.	Ekonomiski aktīvās statistikas vienības (2010)	77 520
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (2010)	352 LVL/iedz.	Jaunie uzņēmumi(2010)	9 253
Bezdarba līmenis(2011)	8,7 %	Nodarbināto izglītība	30 % augstākā
Darba samaksa(2011)	512 LVL		35 % profesionālā
			25 % vispārējā

Ārvalstu tiešās investīcijas uzņēmumu pamatkapitālā

Avots: „Latvijas reģionu ekonomikas attīstības perspektīvas un virzieni 2010-2011”

UZŅĒMĒJDARBĪBAS JOMAS

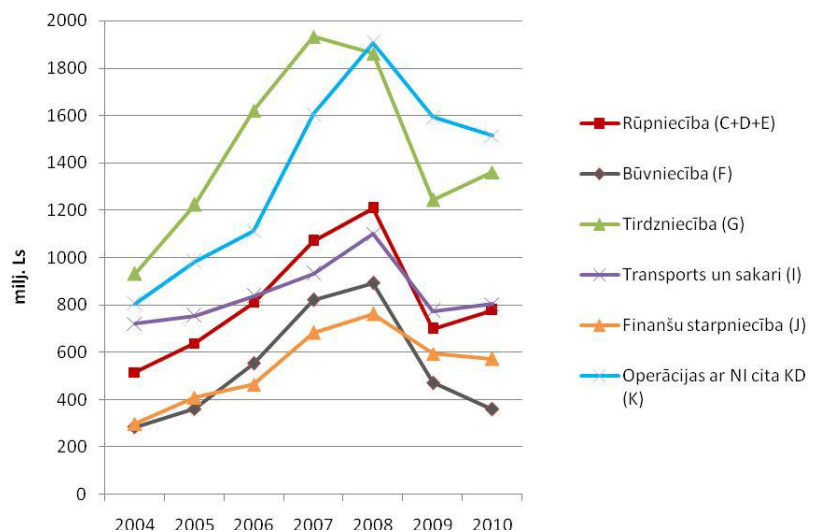
GALVENĀS NOZARES

- Tirdzniecība
- Nekustamais īpašums
- Profesionālie pakalpojumi
- Lauksaimniecība
- Būvniecība
- Rūpniecība
- Transports un loģistika

RŪPNIECĪBA

- Pārtika un dzērieni
- Kokapstrāde
- Metālapstrāde
- Tekstilizstrādājumu ražošana
- Ķīmiskā rūpniecība
- Farmācija

Pievienotās vērtības apjoma izmaiņas nozīmīgākajās nozarēs

Avots: Rīgas plānošanas reģiona Ekonomikas profila materiāli

2. Teritorijas attīstības plānošanas dokumentu ieviešana un uzraudzība

2.1. Reģionā īstenotās rīcības nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentu kontekstā

Nacionālo plānošanas dokumentu konteksts

Plānošanas reģiona loma dažādu valsts plānošanas dokumentu realizācijā ir pastarpināta – netieša, kas izpaužas caur reģionāla līmeņa plānošanas procesu. Valsts politikas dokumenti pārsvarā ir nozaru griezumā. Šo dokumentu skatījums reģionālā īstenošanas līmenī ir nelietderīgs no to savstarpējās nošķirtības un atbildību sadales viedokļa. Lielākā daļa nozaru politikas ir maz savstarpēji saistītas, tai pat laikā – reģionam nav deleģētas atbildības šo politiku īstenošanā.

Lietderīgi ir skatīt integrētus dokumentus, kas atspoguļo daudzveidīgu kompleksu pieeju teritorijas attīstībai. Tai pat laikā, nacionālie attīstības plānošanas dokumenti atspoguļo gan nozaru plānošanas tradīcijas Latvijā, gan pieeju Eiropā. Par šādiem dokumentiem var tikt uzskatīti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (LIAS), Valsts stratēģiskais ietvardokuments 2007.-2013.gadam (VSID), Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2007.-2013.gadam (NAP), Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plāns 2007.-2013.gadam (LAVSP), Zivsaimniecības nozares stratēģiskais plāns 2007.-2013.gadam (ZNSP).

Katram no šiem dokumentiem ir savs mērogs un vispārinājuma līmenis, tematiskais noklājums un atšķirīgi ieviešanas instrumenti. Tātad, katrs no tiem ieņem atšķirīgu vietu un lomu, kādu tie spēlē valsts plānošanas sistēmā un veidu, kā tie ir saistīti ar citiem plānošanas līmeņiem un konkrēti - ar reģiona teritorijas attīstības plānošanas līmeni.

Īpašu lomu spēlē vidēja termiņa programmēšanas dokumenti, kas saistīti ar Eiropas Savienības programmēšanas 7 gadu ciklu – NAP, VSID, LAVSP, ZNSP. Tie veidoti balstoties uz Eiropas institūciju un finansēšanas instrumentiem – Eiropas reģionālā attīstības fonda (ERAF), Eiropas sociālā fonda (ESF), Kohēzijas fonda (KF), Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (LFLA). Kopumā šiem dokumentiem raksturīga nozaru plānošanas pieeja, kas skata attīstību noteiktā teritorijā, akcentējot nozares lomu un pakārtojot citas jomas šai galvenajai (LAVSP, ZNSP) vai arī pakārtojot attīstības atbalstu noteiktiem fondiem (VSID).

Nozīmīgākais septiņu gadu teritorijas attīstības plānošanas dokuments ir NAP, kas veido stratēģisko satvaru turpmākajai rīcības plānošanai. Plānošanas praksē 2007.-2013.gada periodam NAP veidojās paralēli LSID un citiem programmēšanas dokumentiem, kura rezultātā programmēšanas dokumenti gan bija formāli saistīti ar NAP, tomēr atsevišķu rīcību prioritātes netika vērtētas no to svarīguma attiecībā pret NAP. Krīzes periodā 2010.-2013.gadam izstrādāts Latvijas Stratēģiskās attīstības plāns (LSAP), kas precīzē NAP īstermiņā. LSAP nav deleģējis uzdevumus plānošanas reģionu līmenim.

NAP uzsver reģionu lomu dokumenta īstenošanai, tai pat laikā, programmēšanas dokumentos reģionu loma ir niecīga un tieši uz reģionu atbalstu tika vērsta tikai dažas aktivitātes ar ierobežotu finansējumu. Šāda situācija neļāva reģioniem spēlēt to lomu, kādu tiem paredzēja NAP. NAP iezīmēja galvenās reģionu un vietējo pašvaldību atbildību lomas tās nenodalot - izaugsme un uzņēmējdarbība, izglītības, mājokļu, sabiedrisko, transporta un citu pakalpojumu pieejamība un kvalitāte, iedzīvotāju pilsoniskā aktivitāte un dzīves kvalitātes

uzlabošanās. Uzraudzības un dokumentu savstarpējās saskaņotības atbildība tika deleģēta atbildīgajai ministrijai (RAPLM). Ietekmi uz NAP īstenošanu atstāja arī ekonomiskā krīze – lai gan NAP ir „pirmskrīzes” uz strauju izaugsmi orientēts dokuments, tas ir pietiekoši vispārīgs, lai daudzējādā ziņā varētu tikt attiecināts arī uz esošo un tuvākās nākotnes situāciju.

Citi programmēšanas dokumenti plānošanas reģionus neskata kā noteiktu aktivitāšu ieviesējus.

LIAS ir svarīgākais ilgtermiņa stratēģiskais attīstības dokuments, kas iezīmē Latvijā jaunu pieeju, vērstu uz pašiniciatīvu, radošumu un valsts teritoriālo atbalsta politiku. Tas ir galvenais telpiskās attīstības dokuments, kas iever telpiskās attīstības perspektīvu, iezīmējot svarīgākās teritoriālās prioritātes.

Saskaņā ar LIAS īstenošanas un uzraudzības procesu, tās īstenošanu un uzraudzību nodrošina publiskā pārvalde – Ministru kabinets, tiešās pārvaldes iestādes, plānošanas reģioni, pašvaldības sadarbībā ar sociālajiem partneriem un organizētās pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem. Plānošanas reģionu loma šajā kontekstā ir vērtējama no to attiecībām ar valsts līmeņa un pašvaldību teritoriju attīstības plānošanu. Saistībā ar LIAS ieviešanu reģionam ir atvēlēta plānošanas un īstenošanas funkcija, bet uzraudzība ir valsts institūciju atbildība (3.pielikums).

Saskaņā ar LIAS katru otro gadu Saeima skata Ziņojumu par valsts ilgtspējīgu attīstību un stratēģijas īstenošanas progresu. Pamatojoties uz ziņojumu, Saeima var lemt par atsevišķām izmaiņām LIAS. Tātad, LIAS aktualizācijas cikls teorētiski var būt 2 gadi. Pirmais šāds ziņojums taps 2012.gadā, kas tiks skatīts Saeimā 2013.gadā.

Reģionu plānošanas funkcija LIAS kontekstā

Reģioni plānošanas funkciju veic detalizējot LIAS un nosakot reģiona plānošanas intereses, ievērojot gan valsts, gan pašvaldību intereses. Reģiona plānošanas loma attiecībā pret saturu LIAS kontekstā pašlaik ir neskaidra. Nav precīzi noteiktas, kādas ir reģiona atbildības jomas, kurās plānošanas reģioni veic ekskluzīvu plānošanu. Pašlaik reģions veic daudzveidīgu teritorijas attīstības plānošanu, balstoties uz LIAS prioritātēm un telpisko perspektīvu, tai pat laikā saglabājas situācija, ka reģiona dokumentiem nav ieviešanas instrumentu. Paredzams, ka situācija var mainīties līdz ar reģiona statusa noteikšanu valsts pārvaldē un tā nostiprināšanu normatīvajā regulējumā 2012.gadā.

Reģionam nav skaidras attiecības arī ar pašvaldībām. Reģionam saskaņā ar normatīvo regulējumu jāievēro vietējā plānošanas līmeņa intereses un pat blakus novadu intereses. Tai pat laikā – reģiona intereses ir veidotas balstoties uz pašvaldību interesēm, kas veido tā politisko struktūru – attīstības padomi. Reģionam kā valsts finansētai institūcijai būtu jāattēlo valsts reģionālās politikas teritoriālais aspekts, tai pat laikā, kā pašvaldību pārvaldītai institūcijai – pašvaldību intereses. Šādu situāciju nosaka reģiona duālais statuss - valsts institūcija kā finansēšanas forma, no vienas puses, un pašvaldību pārvaldības, kā politiskā forma, no otras.

Pēdējos gados ir pieaugusi plānošanas reģionu konsultatīvā loma valsts pārvaldē, tomēr samazinājies finansējums. Šādā situācijā no plānošanas reģiona sagaidāmie rezultāti ir neadekvāti.

Reģioni kā LIAS īstenotāji

Reģiona loma LIAS īstenošanā ir saistīta ar projektiem un komunikāciju. Būtiskākie LIAS īstenošanas virzieni ir noteikti Pārresoru koordinācijas centra (PKC) izstrādātajā informācijas pieprasījumā reģioniem, kas tiek saistīti ar teritorijas perspektīvas sadaļu. Tai pat laikā, reģiona loma LIAS īstenošanā nav saistāma tikai ar kādu noteiktu LIAS daļu vai atsevišķām paredzētajām rīcībām, cik ar visu dokumentu kopumā. No otras puses, reģiona nenoteiktais un vispārējais plānošanas raksturs un atsevišķās funkcijas, neļauj analizēt reģiona lomu LIAS kopumā. Reģions realizē LIAS prioritātes izmantojot to finansējumu, kas pieejams reģionam, galvenokārt tās ir pārrobežu programmas. Veidojot komunikāciju ar pašvaldībām un valsts pārvaldes institūcijām, tiek pausta reģiona pozīcija.

Šeit balstāties uz PKC izveidoto informācijas pieprasījumu, kas drīzāk parāda problēmas neskaidrības vairāk kā konkrētas rīcības LIAS īstenošanā. Apkopojamā informācija balstās uz LIAS telpiskās attīstības perspektīvu un risinājumiem, kas saistīti ar transporta infrastruktūras plānošanu un sabiedriskā transporta organizāciju, nodrošinot sasniedzamības uzlabošanu, Rīgas metropoles, attīstības centru un teritoriju attīstības plānošanu, nodrošinot apdzīvojuma attīstību, Baltijas jūras piekrastes un Rīgas metropoles areāla plānošanu, nodrošinot nacionālo interešu telpu attīstību (4.pielikums).

Plānošanas reģiona projektu analīze ir sniegta 3.sadaļā „Reģiona attīstības atbalsta pasākumu īstenošana”. Kopumā RPR projektu aktivitātes galvenokārt saistītas ar kultūras telpas attīstības, ilgtermiņa ieguldījumiem cilvēkkapitālā un inovatīvas un ecoefektīvas ekonomikas sadaļām LIAS ietvaros. No teritorijas attīstības plānošanas, kā LIAS īstenošanas instrumenta viedokļa, RPR rīcības saistāmas ar LIAS telpiskās perspektīvas sadaļu un tās aspektiem – sasniedzamību, apdzīvojumu un nacionālo interešu telpām.

Sasniedzamības uzlabošanai kopā ar valsts atbilstošajām institūcijām RPR pārzina un organizē sabiedriskā transporta pakalpojumus reģionālajā vietējās nozīmes maršrutu tīklā (sadarbībā ar Autotransporta direkciju), koordinē valsts ceļu remonta prioritātes (sadarbībā ar SIA „Latvijas valsts ceļi”), plāno sasniedzamības uzlabošanu reģionā. Krīzes apstākļos pēdējos gados samazinājies finansējums šo aktivitāšu veikšanai.

Apdzīvojuma plānošana un attīstība Latvijas neatkarības gados nav bijusi kādas institūcijas tiešā atbildībā. To veic plānošanas procesa ietvaros dažādos plānošanas līmeņos, bet virsuzraudzība ir VARAM pārziņā. Apdzīvojuma plānošana valsts līmenī saistās ar attīstības centru atbalsta politiku. RPR veic koordinācijas darbu, sadarbojoties ar pašvaldībām atbalsta prioritāšu un vietu noteikšanā.

RPR ietver Baltijas jūras piekrastes, Rīgas metropoles areāla, lauku attīstības telpas, dabas, ainavu un kultūrvēsturiskās teritorijas, kas LIAS definēti kā Nacionālo interešu telpas. LIAS skaidri nenosaka šo telpu robežas - daļa no šīm telpām pārklājas. Šajā gadījumā paliek atklāts jautājums par teritoriju attīstības prioritātēm, ar ko saskārās RPR, nosakot atbalsta prioritātes

pašvaldībām nākošajam programmēšanas periodam 2012.gada sākumā. Piemēram, attiecībā uz Baltijas jūras piekrasti un Rīgas metropoles areālu, kur atbalsts pārklājas.

Būtisks tuvākā laika uzdevums ir jauna dokumenta – RPR ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrāde (IAS), kas saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu (TAPL) jāpabeidz līdz 2013.gada beigām. Paralēls process norisinās pašvaldībās. Saskaņā ar TAPL, reģions sniedz nosacījumus un atzinumus, kā arī vērtē vietējo pašvaldību IAS atbilstību plānošanas dokumentiem un normatīvo aktu prasībām. IAS trūkums reģionālā līmenī, metodiskās neskaidrības vietējo IAS vērtēšanā, var radīt problēmas jau tuvākajā laikā, veidojot formālas procedūras, bet nepanākot likuma normu ievērošanu pēc būtības.

2.2. Reģiona plānošanas dokumenti

Attīstības stratēģija

RPR attīstības stratēģija 2000.-2020.gadam ir teritorijas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments, kas nosaka reģiona attīstības pamatnostādnes, ilgtermiņa attīstības mērķus un prioritātes, kā arī telpiskās attīstības virzienus. Attīstības stratēģijā noteiktās prioritātes un mērķi ir aktuāli arī šodien, taču neskaidrības plānošanas reģiona statusa un funkciju kontekstā, nesaiste ar ieviešanas programmām, kā arī attīstības plānošanas sistēmas darbība valstī kopumā nosaka attīstības stratēģijas ieviešanas iespējas.

Šobrīd spēkā esošā attīstības stratēģija tika aktualizēta 2008.gadā un kopš tā laika ir mainījies normatīvais regulējums attiecībā uz teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem. Ir pieņemts Attīstības plānošanas sistēmas likums un Teritorijas attīstības plānošanas likums, kas nosaka teritorijas attīstības plānošanas dokumentu hierarhiju un struktūru. Likums paredz, ka reģionālajā līmenī teritorijas attīstību plāno, izstrādājot plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu. Likuma kontekstā plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija ietver telpiskās attīstības perspektīvu, bet telpiskais (teritorijas) plānojums kā atsevišķs dokuments nav nepieciešams, līdz ar to šāda attīstības dokumentu struktūra neatbilst esošajiem RPR attīstības plānošanas dokumentiem un ir nepieciešama jaunas ilgtermiņa attīstības stratēģijas izstrāde, ietverot telpiskās attīstības perspektīvu. Reģiona attīstības stratēģija ir izstrādājama ņemot vērā nacionāla līmeņa attīstības prioritātes un uzstādījumus.

2012.gada 24.februārī RPR attīstības padome pieņēma lēmumu par RPR ilgtermiņa attīstības stratēģijas 2013.-2030.gadam un vidēja termiņa attīstības programmas 2014.-2020.gadam izstrādi. Plānots, ka finansiāli attīstības dokumentu izstrāde tiks nodrošināta izmantojot Norvēģijas finanšu instrumenta līdzfinansētās programmas „Kapacitātes stiprināšana un institucionālā sadarbība ar Norvēģijas publiskajām institūcijām, vietējām un reģionālām varas iestādēm” ietvaros paredzēto aktivitāti „Plānošanas reģionu kapacitātes stiprināšana, reģionālo attīstības plānošanas dokumentu izstrādei”, kas attiecas uz plānošanas reģionu ilgtermiņa attīstības stratēģijām un attīstības programmām. Attīstības dokumentu izstrāde tiek plānota laika periodā līdz 2013.gada beigām.

Telpiskais plānojums

Līdz ar jauno Teritorijas attīstības plānošanas likumu (turpmāk – TAPL) teritorijas attīstības plānošana reģionālajā līmenī notiks, izstrādājot un īstenojot plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu (5.panta 1.daļas 2.punkts). TAPL izpratnē plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir “ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā nosaka plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības redzējumu, stratēģiskos mērķus, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīvu rakstveidā un grafiskā veidā” un to izstrādā “atbilstoši Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā noteiktajiem valsts ilgtermiņa stratēģiskajiem mērķiem un ņemot vērā citus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus” (18.panta 1., 2.daļa). Saskaņā ar TAPL pārejas noteikumu 7.punktu līdz 2013.gada 31.decembrim plānošanas reģioni nodrošina ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādi.

Šobrīd RPR ir spēkā esošs telpiskais (teritorijas) plānojums 2005.-2025.gadam, kas tika apstiprināts 2007.gadā. RPR telpisko plānojumu veido četras daļas – esošās situācijas izklāsts, perspektīva, vadlīnijas un pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi. Izstrādājot reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, aktualizējams RPR telpiskā plānojuma saturs, integrējot to šajā dokumentā. Īpaša uzmanība veltāma reģiona telpiskā plānojuma ieviešanas, tai skaitā, monitoringa modeļa risinājumiem, kas pašreiz balstās tikai uz vietējo pašvaldību teritorijas plānojumu īstenošanas gaitu. Pārskatīt RPR telpisko (teritorijas) plānojumu nepieciešams arī reaģējot uz procesiem starptautiska un nacionāla mēroga attīstības plānošanā – 2011.gada 20.aprīlī MK apstiprinātajām „Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādņem 2011.-2017.gadam”, Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam izstrādi, Eiropas Transporta tīkla (TEN-T) projekta „Rail Baltica” virzību, velomaršruta „Dzelzs priekškaris” (Iron Curtain – EiroVelo 13 – North) izstrādi.

TAPL paredz, ka līdz 2012.gada 31.maijam Ministru kabinets (turpmāk – MK) izdod noteikumus, kas nosaka reģionālā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu saturu, izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtību (pārejas noteikumu 2.punkta 1.daļa,), līdz ar ko spēku zaudēs 2005.gada 5.aprīļa MK noteikumi Nr.236 „Plānošanas reģiona teritorijas plānošanas noteikumi.” Šobrīd Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija izstrādā noteikumu projektu „Noteikumi par reģionālā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”.

Attīstības programma

2011.gadā tika pabeigts darbs pie RPR attīstības programmas 2005.-2011.gadam aktualizācijas. RPR attīstības padome aktualizēto attīstības programmu 2012.gada 13.janvārī apstiprināja ar darbības termiņu 2009.-2013.gadam, kas iezīmē pašreizējā plānošanas perioda noslēguma fāzi. Aktualizētā attīstības programma veido pārejas posmu starp esošo plānošanas periodu un tālāko plānošanas periodu, norādot vajadzības pēc 2014.gada.

Attīstības programma ir veidota balstoties uz teritoriālu un tematisku programmas ieviešanas risinājumu pamata. Dokumentā tiek uzsvērts teritoriālais skatījums, kas balstās uz būtiskām teritorijām, kurām ir nepieciešami kompleksi risinājumi. Šāda pieeja norāda galvenos risināmos jautājumus reģiona mērķteritorijām – Rīgas aglomerācija, piekraste, reģiona centri, lauku teritorijas un iekšējie ūdeņi.

Tematiskie risinājumi ir balstīti uz noteiktām prioritātēm reģiona attīstībai, kā arī paredz risinājumus Rīgas plānošanas reģiona darbības efektivitātes paaugstināšanai. Šāda pieeja nosaka vai iezīmē galvenos vēlamos rīcības virzienus ilgtermiņā (stratēģiskās rīcības līdz 2020.gadam) un īstermiņā (tūlītējie soļi līdz 2013.gadam), kas ir savstarpēji saistīti un papildinoši. Programmas rīcības plāns veidots kā satvars konkrētu projektu izstrādei un sadarbības vadlīnijas noteiktu reģionālu mērķu realizēšanai.

Attīstības programmas aktualizācijas ietvaros tika veikts arī RPR attīstības programmas 2005.-2011.gadam izvērtējums, izmantojot noteiktos mērķu un rīcības virzienu rādītājus. Attīstības programma iezīmē reģionam būtiskas attīstības vadlīnijas un stratēģisko mērķu un uzdevumu līmenī tas ir aktuāls arī pašlaik. Vērtējot programmas ieviešanas īpatnības, jāsecina, ka reģiona programmā definētie attīstības mērķi ir realizējušies galvenokārt pateicoties valsts pārvaldes iestāžu un pašvaldību aktivitātēm. Aktualizētajā attīstības programmā noteiktās prioritātes un mērķi lielā mērā atbilst pašreizējai situācijai, taču ņemot vērā ekonomisko un sociālo stāvokli reģionā, būtu nepieciešams veikt dokumenta korekcijas, lai pielāgotos mainīgajiem apstākļiem un paredzamajiem izaicinājumiem, kas sagaida pēc 2014.gada.

Tiek izstrādāts jauns Nacionālās attīstības plāns, kas kalpotu par pamatu valsts attīstības finansēšanai pēc 2014.gada. Jaunais plānošanas periods prasa pārskatīt jau esošos un definēt jaunus prioritāros attīstības virzienus arī reģionālā un vietējā mērogā, izvērtējot iepriekšējos periodos sasniegto. Līdz ar to aktuāla ir jaunas RPR attīstības programmas izstrāde 2014.-2020.gadam, kas iezīmētu teritoriālās politikas virzienus. Vietējās pašvaldībās aktīvi notiek novadu attīstības programmu izstrādes process. Šajā kontekstā ir būtiskas valsts un reģiona līmeņa vadlīnijas, kas balstītos uz skaidru politiku un ieviešanas mehānismiem nākošajā plānošanas periodā.

Vienlaicīgi ar RPR ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādi 2013.-2030.gadam, tika pieņemts RPR attīstības padomes lēmums arī par jaunas attīstības programmas izstrādi 2014.-2020.gadam. Saturiski un laika grafika ziņā abu dokumentu izstrāde plānota savstarpēji koordinēti; finansiāli dokumentu izstrāde plānota Norvēģijas finanšu instrumenta ietvaros.

Pie jaunu attīstības dokumentu izstrādes jāņem vērā, ka tiek izstrādāti MK noteikumi par reģionāla līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, kas nosaka reģionālā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu saturu, izstrādes, ieviešanas un uzraudzības kārtību, kā arī prasības reģionālā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādātājiem. Tāpat, VARAM ir aktualizējusi arī „Metodiskos ieteikumus ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī” (red. 2012.gada 4.aprīlis), kas papildināti ar ieteikumiem ilgtspējīgas attīstības stratēģiju izstrādei un precizēti, ņemot vērā notikušās izmaiņas normatīvajos aktos.

Ekonomikas profils

Iepriekšējos gados izstrādātā RPR Ekonomikas profila rezultāti ir integrēti VARAM, plānošanas reģionu un LZA Ekonomikas institūta ekspertu kopīgi izstrādātā materiālā „Latvijas reģionu ekonomikas attīstības perspektīvas un virzieni”, kas ietver reģionu ekonomiskās attīstības raksturojumu, perspektīvos attīstības virzienus un nepieciešamos priekšnosacījumus turpmākai attīstībai.

RPR Ekonomikas profila materiāls šobrīd aktualizēts netiek, bet tajā iekļautā informācija var tikt izmantota reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas izstrādei, lai nodrošinātu reģiona ekonomikas iezīmēm (specifikai) un attīstības perspektīvām atbilstošu prioritāšu izvirzīšanu.

Sociālo pakalpojumu attīstības programma

Sociālo pakalpojumu attīstības programma alternatīviem sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem 2010.-2016.gadam ir vidēja termiņa plānošanas dokuments, kas tika izstrādāts 2010.gadā Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā projektā apakšaktivitātes "1.4.1.2.4. Sociālās rehabilitācijas un institūcijām alternatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība reģionos" ietvaros. Programma apstiprināta Rīgas plānošanas reģiona Attīstības padomē 2010.gada 2.jūlijā.

Programmas mērķis ir nodrošināt alternatīvo sociālo pakalpojumu plānotu un efektīvu attīstību reģionā ar mērķi pilnveidot personu ar funkcionāliem traucējumiem un viņu ģimenes locekļu, bezpajumtnieku un citu sociālās atstumtības riskam pakļauto iedzīvotāju grupu sociālās un funkcionālās prasmes, lai palielinātu mērķa grupas nodarbinātību un integrāciju sabiedrībā.

2010.gada beigās uzsākta programmas uzraudzība.

Eiropas Sociālā fonda aktivitātes „Sociālās rehabilitācijas un institūcijām alternatīvu sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība reģionos” 2.kārtas ietvaros piešķirts finansējums projektiem, kuri sniedz ieguldījumu programmas mērķu sasniegšanā. 2011.gadā minētās aktivitātes projektu konkursu ietvaros Rīgas plānošanas reģions ir sniedzis atzinumus par sociālo pakalpojumu attīstības projektu atbilstību programmai kopumā 94 projektu iesniedzējiem. No tiem - apstiprināti un finansējumu saņēmuši 19 projekti.

Lai nodrošinātu programmas atbilstību Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību iedzīvotāju aktuālajām vajadzībām, 2011.gadā, sadarbībā ar pašvaldībām, tika veikta programmas aktualizācija. Aktualizētā programma tika apstiprināta Rīgas plānošanas reģiona Attīstības padomē 2012.gada 13.janvārī.

2.3. Vietējo pašvaldību plānošanas dokumenti

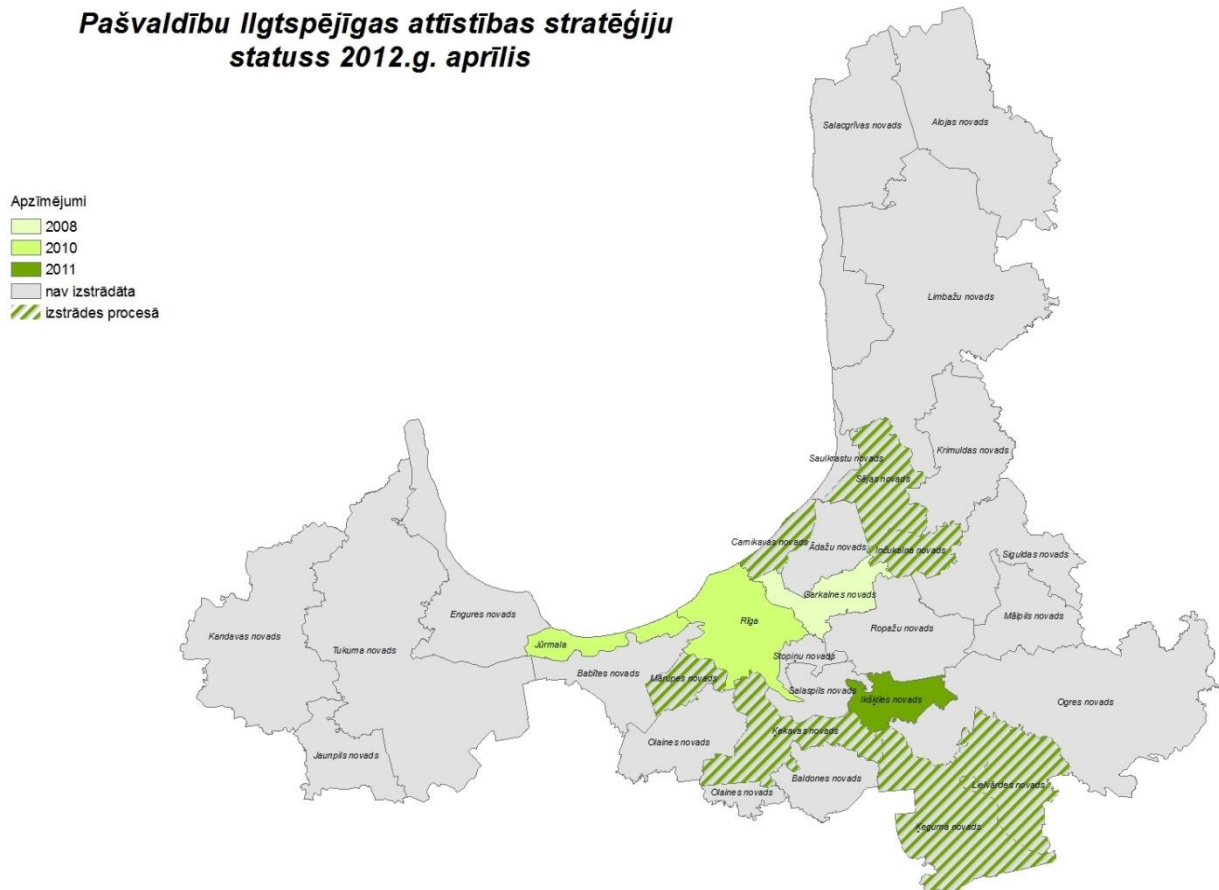
Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas

Attīstības stratēģiju izstrāde līdz Teritorijas attīstības plānošanas likuma apstiprināšanai 2011.gada nogalē galvenokārt bija pašu pašvaldību iniciatīva. Līdz tam vietēja līmeņa attīstības stratēģijas bija izstrādātas vien četrām reģiona pašvaldībām – republikas pilsētām Rīgai un Jūrmalai, kā arī Garkalnes un Ikšķiles novadiem. Šīs stratēģijas tika izstrādātas kā ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumenti, nosakot prioritātes un galvenos attīstības virzienus. Minētais likums ilgtspējīgas attīstības stratēģijās paredz iekļaut arī telpiskās attīstības perspektīvu, kas nosaka teritoriju attīstības vadlīnijas, kā arī shematiski attēlo vietējās pašvaldības nozīmīgākās telpiskās struktūras, attīstības prioritātes un vēlamās ilgtermiņa izmaiņas. Šāda pieeja attīstības stratēģiju izstrādē līdz šim tika izmantota samērā reti. Atsevišķos gadījumos šie jautājumi ir tikuši iestrādāti teritorijas plānojumos vai attīstības programmu sadaļās, kas ietver pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējumu.

Līdz ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma stāšanos spēkā ir uzsākta ilgtermiņa attīstības stratēģiju izstrādē vietējās pašvaldībās. Līdz 2012.gada aprīlim lēmumu par ilgtermiņa attīstības stratēģiju izstrādi ir pieņēmušas 7 pašvaldības, kas atrodas galvenokārt ir Pierīgas pašvaldības (skatīt attēlu *Pašvaldību ilgspējīgas attīstības stratēģiju statuss*). Šis process bieži norit vienlaicīgi ar vietēja līmeņa attīstības programmu izstrādi. Aktīvāka attīstības stratēģiju izstrāde paredzama 2012.gada nogalē un 2013.gadā, kad tuvosies likumā noteiktais ilgtermiņa attīstības stratēģiju izstrādes termiņš – 2013.gada 31.decembris.

Pašvaldību ilgspējīgas attīstības stratēģiju statuss 2012.g. aprīlis

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Atsevišķas pašvaldības ir izstrādājušas arī tematiskas attīstības stratēģijas dažādās jomās, kas saistās ar to perspektīvajiem attīstības virzieniem. Tā, piemēram, Jūrmala ir apstiprinājusi ilgtermiņa attīstības dokumentus tūrisma, kultūrvides un kūrorta attīstības jomā. Šāda pieeja tiek turpināta arī līdz ar jaunu ilgtermiņa attīstības stratēģiju izstrādi – dažas pašvaldības izstrādā tematiskus ilgtermiņa plānošanas dokumentus, galvenokārt tūrisma attīstības un uzņēmējdarbības veicināšanas jomās.

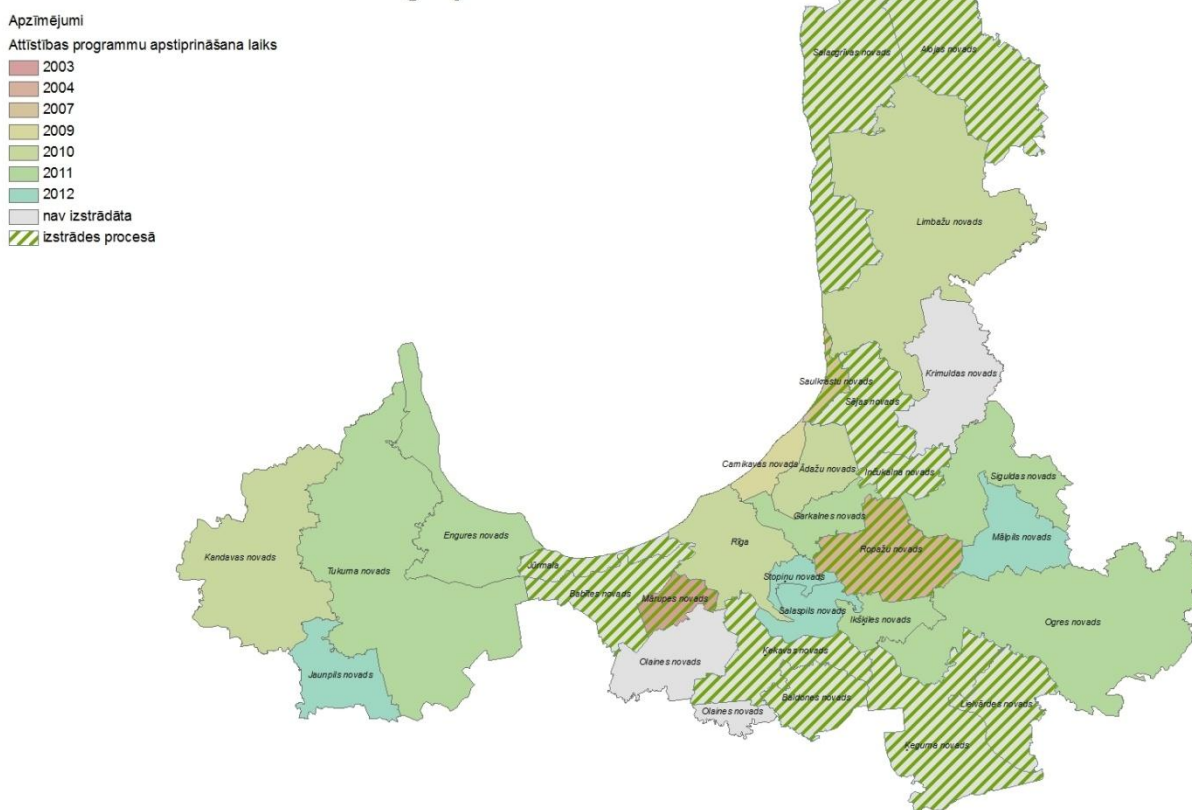
Attīstības programmas

2011.gada laikā ir noticis aktīvs vietēja līmeņa attīstības programmu izstrādes process un lielākai daļai no tām ir noteikts darbības periods no 2011.-2017.gadam (Ādažu, Ikšķiles, Limbažu, Ogres, Siguldas, Tukuma novadi) vai no 2012.-2018.gadam (Engures, Jaunpils, Mālpils, Salaspils un Stopiņu novadi). Līdz 2012.gada aprīlim attīstības programmas ir izstrādātas 18 no 30 Rīgas plānošanas reģiona vietējās pašvaldībās un 13 pašvaldībās notiek jaunu attīstības programmu izstrāde vai esošo aktualizācija (skatīt attēlu *Pašvaldību attīstības*

programmu statuss). 6 pašvaldībās notiek paralēls ilgtermiņa attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādes process. Reģionā ir 2 novadi, kuriem nav izstrādāta ne ilgtermiņa attīstības stratēģija, ne attīstības programma, kā arī šobrīd nenotiek minēto dokumentu izstrādes process.

Laika periodā no 2011.gada sākuma līdz 2012.gada aprīlim Rīgas plānošanas reģions ir sniedzis 10 atzinumus vietēja līmeņa attīstības programmām, kas tiek izvērtētas izmantojot VARAM izstrādātos kritērijus pašvaldību attīstības programmu atbilstībai normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un metodiskajiem ieteikumiem.

Pašvaldību attīstības programmu statuss 2012.g. aprīlis

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Attīstības programmu izvērtēšana pēc minētajiem kritērijiem nodrošina to atbilstību normatīvo aktu prasībām un metodiskajiem ieteikumiem, kas ir aktualizēti ņemot vērā notikušās izmaiņas normatīvajos aktos. Aktualizētie „Metodiskos ieteikumi ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī” (2012.gada 4.aprīļa redakcija) ir papildināti ar ilgtspējīgas attīstības stratēģiju izstrādes vadlīnijām un saisti ar attīstības programmām. Šāda vērtēšanas pieeja ir uzskatāma par pozitīvu no attīstības programmu uzraudzības un pārskatāmības viedokļa, jo nodrošina vienotu dokumentu struktūru, taču noteiktie attīstības vērtēšanas kritēriji dokumentu liek vairāk uzlūkot no formālās, ne tik daudz no saturiskās puses.

Reaģējot uz pašvaldību vēlmi uzlabot vietēja līmeņa attīstības programmu izvērtēšanas kārtību, tika ieviesta un akceptēta jauna, iepriekš neizmantoja pieeja attīstības programmu vērtēšanā. Rīgas plānošanas reģions pašvaldības attīstības programmas gala redakcijas

vērtēšanas procesā rīko kopīgu apspriedi, iesaistot kaimiņu pašvaldības, lai diskutētu par attiecīgās pašvaldības izvirzītajām prioritātēm, mērķiem un perspektīvajiem sadarbības virzieniem. Šāda komunikatīva pieeja tiek atbalstīta no vietējo pašvaldību puses, norādot uz reģiona kā vietējo pašvaldību „savedēja” lomu kopīgu problēmjaudājumu identificēšanā un iespējamo risinājumu meklēšanā. Šādā procesā ieguvējs ir gan reģions, gan vietējā pašvaldība, nodrošinot savstarpējo komunikāciju un iespēju skatīties pāri pašvaldības / reģiona robežām. Izmantojot šo pieeju, līdz 2012.gada aprīlim ir izvērtētas 4 vietējo pašvaldību attīstības programmas un šāda prakse tiks izmantota arī turpmāk.

Teritorijas plānojumi

2011.gada 1.decembrī spēkā stājās „Teritorijas attīstības plānošanas likums” (turpmāk - TAPL). Saskaņā ar pārejas noteikumu 2.punkta 1.daļu Ministru kabinets (turpmāk – MK) līdz 2012.gada 31.maijam izdod MK noteikumus, kas saistīti ar vietējo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi (skat., TAPL 7.panta 1.daļas 4., 5., 6. un 7.punktu). Līdz attiecīgo MK noteikumu spēkā stāšanās dienai spēkā ir MK 2009.gada 6.oktobra noteikumi Nr.1148 “Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”, ciktāl tie nav pretrunā ar TAPL (skat., TAPL pārejas noteikumu 11.punkta 1.daļu).

Plānošanas reģiona kompetence teritorijas attīstības plānošanā noteikta TAPL 11.pantā, kur attiecībā uz vietējā līmeņa plānošanas dokumentu izstrādi plānošanas reģions:

- sniedz atzinumus par vietējo pašvaldību attīstības stratēģiju un attīstības programmu projektu atbilstību plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem un normatīvo aktu prasībām (11.pants 3.daļa);
- koordinē un pārrauga vietējo pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, attīstības programmu, teritorijas plānojumu un lokālplānojumu izstrādi (11.panta 4.daļa).

2012.gada februārī RPR Telpiskās attīstības nodaļa nosūtīja reģiona pašvaldību teritorijas plānošanas speciālistiem informatīvu ziņojumu, kurā norādīja, ka plānošanas reģions turpina sadarboties ar vietējām pašvaldībām to plānošanas dokumentu izstrādes procesā, sniedzot nosacījumus vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma un tā grozījumu izstrādei un atzinumus teritorijas plānojuma un tā grozījumu redakcijām, taču vairs nesniedz atzinumu par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma vai tā grozījumu galīgās redakcijas atbilstību normatīvo aktu prasībām.

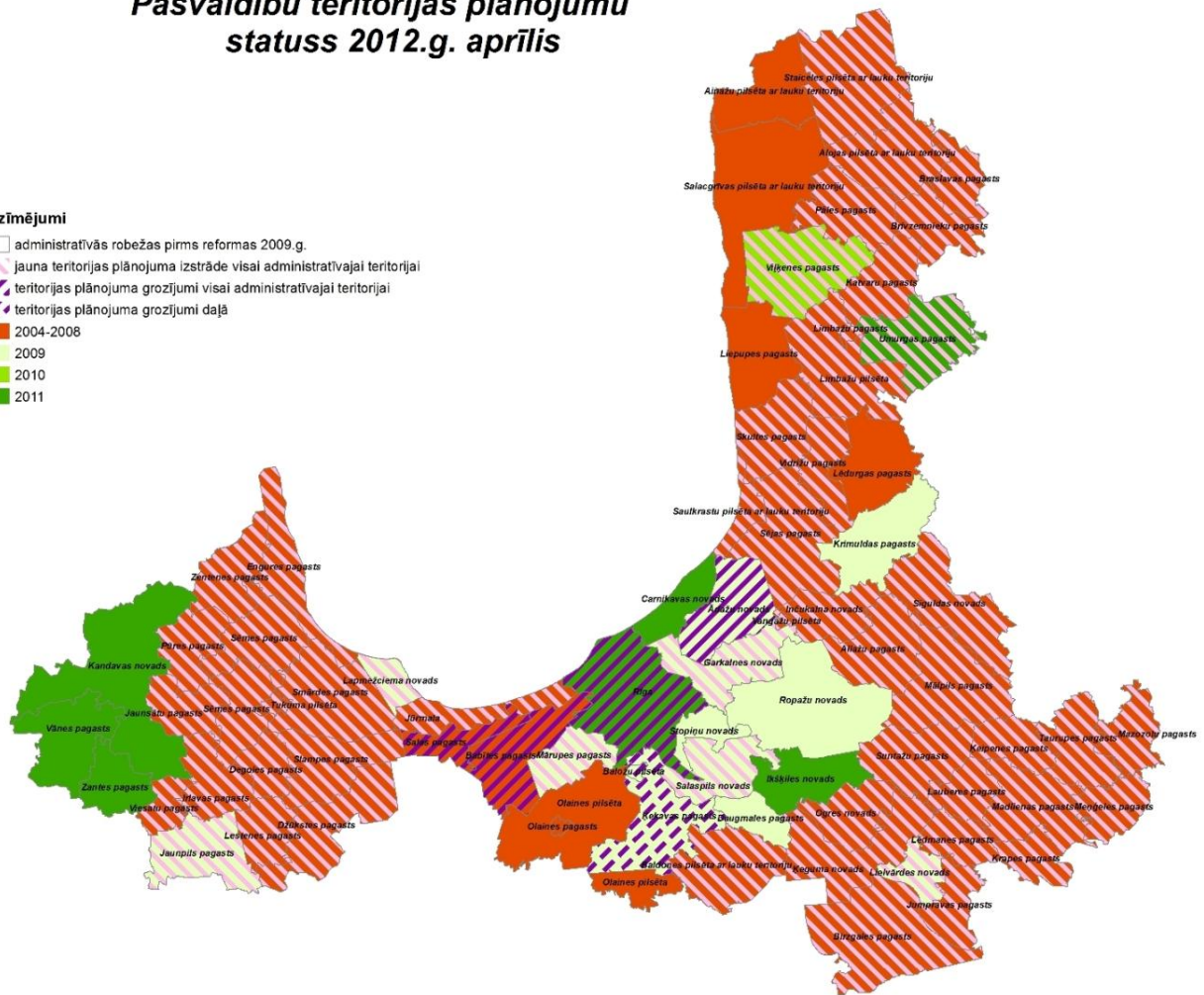
Nav viennozīmīgas, normatīvajos aktos pamatotas izpratnes, kādas darbības plānošanas reģionam veicamas, *koordinējot* un *pārraugot* vietējo pašvaldību plānošanas dokumentu izstrādi. Īpaši tas attiecas uz vietējo pašvaldību teritorijas plānojumu izstrādi, jo jaunā TAPL interpretācijā plānošanas reģions sniedz priekšlikumus vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu izstrādei, tomēr atzinumu sniedz tikai par vietējo pašvaldību attīstības stratēģiju un attīstības programmu projektiem.

Skatoties novadu teritoriālo vienību griezumā, lielākajā daļā pašvaldību teritorijas plānojumi ir izstrādāti pirms 2009.gada, kad notika pašvaldību apvienošanās un vēlēšanas (skatīt attēlu *Pašvaldību teritorijas plānojumu statuss*). 2009.gadā pašvaldības, kas sastāvēja no vairākām teritoriālajām vienībām, pārapstiprināja agrāk izstrādātos, bieži vien atšķirīgos plānojumus vai pieņēma lēmumus par jaunu plānojumu vai grozījumu izstrādi.

Pašvaldību teritorijas plānojumu statuss 2012.g. aprīlis

Apzīmējumi

- administratīvās robežas pirms reformas 2009.g.
- jauna teritorijas plānojuma izstrāde visai administratīvajai teritorijai
- teritorijas plānojuma grozījumi visai administratīvajai teritorijai
- teritorijas plānojuma grozījumi daļā
- 2004-2008
- 2009
- 2010
- 2011

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Šobrīd izstrādes procesā ir 23 RPR vietējo pašvaldību teritorijas plānojumi – Rīgai, Jūrmalai un 21 novadam (kartē attēloti teritorijas plānojumu izstrādes un pēdējo grozījumu laiki). Jaunā teritorijas attīstības plānošanas likuma kontekstā pašvaldības var izstrādāt vai grozīt teritorijas plānojumu visā teritorijā vai tās daļā, izmantojot dažāda mēroga teritorijas plānošanas dokumentus – teritorijas plānojumus, lokālplānojumus un detālplānojumus. Šāda situācija ļauj elastīgāk reaģēt uz nepieciešamajām izmaiņām, no otras puses, var sarežģīt teritorijas plānojumu situāciju kopumā, ja šādu dokumentu ar dažādu statusu kļūst pietiekoši daudz.

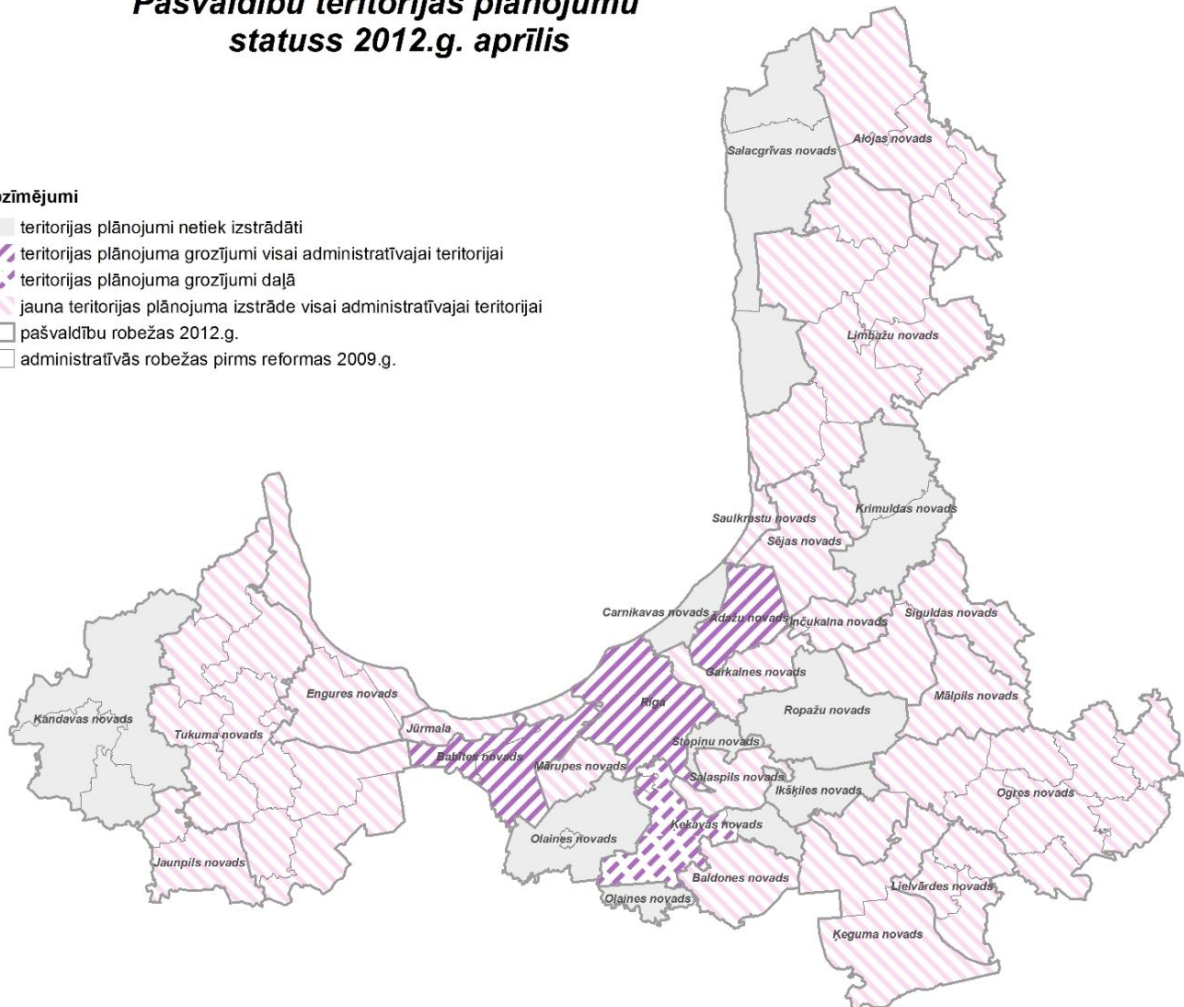
Teritorijas plānojumu izstrādē kā ietekmējoši faktori minami Eiropas Savienības struktūrfondu (turpmāk – ESF) darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.5.3.2. aktivitātes “Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana” īstenošana un jaunā TAPL konteksts. ESF 1.5.3.2. aktivitātes viena no atbalstāmajām darbībām ir vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu (izņemot detālplānojumu) izstrāde vai aktualizācija. Taču projektu attiecināmās izmaksas attiecībā uz dokumentu izstrādē iesaistītajiem speciālistiem paredz segt izdevumus par ekspertu pakalpojumiem, līdz ar ko attīstības dokumentu izstrāde iespējama, tikai piesaistot plānošanas uzņēmumus, atsevišķu jomu ekspertus, kamēr vietējo pašvaldību

attīstības plānošanas speciālisti veic dokumentu izstrādes projektu administrējošo darbu. Šīs aktivitātes atbalstītie projekti īstenojami ne ilgāk kā līdz 2015.gada 31.decembrim. Informācija par pašvaldību attīstības dokumentu izstrādes finansējuma avotiem pieejama [5.pielikumā](#).

Pašvaldību teritorijas plānojumu statuss 2012.g. aprīlis

Apzīmējumi

- teritorijas plānojumi netiek izstrādāti
- teritorijas plānojuma grozījumi visai administratīvajai teritorijai
- teritorijas plānojuma grozījumi daļā
- jauna teritorijas plānojuma izstrāde visai administratīvajai teritorijai
- pašvaldību robežas 2012.g.
- administratīvās robežas pirms reformas 2009.g.

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Savukārt ar TAPL spēkā stāšanos mainījusies pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu spēkā stāšanās kārtība un to savstarpējā sasaiste. Likums paredz, ka teritorijas plānojumu var izstrādāt gan administratīvajai teritorijai, gan tās daļai atbilstoši vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un ievērojot citus nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus. Papildus pārējiem vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem pašvaldība var izstrādāt lokālplānojumu - ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentu pašvaldības administratīvās teritorijas daļai (piemēram, pilsētas, ciema vai lauku teritorijas daļai) kāda plānošanas uzdevuma risināšanai vai teritorijas plānojuma detalizēšanai vai grozīšanai. Vietējās pašvaldības teritorijas plānojums un lokālplānojums tiek apstiprināts ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem, kas stājas spēkā nākamajā dienā pēc attiecīgā paziņojuma publicēšanas laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, bet šie saistošie noteikumi nav īstenojami, kamēr nav pabeigtas TAPL 27.panta trešajā daļā minētās darbības. Proti, divu mēnešu laikā pēc tam, kad

pašvaldība apstiprina teritorijas plānojumu vai lokālplānojumu kā saistošos noteikumus, jebkurš var iesniegt iesniegumu VARAM ministram izvērtēt šos noteikumus. 10 dienu laikā pēc tam, kad beidzies iesniegumu iesniegšanas termiņš, ministrs par šiem iesniegumiem informē pašvaldību. Izvērtējot iesniegumus un konstatējot teritorijas plānojuma, lokālplānojuma vai to daļas izstrādes procedūras pārkāpumus vai neatbilstību normatīvo aktu prasībām, ministrs informē iesniedzējus un izdod rīkojumu apturēt saistošos noteikumus. Ja pārkāpumu nav, ministrs informē vietējo pašvaldību, norādot dienu, kad pašvaldība var uzsākt attiecīgo saistošo noteikumu īstenošanu. 2012.gada 7.jūnijā spēkā stājās TAPL grozījumi, kas nosaka, ka līdz jauno saistošo noteikumu īstenošanas brīdim piemēro saistošos noteikumus, ar kuriem tika apstiprināts iepriekšējais teritorijas plānojums, lokālplānojums vai to grozījumi (25.panta 5.daļa).

Līdz 2012.gada aprīlim RPR ir izstrādāti 4 vietējo pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģijas dokumenti. Pēc TAPL teritorijas plānojums ir hierarhiski pakārtots pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijai, taču likuma pārejas noteikumos nav atrunāta situācija, kā pašvaldībai rīkoties, ja uzsākot jauna teritorijas plānojuma izstrādi, tai nav apstiprinātas un spēkā esošas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas.

TAPL noteikts, ka līdz 2014.gada 31.decembrim spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus vietējās pašvaldības ievieto teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā (turpmāk – TAPIS) (pārejas noteikumu 14.punkts). Pašlaik TAPIS vēl nepiedāvā iespējas skatīt datus interneta tīklā, bet 2009.gada 6.oktobra MK noteikumi Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” nenosaka vietējās pašvaldības ĢIS datu iesniegšanu plānošanas reģioniem. Lai sekmīgāk nodrošinātu uzraudzības procesu, nepieciešami vietējo pašvaldību ĢIS dati, tāpēc RPR rosināja vienoties par ĢIS datu apmaiņu starp reģionu un vietējām pašvaldībām. Pamatojoties uz RPR attīstības padomes 2011.gada 28.augusta sēdes lēmumu, RPR un vietējās pašvaldības slēdz vienošanos par datu apmaiņu, kas paredz, ka, izstrādājot jaunus dokumentus, pēc jaunu ĢIS datu sagatavošanas un apstiprināšanas tos nodod reģionam vektordatu formātā. Savukārt, RPR nodrošina reģiona uzraudzības datu nodošanu pašvaldībām. Šo vienošanos šobrīd noslēgušas 16 vietējās pašvaldības.

2.4. Attīstības uzraudzības aktivitātes pašvaldībās

Līdz ar jaunu attīstības plānošanas dokumentu izstrādi daļā pašvaldību aktualizējas attīstības uzraudzības aktivitātes. Tas lielā mērā notiek pateicoties VARAM izstrādātajiem metodiskajiem ieteikumiem attīstības programmu izstrādei, kuros iekļauti ieteikumi ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu īstenošanas uzraudzības procesa veidošanai. Metodika nosaka uzraudzības sistēmas izveides mērķus, uzdevumus un elementus (uzraudzības rādītāji, iesaistītās institūcijas), kā arī sniedz priekšlikumus uzraudzības procesa veidošanai.

Pašvaldību attīstības programmu uzraudzības un ieviešanas sadaļas galvenokārt tiek veidotas balstoties uz minēto metodiku, kas galvenokārt ietver attīstības programmās ietverto rīcību ieviešanas uzraudzību, mazāk vispārēju teritorijas attīstības uzraudzību. Kā uzraudzības forma galvenokārt tiek minēts ikgadējs uzraudzības ziņojums, kas ietver attīstības

programmas ieviešanas izvērtējumu, izmantojot noteiktos rādītājus, identificē galvenās problēmas un sniedz priekšlikumus to risināšanai. Ņemot vērā šobrīd izstrādāto vietējo pašvaldību attīstības programmu darbības termiņus, aktīva attīstības uzraudzības ziņojumu izstrāde sāksies 2012.gada otrajā pusē.

Bez ikgadējo uzraudzības ziņojumu sagatavošanas, atsevišķās pašvaldībās notiek arī sistemātiska attīstības procesu uzraudzība, kas nav tik tieši sasaistīta ar spēkā esošo dokumentu ieviešanas uzraudzību, bet paredz arī teritorijas attīstības procesu uzraudzību un nodrošina ar datu pieejamību plānošanas vajadzībām.

Pilnvērtīgākā attīstības uzraudzība ir Rīgas pilsētai, kas ir izveidojusi savu Stratēģijas uzraudzības sistēmu (www.sus.lv), kas ietver dažādu statistisko informāciju, tajā skaitā arī par Rīgas apkaimēm. Šeit tiek apkopoti arī dažādi tematiskie pētījumi, kas kalpo par pamatu turpmākai teritorijas plānošanai. Rīgas pilsēta regulāri izstrādā arī savus uzraudzības ziņojumus, kas orientēti uz ilgtermiņa attīstības stratēģijas un attīstības programmas ieviešanas uzraudzības jautājumiem.

3. Reģiona attīstības atbalsta pasākumu īstenošana

3.1. Reģiona projekti

2011.gadā Rīgas plānošanas reģions turpināja jau septiņu uzsāktu ES finansēto projektu ieviešanu, kā arī uzsāka četrus jaunu projektu realizāciju. Piecos no projektiem Rīgas plānošanas reģions darbojas kā vadošais partneris, bet seši no tiem ir starptautiska mēroga projekti.

Tiek turpināts darbs arī pie jaunu projektu pieteikumu sagatavošanas Eiropas Savienības finansētajās programmās. Pēc 2010.gadā uzsāktā projekta „Rīgas plānošanas reģiona administratīvās kapacitātes stiprināšana – speciālistu piesaiste projektu vadībā” – plānošanas reģionam ir tikuši piesaistīti septiņi jauni projektos nodarbināti darbinieki un eksperti.

Šogad aizsāktā projekta „Eiropas Savienības fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības projektu īstenošanas un vadības pilnveide Rīgas plānošanas reģionā II” mērķis ir pilnveidot Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību projektu vadītāju zināšanas un prasmes ES fondu un citas ārvalstu finanšu palīdzības finansētu projektu izstrādē, izmantojot informāciju e-vidē, tādējādi veicinot Reģiona attīstības programmas piekto mērķi – Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī.

Rīgas plānošanas reģiona 2011.gadā uzsāktu un turpinātu projektu atbilstība reģiona Attīstības programmas mērķiem norāda, ka šajā gadā galvenokārt ir aizsākti un realizēti projekti, kas atbilst programmas 3. mērķim - konkurētspējīga tautsaimniecība, daudzveidīga un aktīva uzņēmējdarbība (3 projekti), kā arī 5. mērķim - Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī (3 projekti). Šobrīd nav aktuāls neviens projekts, kas atbilstu Attīstības programmas 2. mērķim - ērta reģiona starptautiskā un vietējā sasniedzamība. Pilns RPR administrācijas 2011.gadā īstenoto un uzsāktu projektu saraksts pieejams [6.pielikumā](#).

3.2. Vietējo pašvaldību projekti

Arī šajā gadā Rīgas plānošanas reģiona novadu pašvaldības ir aktīvi apguvušas 2007.-2013.gada plānošanas perioda Eiropas Savienības fondu un citu atbalsta finansējumu.

Tiek īstenoti projekti pašvaldību administratīvās kapacitātes paaugstināšanai, tādējādi piesaistot pašvaldībām jaunus speciālistus. Šādi projekti ir aktualizēti, piemēram, Ādažos, Kandavā, Mārupē. Tāpat ar projektu palīdzību tiek veikta izglītības iestāžu informatizācija, dažādu pašvaldības ēku (skolu, bērnudārzu u.c.) siltināšana, veicināta ūdenssaimniecības attīstība, kā arī tiek plānoti un organizēti kultūras pasākumi - piemēram, moderno deju festivāls Limbažos.

Vietējās pašvaldībās visvairāk realizēti projekti, kas atbilst RPR attīstības programmas 1.mērķim - Augsta cilvēkresursu kvalitāte un attīstība, kā arī 4. mērķim - Augstas kvalitātes dzīves vide.

4. Pētījumu virzieni – aktuālie reģiona attīstības jautājumi

Valsts reģionālā politika pēdējā laikā mainās no atbalsta koncentrēšanas atpalikušajām teritorijām uz plašāku teritoriālu politiku, kas aptver visu valsts teritoriju. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija un jaunais Nacionālais attīstības plāns iezīmē jauno pieeju, kas fokusējas uz politiku attīstības centriem un nacionālas nozīmes teritorijām. Reģionālās politikas pamatnostādņu projekts (2012.g.) attīstības centru politiku balsta uz minimālo pakalpojumu nodrošinājumu šajos centros un apkārtējā teritorijā.

Rīgas plānošanas reģionā koncentrējas iedzīvotāji Rīgas aglomerācijā (2.pielikums, 7.pielikums), kas rada atšķirīgu no pārējās Latvijas situāciju attiecībā pret attīstības procesiem. Iedzīvotāju samazināšanās Rīgā un pieaugums tuvajā Pierīgā, iedzīvotāju skaita samazinājums, zemāki ekonomiskās darbības rādītāji iezīmē Rīgas aglomerācijas (metropoles) teritoriju. Pašlaik Rīgas metropoles areāls nav novērtēts Latvijas attīstības kontekstā un tā vieta kā starptautiskas Baltijas jūras reģiona metropoles loma pašlaik nav guvusi adekvātu atspoguļojumu Latvijas reģionālajā politikā. Pašlaik reģionālās politikas instrumenti ir izstrādes procesā, tādēļ īpaši ir svarīga Rīgas metropoles areāla lomas apzināšanās un atbilstošas politikas teritorijas definēšana.

Pēdējās desmitgades apdzīvojuma attīstība Pierīgā saistījās ar jaunu „teritoriju apgūšanu” – būvniecību galvenokārt bijušajās lauksaimniecības un meža teritorijās. Bieži vien apbūves izplešanās nebija saistīta ar strukturētu apdzīvojuma sistēmas attīstību, kas tika veidota mehāniski. Šādas attīstības rezultātā lauku apdzīvojums – ciemi, viensētas veido vāji teritoriāli un funkcionāli strukturētu telpu. Apdzīvoto vietu statuss (ciems) ne vienmēr atbilst formāliem apdzīvotas vietas kritērijiem, īpaši attiecinot to uz apdzīvotu vietu kā attīstības centru.

Rīgas metropoles areāls ir īpašs ar to, ka tas nav skatāms tradicionālā apdzīvojuma sistēmas kontekstā. Blakus likumā noteiktām pilsētas, ciema un viensētas apdzīvojuma formām te ir vēl viena – aglomeratīvā forma, kas ietver vietu funkcionālo saikni kā galveno apdzīvojuma raksturojumu. Pašlaik esošā politika neņem vērā šādu īpatnību. Pierīgā bieži vien attīstības centra pieeja nav saistīta ar noteiktu apdzīvotu vietu, bet gan drīzāk ar teritoriju un tās attiecībām ar metropoli. Šādā kontekstā būtu skatāmi attīstības centri, kas var nebūt mākslīgi veidoti ciemi to robežās, bet pakalpojumi saistāmi ar lielāku teritoriju, ietverot Rīgas lomu, ko tā spēlē attiecībā uz apkārtējām teritorijām.

4.1. Rīgas aglomerācija

Aglomerācija – jēdzieni, teritorijas, apdzīvojums un centri politikas dokumentos

Jēdzieni - *Rīgas aglomerācija, Rīgas metropoles areāls, Pierīga, pilsētas funkcionālais tīkls* ir ar līdzīgu lietojumu, bet nedaudz atšķirīgu semantiku. Jēdzieni kā teritorijas, politikas plānošanas dokumentos nav skaidri definēti.

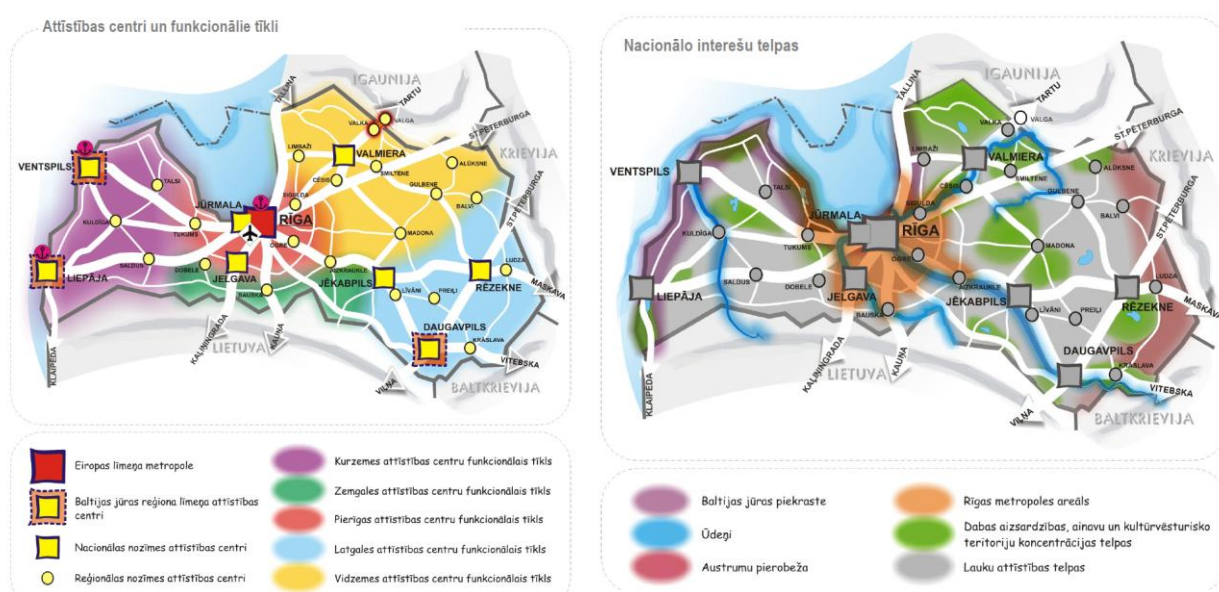
Ar aglomerāciju LIAS saprot augsti urbanizētu teritoriju, kas sastāv no teritorijas centra, vienas vai vairākām lielām pilsētām un apkārtējās teritorijas pilsētām un lauku centriem, kam ir cieši savstarpēji sakari, kuras robežas nosaka mobilitātes intensitāte, iedzīvotāju svārstmigrācija, un pakalpojumi (LIAS).

LIAS runā par metropoles areālu, kas stiprina Rīgas kā globāli orientētas Baltijas jūras metropoles lomu (LIAS). Rīgas metropoles areāls LIAS tiek noteikts ar centriem – Jūrmalu, Olaini, Jelgavu, Baldoni, Salaspili, Ogrī, un Siguldu. Metropole LIAS tiek saprasta liela pilsēta ar labu sasniedzamību un cilvēkam labvēlīgu vidi. Tā tiek definēta ar valsts vai reģiona ekonomiskais, politiskais, kultūras un starptautiskās sakaru mezgls (LIAS).

LIAS runā par pilsētu funkcionālajiem tīkliem (Pierīgas pilsētu funkcionālais tīkls) nenosakot robežas. Tās tiek iezīmētas ar noteiktiem centriem, kas raksturo aglomerācijas robežas. Pierīgas attīstības centru funkcionālais tīkls ietver Jūrmalu, Tukumu, Ogrī, Siguldu. Ir aizmirsti Zemgales reģiona centri, kas ietverti Zemgales funkcionālā tīklā.

Pierīga LIAS tiek lietota ar pilsētu funkcionālo tīklu nozīmi. No teksta ir noprotams, ka ar Pierīgu šeit saprot piepilsētu – teritoriju ap Rīgas pilsētu.

Attīstības centri un nacionālo interešu telpas

Avots: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam

Sekojoši, tiek lietoti *aglomerācijas*, *metropoles areāla* un *pilsētu funkcionālo tīklu* jēdzieni, kas kopumā runā par vienu un to pašu teritoriju, nenosakot robežas un veidojot atšķirīgu skatījumu uz visām šīm teritorijām. *Pierīga* ir teritorija ap pilsētu, ko ierobežo nosacīta funkcionāla telpa (*funkcionālais tīkls*), kas raksturo *aglomerāciju*, tas ir, tās pašas saites.

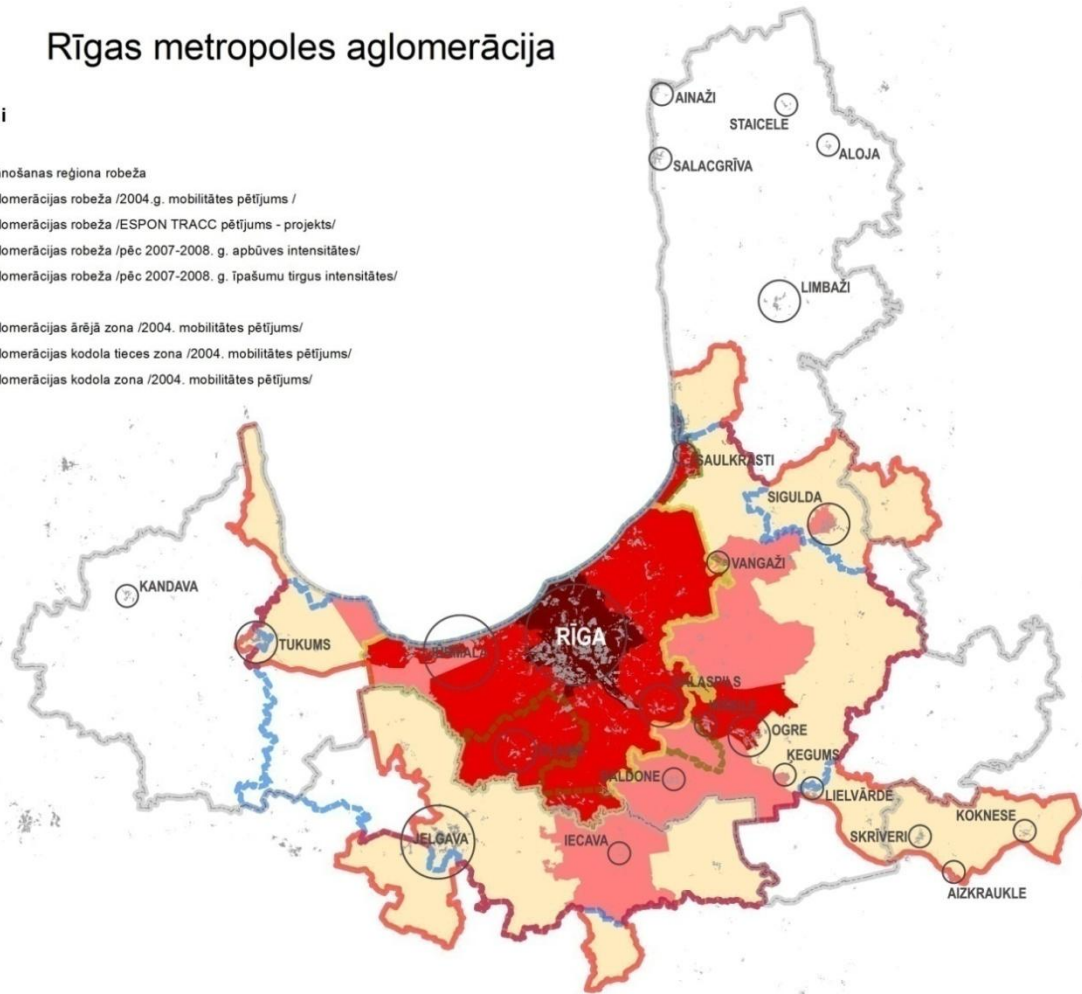
Te tiek jaukti telpiskie jēdzieni (*aglomerācija*, *tīkls*) ar teritoriālajiem (*areāls*, *Pierīga*) un tiem piekārtotām telpiskām vai teritoriālām izpratnēm, kas šajā gadījumā nesakrīt, tas ir, telpiski jēdzieni tiek definēti ar teritoriāliem un otrādi. Šāds lietojums ievieš kokteili jēdzienos un neļauj skaidri nošķirt – vai politika ir noteikta teritorijai vai telpai. Atbildi uz to sniedz Reģionālās politikas pamatnostādnes (RPP) projekts (18.10.2011).

RPP tiek pozicionēts kā LIAS ieviešanas instruments. RPP Rīgas metropoles areālu skata kā Reģionālās politikas mērķa teritoriju. RPP Rīgas metropoles areāla robežas nenosaka. Tai pat laikā, VARAM 06.01.2012. g. vēstulē Nr. 13.18-1e/320 pašvaldībām un plānošanas reģioniem kā Rīgas metropoles areāls tiek noteikts 2004.gadā īstenotajā Rīgas attīstības plāna 2006.-2018.gadam apakšprojektā „Rīgas aglomerācijas robežu noteikšana” noteiktās Rīgas aglomerācijas teritorijas (skatīt attēlu *Rīgas metropoles aglomerācija*).

Rīgas metropoles aglomerācija

Apzīmējumi

- apbūve
- Rīgas plānošanas reģiona robeža
- Rīgas aglomerācijas robeža /2004. g. mobilitātes pētījums /
- Rīgas aglomerācijas robeža /ESPO TRACC pētījums - projekts/
- Rīgas aglomerācijas robeža /pēc 2007-2008. g. apbūves intensitātes/
- Rīgas aglomerācijas robeža /pēc 2007-2008. g. īpašumu tirgus intensitātes/
- Rīga
- Rīgas aglomerācijas ārējā zona /2004. mobilitātes pētījums/
- Rīgas aglomerācijas kodola tieces zona /2004. mobilitātes pētījums/
- Rīgas aglomerācijas kodola zona /2004. mobilitātes pētījums/

Avots: Rīgas plānošanas reģions, izmantojot pētījuma „Rīgas aglomerācijas robežu noteikšana”, ESPON projekta „Transporta sasniedzamība reģionālā/lokālā mērogā un Eiropas modeļi” (TRACC) un pētījuma „Telpiskās plānošanas ietekme uz nekustamo īpašumu tirgu” materiālus

Rīgas metropoles areāls, Rīgas aglomerācija tiek lietota ar identisku nozīmi. Tai pat laikā, Pierīga tiek lietota statistiskā izpratnē (statistiskos salīdzinājumos), un aglomerācijas izpratnē (politikas rīcībās). Pilsētu funkcionālie tīkli RPP tieši neparādās, kas ir dīvaini, jo RPP runā par funkcionālo teritoriju neskaidrojot tās robežas. Dokuments runā par pilsētu un lauku funkcionālo saišu veidošanu un pilsētu tīklu veidošanu neskarot specifiski Rīgas aglomerāciju. Runājot par funkcionālajām telpām nekas netiek minēts par Rīgas funkcionālo telpu un specifiskiem atbalsta instrumentiem.

Rīgas metropoles areāls /aglomerācija kā funkcionāla telpa objektīvi ir teritoriāli nenoteikta savās ietekmēs. Tai pat laikā, politikas tiek veidotas teritoriāli noteiktām vienībām paturot prātā „netveramās” funkcionālās telpas. Atkarībā, kādiem mērķiem un kādu metodi lieto, aglomerācijas robežas var atšķirties. Rīgas aglomerācijas robežas ir noteiktas pētījumā „Rīgas aglomerācijas robežu noteikšana”/SIA CTB/, 2004., vairāk balstoties uz iedzīvotāju mobilitātes datiem, ESPON projektā „Transporta sasniedzamība reģionālā/lokālā mērogā un Eiropas modeļi” TRACC) /Transport Accessibility at Regional/Local Scale and Patterns in Europe/, balstoties uz sasniedzamības datiem, vai analizējot īpašumu tirgus aktivitāti 2007.-2008.gadā Pierīgā (M.Trukšāns, A.Pužulis. Telpiskās plānošanas ietekme uz nekustamo īpašumu tirgu, 2009.) Kā indikators aglomerācijas noteikšanai var tikt lietots arī apbūves intensitāte (skatīt attēlu Rīgas metropoles aglomerācija).

Atsevišķi skatāma ir aglomerācijas iekšējā struktūra. SIA CTB pētījumā tiek noteikta aglomerācijas kodola zona, kas pārsvarā sakrīt ar sociālekonomiskajiem rādītājiem, kodola tieces zona, aglomerācijas ārējā zona. Sociālekonomiskie rādītāji ļauj aglomerācijā noteikt trīs atšķirīgas telpas – pašu Rīgu, iekšējo metropoli un ārējo metropoli.

Iekšējā metropole atrodas ap Rīgu, to veido Jūrmala un 11 novadu pašvaldības. Tām raksturīgs pozitīvs iedzīvotāju skaita pieaugums (ko veido ne vien pozitīvs migrācijas saldo no Rīgas un pārējās Latvijas, bet vairākos novados arī pozitīvs dabiskais pieaugums), augsta iedzīvotāju koncentrācija, augsti vidējie iedzīvotāju ienākumi, augsts uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem. Šajās pašvaldībās pēdējā desmitgadē bija vērojama visintensīvākā jaunu apbūves teritoriju veidošanās, un rīdzinieki, mainot pastāvīgo dzīvesvietu no Rīgas uz piepilsētu, pazemināja galvaspilsētas demogrāfisko rādītāju vērtības.

Ārējā metropole veido loku ap iekšējo metropoli, ietverot 20 novadu pašvaldības un Jelgavu. Teritorijai raksturīgas lielas iekšējās atšķirības. Kopējais, kas vieno ārējo metropoli, ir, salīdzinot ar pārējo Latviju, paaugstināts iedzīvotāju ienākumu līmenis, paaugstināta iedzīvotāju koncentrācija, un galvenais – darbaspēka svārstmigrācija uz Rīgu.

Iekšējā metropole ir saistīta ar Rīgas pilsētu un veido cieši integrētu funkcionālu telpu, kas prasa politikas koordināciju šajā teritorijā. Ārējā metropole veido to tieces areālu, kas ikdienā komunicē ar Rīgu, kur izpaužas Rīgas pozitīvā ekonomiskā un sociālā ietekme.

Pastāv pretruna starp vēlēšanos noteikt funkcionālās teritorijas un uz tām balstītu politiku un administratīvo teritoriju fokusu gala rezultātā. RPP orientējas uz telpu kā politikas mērķi, bet realizācija ir vērsta uz mērķteritoriju, kas noteikta ar administratīvām robežām.

Kā politikas atbalsta virzieni tiek plānoti: Rīgas pilsētas un Pierīgas transporta infrastruktūras, sabiedriskā transporta sistēmas uzlabošana, pielāgošanās klimata pārmaiņām, kvalitatīvas pilsētvides nodrošināšana, kultūras mantojuma, kultūras un tūrisma infrastruktūras attīstība, kas daļēji pārklājas ar citiem atbalsta instrumentiem citās mērķteritorijās – lauki, attīstības centri, piekraste. Savukārt, pārklājas arī pašas mērķteritorijas veidojot pretrunu starp teritoriāli balstītu atbalstu un politikas pārklāšanos šajā teritoriāli balstītajā pieejā.

Pierīga / aglomerācija tiek sadalīta starp dažādiem teritoriālajiem atbalsta instrumentiem veidojot fragmentētu teritoriālu skatījumu uz vienotu funkcionālo teritoriju, kas ir pretrunā ar pašas RPP atbalsta ideoloģiju.

Valsts vidēja termiņa galvenais attīstības dokuments – Nacionālais attīstības plāns nerunā par Rīgas aglomerāciju kā politikas mērķteritoriju. Tai pat laikā Rīga ir uzsvērtā kā reģiona biznesa, zinātnes un kultūras metropole. Tiek akcentēta Rīgas reģiona nozīme un nepieciešamais atbalsts reģiona attīstībai nekonkretizējot reģiona izpratni un robežas. Ņemot vērā NAP lietoto reģionu pieeju ar reģionu var saprast plānošanas reģionu vai arī Rīgas aglomerāciju (NAP 2006-2013.g.) .

Finansēšanas dokumentos – Valsts stratēģiskajā ietvara dokumentā 2006-2013. g. (VSID) tiek runāts par horizontālo prioritāti – Rīgas starptautisko konkurētspēju, saprotot ar atbalsta teritoriju Rīgas reģionu, līdzīgi kā tas ir NAP. No otras puses Rīga, Jūrmala un Rīgas rajons ir teritorija, kam netiek piemērots atbalsts noteiktās aktivitātēs. Šī teritorijas darbojas kā pretējs apzīmējums Pierīgai. Cita pieeja ir skaidrojuma, izejot no teritoriālās politikas neesamības

kā atbalsta stiprākajiem, kas savukārt tiek pieņemts, koncentrējas Rīgā un Pierīgā. (Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājums). Līdzīga pieeja ir vērojama arī Lauku atbalsta instrumentos.

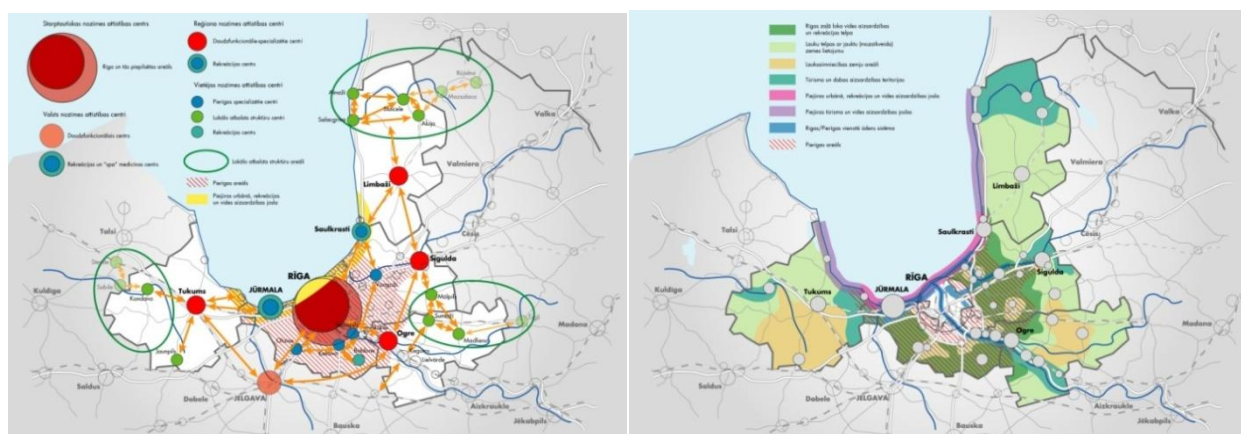
Aglomerācija ir telpa, kura attīstības instrumenti ir veidojami balstoties uz centru pieeju un teritoriju pieeju. Teritorija (mērķteritorija) ir daļa no aglomerācijas, kas tiek pieņemta izmantojot graduēšanas kritērijus. Centri ir aglomerāciju noteicošie un neprasa teritorijas noteikšanu (pietiek ar pašu centru noteikšanu).

Būtisks jautājums – kas ir centri, kas iezīmē aglomerāciju un kāds ir to hierarhiskais statuss. Pierīgas centriem politikas dokumentos ir tendences pazemināt to hierarhisko rangū, tai pat laikā perifērijā – paaugstināt. Pamats tam ir savstarpējo saikņu raksturs, kur tiek uzskatīts, ka aglomerācijā tās ir ciešākas un kompensē pakalpojumu trūkumu noteiktās vietās, kamēr perifērijā centri ir vienīgie, kas nodrošina pakalpojumus lielai teritorijai.

Apdzīvojums politikas dokumentos ir maz skatīts un izpaužas galvenokārt caur centriem – tas ir caur apdzīvojuma funkcionālo prizmu. Cits skatījums uz apdzīvojumu ir caur statistikas rādītājiem, kas bieži ir vidēji teritoriāli noteikti ar administratīvo iedalījumu un statistikas mērogu. Savukārt, apdzīvojuma centri tiek skatīti to hierarhijās akcentējot augstāka ranga centrus. Maz tiek skatīta izklaidus apdzīvojums – viensētas, viensētu grupas, ciemi, kas veido apdzīvojuma teritoriāli lielāko daļu un pamatu lauksaimnieciskajai zemes izmantošanai.

Rīgas plānošanas reģiona teritorijas plānojumā (RPR TP) ir noteikti centri balstoties uz to funkcionālo saikni ar Rīgu un specializāciju. Tiek nodalīti – Rīga un (*tuvais*) Piepilsētas areāls kā starptautisks daudzfunkcionāls centrs, rekreācijas un spa medicīnas centri (Jūrmala – valsts nozīmes un Saulkrasti – reģiona nozīmes), Valsts nozīmes daudzfunkcionāls centrs (Jelgava), daudzfunkcionāli reģionāli specializēti centri (Ogre, Sigulda, Limbaži, Tukums), vietējas nozīmes Pierīgas specializēti attīstības centri (Olaine, Ķekava, Salaspils, Vangaži) un vietējas nozīmes rekreācijas (Baldone) un lokālo atbalsta struktūru centri (perifērijā). Blakus tam, ir noteikts Pierīgas areāls (Pierīga), ko iezīmē nosacīta teritorija Lapmežciems - Jelgava - Ogre – Sigulda – Saulkrasti, un Piejūras josla.

Rīgas plānošanas reģiona perspektīvā telpiskā struktūra

Avots: Rīgas plānošanas reģiona Telpiskais (teritorijas) plānojums

RPR TP Telpisko struktūru balsta gan uz teritorijām - Pierīga, gan centriem - Reģiona nozīmes pilsētu loks, gan uz saiknēm - lokālās atbalsta struktūras. Pierīga pozicionēta kā specifisku pakalpojumu piedāvātājs areāls (RPR TP).

Blakus uz centriem balstītai urbānai pieejai, RPR TP skata lauku telpu (atvērtās telpas areāli). Ar urbāno *Pierīgas areālu* sakrīt/pārklājas *Rīgas zaļā loka vides aizsardzības un rekreācijas* lauku telpa. Abas - urbānā un lauku telpas veido aglomerāciju to dažādās izpausmēs. Perspektīvais skatījums bieži saistās ar abu telpu mehānisku salikumu, kas izteikti izpaužas grafiskajā valodā (RPR TP).

RPP nenosaka novadu nozīmes centrus, tai pat laikā, starptautiskas (Rīga), nacionālas (Jūrmala) un reģionālas nozīmes centri (Ogre, Sigulda, Limbaži, Tukums) ir noteikti. Var pieņemt, ka teritorija, kur nav noteikti reģionāli centri ir Pierīga (aglomerācija). Tai pat laikā, aglomerācijas centri tiek pozicionēti ar lokālu raksturu, piemēram, Salaspils.

Visas aglomerācijas struktūras politikās pārsvarā tiek skatītas no urbānās telpas redzes punkta, tiek ignorēta lauku telpa, drīzāk to pakļaujot urbānai, ekonomiskai, būvnieciskai, funkcionāli utilitārai izpratnei.

4.2. Attīstības centri

Centri

Teritorija attiecībā uz tās funkcionālo nozīmību tiek iedalīta centros un perifērijā. Jeb kodolteritorijā (*core*) un perifērijā. Centrs ir funkciju koncentrācijas vieta, kas apkalpo pašu centru un teritorijas perifēriju.

Teritorijas attīstības plānošanā ekonomiskā un sociālā nozīmē tiek lietots attīstības centra jēdziens, ar ko saprot politikas koncentrācijas vietu noteiktā teritorijā. Uz attīstības centru attiecina politiku, kas vērsta uz vietas attīstības instrumentiem, kas balstās uz teritoriju, ko nosaka pēc noteiktiem kritērijiem un apstiprina politiski. Citiem vārdiem sakot, tiek izvēlēta teritorija, kurā tiek koncentrēta politika. Centri tiek graduēti pēc to nozīmes piešķirot katrai gradācijai nozīmi.

Ar centriem saistīts koncentrācijas jēdziens, kas no politikas viedokļa, ir politikas lokalizācija noteiktā vietā. Centra perifērijas attiecības ģeogrāfijā tiek skatītas caur metaforas prizmu, jo abi jēdzieni ir nosacīti un raksturo iedomātu, bieži pieņemtu, līdz galam neizprastu realitāti.

Centri no apdzīvojuma viedokļa ir skatāmi kā apdzīvojuma koncentrācija /sabiezīnājums noteiktā teritorijā. Dažāda lieluma pilsētas, ciemi, viensētu grupas var būt šādas koncentrācijas piemēri. Te var runāt par apdzīvojuma centriem.

Kopumā vispārējā nozīmē centram, arī attīstības centram, nav tiešas saiknes ar apdzīvotu vietu vai arī vietai piešķirto statusu. Kā jebkuras darbības koncentrēšanas vieta, centrs ir vērtējams kontekstuāli, līdzīgi kā perifērija. Galvenais konteksts plānošanā ir teritorijas attīstības / atbalsta koncentrācijas konteksts.

Parasti apdzīvotas vietas, kam ir tikai viena funkcija – dzīvotnes, netiek uzskatītas par attīstības centru – jaunie pļavu ciemi, mazdārziņi vai arī vienu ražošanas, pārstrādes funkciju – kokapstrādes uzņēmums laukos. Pakalpojumu esamība, ražošana, apstrāde kombinācijā ar dzīvotni liecina par attīstības centra definēšanu. Nav noteiktu kritēriju, lai nodalītu apdzīvojuma bāzētu funkcionālu centru no funkcionāla centra ārpus apdzīvotām vietām.

Lauksaimniecības uzņēmums, pārstrādes uzņēmums, mežapstrādes uzņēmums, loģistikas uzņēmums, atpūtas un izklaides, iepirkšanās centrs ir daži piemēri, kas raksturo iespējamo izvietojumu ārpus centra, kā apdzīvotas vietas.

Aglomerācija var tikt uzlūkota kā centrs attiecībā pret teritoriju, kas atrodas ārpusē. Aglomerācijai kā centram raksturīga koncentrēšanās un iekšējas funkcionālas saites noteiktā teritorijā. Pilsētas aglomerāciju mēs varam uzskatīt kā attīstības centru attiecībā pret nomali, ja to skata atbilstošā mērogā.

Kas raksturo centru attiecībā pret perifēriju – koncentrācija – lielāks funkciju blīvums noteiktā teritorijā, funkcijas, kas vērstas uz lielāku teritoriju nekā centrs, iekšējas saites, saites, kas veidojas ar apkārtni. Blakus tam centram tiek piedēvētas ne tikai esošas īpašības, bet arī potenciālās, ko pamato ar esošo funkciju apjomu /koncentrāciju, pieņemot, ka tās ir pamats tālākai pozitīvai izaugsmei. Šāds pamatojums balstās uz centra funkciju kritēriju kopu, kas tiek noteikta politiski. Centra statusam ir politiska pieņēmuma nozīme.

Pretēja politika koncentrācijai ir dekoncentrācija, kas veidojas izvēloties politikas vietas nesaistot tās ar centriem, bet gan ar perifēriju.

Attīstības centri politiski tiek noteikti dažādos līmeņos – starptautiskā, nacionālā, reģionālā, novadu, lokālā (ciemu) līmenī. Nav skaidru kritēriju, lai nodalītu šos līmeņus. Ņemot vērā nelielo centru skaitu, kritēriji bieži vien ir pakārtoti politiskam lēmumam. Koncentrācijas politikas ietvaros tiek pieņemts, ka funkciju un objektu izvietojums centrā ir efektīvāks nekā dekoncentrācijas gadījumā. Tiek pieņemts, ka noteiktā centra līmenī ir noteikts objektu kopums. Paliek atklāts jautājums šajā pieejā – kā pareizi noteikt centra līmeni.

Ja centra statuss tiek noteikts politiski, nav saistīts ar kritērijiem (kritēriji ir pakārtoti), tad nav skaidrs, kam ir jāizpildās, lai šo statusu saņemtu un kam ir jāsaņem, lai šo statusu nemainītu. Pilsētas statuss ir viens no šādiem piemēriem, lai iegūtu pilsētas statusu saskaņā ar likuma „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” un atbilstošo MK noteikumu prasībām pieteikumu sagatavo pašvaldība balstoties uz likumā noteiktiem formāliem vispārīgiem kritērijiem, lemj Ministru Kabinets. Esošais pilsētas statuss var saglabāties pietiekoši ilgi pat tad, ja tas neatbilst likumā noteiktām prasībām. Politikā pilsētas tiek pretstatītas pārējām apdzīvotām vietām (ciemiem) un ko var attiecināt citu politiku, ietekmes.

Apdzīvoto vietu funkcijas

Šīs tematiskās izpētes ietvaros tika veikta Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu funkciju noteikšana, izmantojot vietējo pašvaldību teritorijas plānojumos noteiktās apdzīvotās vietas – pilsētas un ciemus pēc stāvokļa uz 2012.gada janvāri. Apdzīvoto vietu funkcijas tika klasificētas 5 grupās, nosakot dzīvojamo, ražošanas, tirdzniecības, pakalpojumu un pārvaldes funkciju.

Funkciju klātbūtnes noteikšanai apdzīvotajās vietās, tika izmantoti pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumenti (teritorijas plānojumi, attīstības programmas), pašvaldību interneta mājas lapas, kā arī uzņēmumu datu bāzes.

Apdzīvoto vietu funkciju noteikšanas pieeja (minimālie kritēriji):

Dzīvojamā /dzīvotne/

- apbūves esamība, kas nodrošina dzīvojamo funkciju

Ražošanas

- ražošanas un / vai pārstrādes uzņēmuma darbība apdzīvotās vietas teritorijā vai tās tuvākajā apkārtnē

Tirdzniecības

- tirdzniecības un / vai loģistikas uzņēmuma darbība, kas specializējies pārtikas preču tirdzniecībā
- tirdzniecības un / vai loģistikas uzņēmuma darbība, kas specializējies nepārtikas preču tirdzniecībā

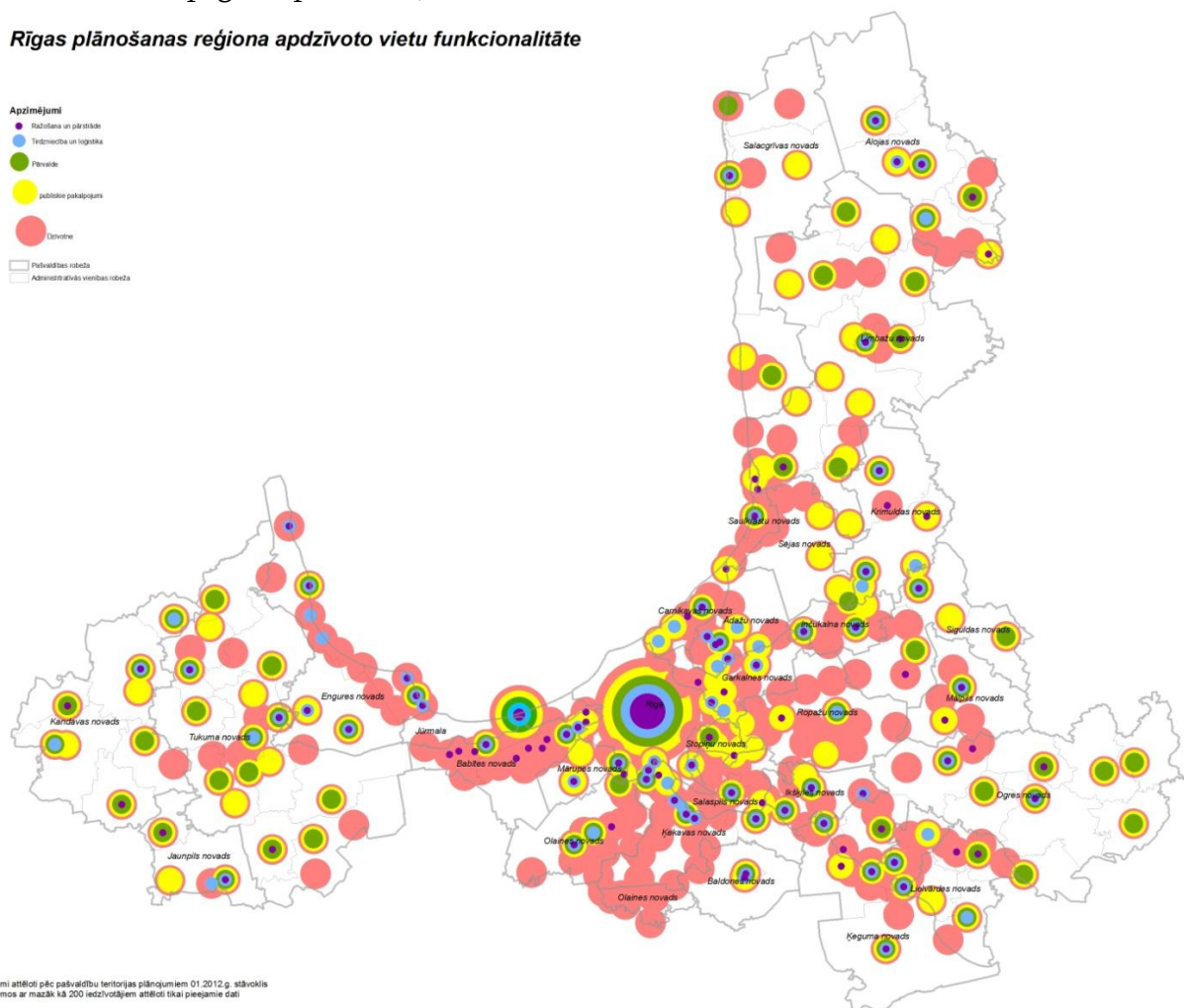
Pakalpojumu

- apdzīvotās vietas teritorijā atrodas iestāde, kas sniedz izglītības, kultūras, veselības vai sociālos pakalpojumus
- apdzīvotās vietas teritorijā pieejams kāds no sadzīves vai darījumu (finanšu) pakalpojumu veidiem

Pārvaldes

- pašvaldības pārvaldes struktūru esamība (novadu, pilsētu domes vai pilsētu, pagastu pārvaldes)

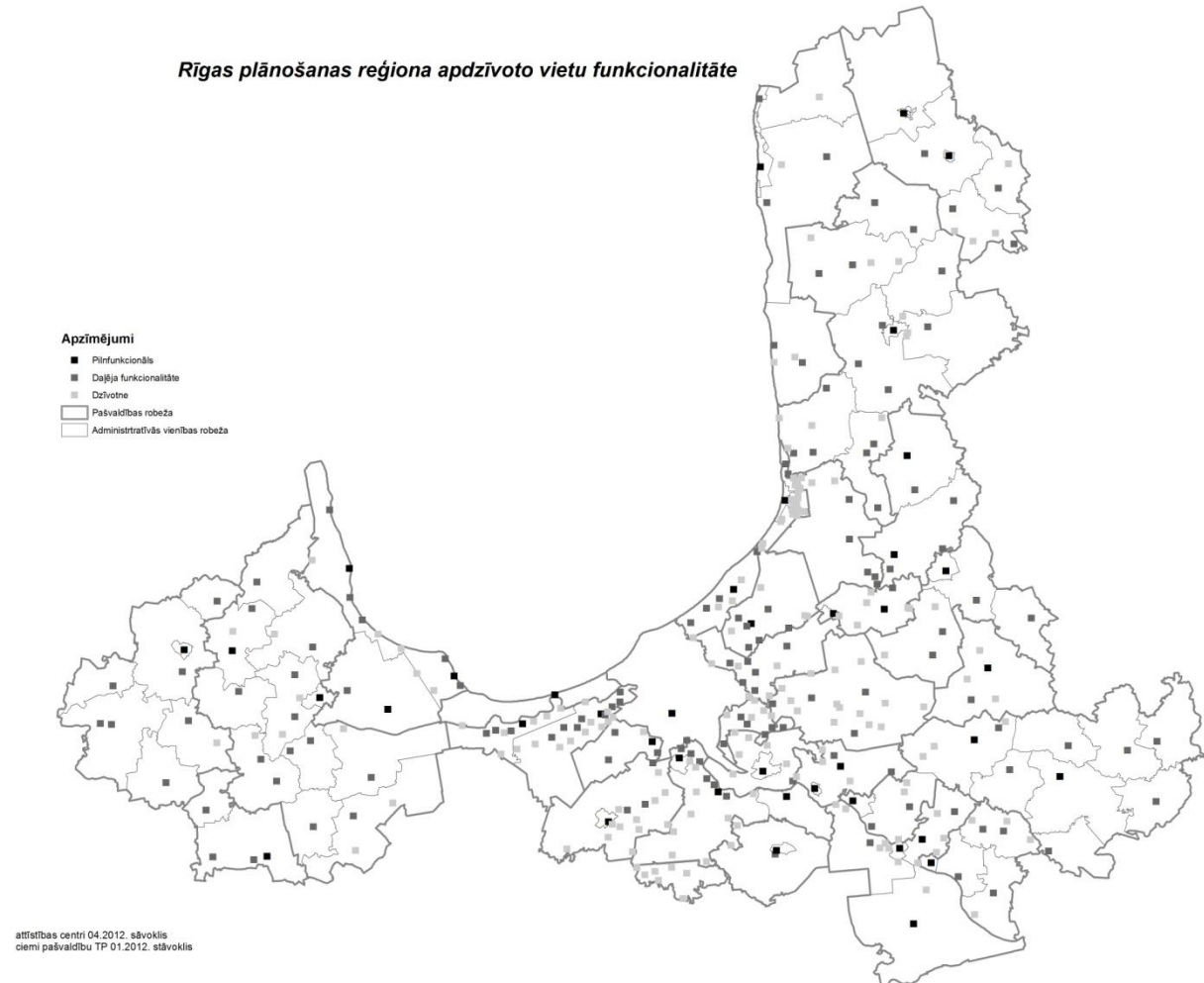
Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu funkcionalitāte

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Izmantojot augstākminēto funkciju klasifikāciju, tika noteikta apdzīvoto vietu funkcionalitāte, attiecīgi norādot tajā esošo funkciju klātbūtni (pilnfunkcionāla apdzīvota vieta, daļēji funkcionāla vai dzīvotne). Ar pilnfunkcionālu apdzīvotu vietu šajā kontekstā saprot tādu, kurā konstatēta visu - dzīvojamās, ražošanas, tirdzniecības, pakalpojumu un pārvaldes funkciju klātbūtne. Daļēji funkcionālā apdzīvotā vietā konstatēta vēl kāda funkcija papildus dzīvojamai, savukārt ar dzīvotni tiek saprastas apdzīvotas vietas, kas pilda tikai dzīvojamo funkciju (skatīt attēlus *Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu funkcionalitāte*).

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Pilnfunkcionālas apdzīvotas vietas galvenokārt ir pilsētas un novadu centri, kā arī atsevišķi bijušie pagastu centri. Pilnfunkcionālu apdzīvotu vietu koncentrācija vērojama galvenokārt Pierīgā un gar nozīmīgākajiem autoceļiem, savukārt daļēji funkcionāli galvenokārt ir bijušie pagastu centri, kuros papildus dzīvojamai funkcijai saglabājusies pārvaldes un atsevišķu ražošanas vai pakalpojumu funkciju iezīmes. Relatīvi daudz daļēji funkcionālu vai tikai dzīvojamo funkciju nodrošinošu apdzīvotu vietu ir Rīgas aglomerācijā, kas skaidrojams ar suburbanizācijas procesu attīstību pēdējos gados, kam paralēli nav tikusi nodrošināta piemērota darbavietu un pakalpojumu pieejamība attiecīgajās apdzīvotajās vietās. Šāda situācija veido ikdienas migrācijas plūsmu virzienā uz galvaspilsētu un atpakaļ, kas rada ievērojamu slodzi Rīgas un Pierīgas sociālai un tehniskai infrastruktūrai.

Apskatot RPR attīstības centru funkcionalitāti (7.pielikums), secināms, ka liela daļa gan Pierīgas, gan perifērijas attīstības centru neatbilst pilnfunkcionālas apdzīvotas vietas statusam, kas rada problēmas attiecībā uz darbavietu nodrošināšanu un nepieciešamo pakalpojumu saņemšanu, līdz ar to atkarību no lielākajiem attīstības centriem. Šī situācija lielā mērā skaidrojama ar neadekvātu attīstības centru noteikšanu pašvaldībās, kā arī nespēju nodrošināt visu - dzīvojamās, ražošanas, tirdzniecības, pakalpojumu un pārvaldes funkciju klātbūtni.

Cienu izveides kritēriji

Saskaņā ar „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma” 9.pantu Latvijas Republikā ir trīs apdzīvoto vietu veidi – pilsētas, ciemi un viensētas. Apdzīvota vieta šī likuma izpratnē “ir teritorija, kurā dzīvo cilvēki, ir izveidoti materiālie priekšnoteikumi tās apdzīvošanai un kurai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā piešķirts attiecīgais apdzīvotās vietas statuss.”(2.pants) Apdzīvotās vietas statusu piešķir un atceļ Saeima vai vietējā pašvaldība. Ciema statusu nostiprina vietējās pašvaldības teritorijas plānojums, kurā ir noteikta ciema robeža un pamatota ciema izveides nepieciešamība (11.panta 1.daļa). Ciemu robežu noteikšana ir vietējās pašvaldības ekskluzīvā kompetence¹, ko ierobežo tikai “Aizsargjoslu likuma” 67.pants, kas paredz, ka robežas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslā apstiprina Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, pamatojoties uz pašvaldības teritorijas plānojuma projektā iestrādāto priekšlikumu. Lēmumu par ciema statusa piešķiršanu vai atcelšanu (par teritorijas plānojuma apstiprināšanu kā pašvaldības saistošos noteikumus) novada pašvaldība piecu darbadienu laikā pēc tā parakstīšanas nosūta Valsts zemes dienestam, kas attiecīgo informāciju ievada Valsts adrešu reģistrā.

„Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma” 11.panta 2.daļā teikts, ka „ciema statusu var piešķirt tādai novada teritorijas daļai, kurā

- ir vai tiek plānota koncentrēta apbūve,
- pastāvīgi dzīvo cilvēki un
- ir izveidota attiecīga infrastruktūra.”

Nav vienota šo kritēriju skaidrojuma, līdz ar to katra vietējā pašvaldība, nosakot ciemus un to robežas, vadās pēc konkrētās vietas vēsturiskās, esošās un plānotās situācijas. Latvijas Republikas Satversmes tiesas spriedumā lietā Nr. 2007-17-05 konstatēts, ka normatīvajos aktos nav paskaidrots jēdzienu „vēsturiski radusies koncentrēta apbūve” un „patstāvīgie iedzīvotāji”² saturs un nepastāv metodika vai vadlīnijas, uz kuru pamata varētu noteikt, vai lauku apdzīvotajā vietā ir “vēsturiski radusies koncentrēta apbūve” un vai šādu apbūvi var iekļaut ciema teritorijā.

¹Spriedums Latvijas Republikas Satversmes tiesas lietā Nr.2007-17-05; materiāls pieejams:

http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2007_17_05_spriedums_Kolkas%20lieta.htm

²7.punkts – no toreizējās Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijas atbildēm uz Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem. Lietas izskatīšanas brīdī spēkā ir 06.06.1991. likums "Par Latvijas Republikas administratīvo teritoriju izveidošanu un apdzīvoto vietu statusa noteikšanu", kura 11.pantā teikts, ka „ciemu kategorijā var iekļaut lauku apdzīvotās vietas, kurās ir vēsturiski radusies vai tiek plānota koncentrēta apbūve un kurās dzīvo pastāvīgie iedzīvotāji. Ciemu robežas nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā”; http://www.satv.tiesa.gov.lv/upload/2007_17_05_spriedums_Kolkas%20lieta.htm

Šeit pat mēģināts konkretizēt ciema izveides kritērijus un konstruēt „ciema” jēdziena definīciju „atbilstoši teritorijas plānošanas vārdnīcai”, kur „ciems esot lauku, proti, ārpus pilsētas esoša, apdzīvota vieta ar vietējā mērogā unikālu nosaukumu un koncentrētu apbūvi tās centrālajā daļā, kur attālums starp apbūvētajām teritorijām nepārsniedz 200 metrus. Ciema robežās esot jāietilpst arī tām mājām, kas atrodas pie objektiem, kuri sociālekonomiski ir saistīti ar ciema blīvi apbūvēto daļu, bet atrodas no tās tālāk par 200 metriem, piemēram, skolām, slimnīcām, pasta nodaļām. Minēto objektu maksimālais attālinājums no ciema blīvi apbūvētās daļas varot būt līdz 500 metriem. Pašvaldības padome (dome) ciema teritorijā varot iekļaut arī viensētas (dzīvojamās ēkas), kas atrodas tuvāk par 200 metriem cita no citas un no ciema blīvi apbūvētās daļas. Teritorijas plānošanas vārdnīcā esot sniegts arī kompakta apdzīvojuma skaidrojums, proti, – apdzīvotas vietas, ko raksturo ievērojams apbūves blīvums.”

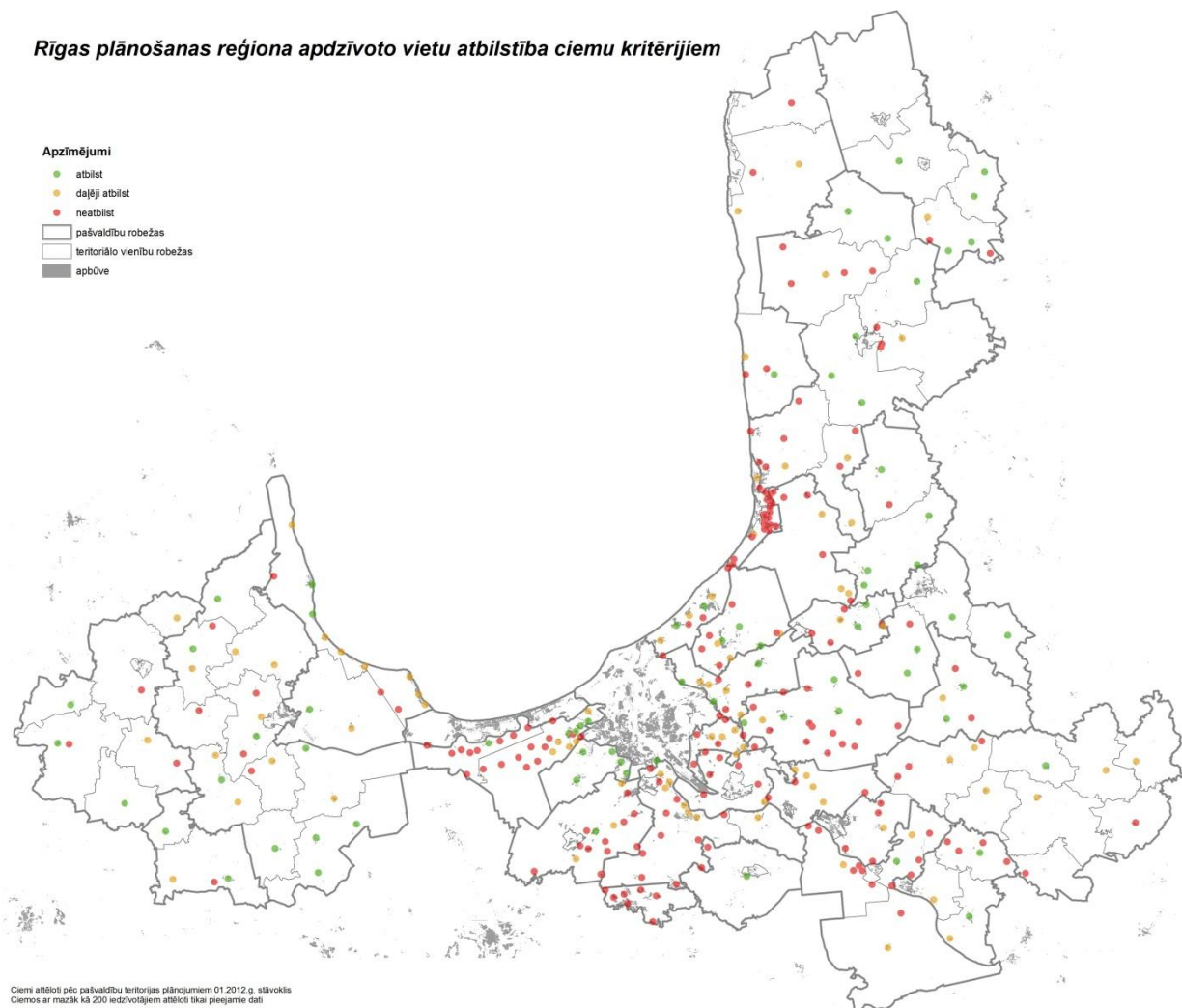
Skaidrojot „koncentrētas apbūves” jēdzienu, minēts, ka „par “vēsturiski radušos koncentrētu apbūvi” varētu uzskatīt apbūvi, kas izveidojusies līdz teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanas brīdim,” bet vietējai pašvaldībai, uzsākot teritorijas plānojuma izstrādi, jāņem vērā administratīvajā teritorijā faktiski pastāvošā situācija un iekļaujot ciema teritorijā iepriekš neapbūvētas platības, teritorijas plānojumā jāietver šāda risinājuma pamatojums.

2011.gadā medijos parādījās ziņas par Latvijas „mirušajiem ciemiem” – teritorijām, kas neatbilst ciema izveides priekšnoteikumiem un statusa piešķiršanai. Šo diskusiju par „ciemem uz papīra, bet ne dabā”, iniciēja Valsts zemes dienests, kas, vadoties pēc Valsts adrešu reģistra, sagatavoja sarakstu ar ciemiem – kopskaitā 449 visā Latvijas teritorijā – kuros nebija reģistrēta neviena iela vai ēka. Valsts adrešu reģistrā informācija par ciemiem, ielām, ēkām un telpu grupu adresēm tiek reģistrēta, pamatojoties uz pašvaldības lēmumiem. Atbilstoši Ministru kabineta 2009. gada 3.novembra noteikumiem nr. 1269 "Adresācijas sistēmas noteikumi" pašvaldībām šīm ēkām jāapstiprina adreses vai arī jānosaka, ka ēkas atrodas konkrētā ciema teritorijā.

Šobrīd spēkā esošais likums „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” papildus patstāvīgiem iedzīvotājiem un esošai vai plānotai koncentrētai apbūvei nosaka, ka potenciālā ciema teritorijā jābūt izveidotai „attiecīgai infrastruktūrai,” tālāk nepaskaidrojot, kāds ir minimālais tehniskās, vides vai sociālās infrastruktūras objektu kopums, lai teritorija pretendētu uz ciema statusu.

Uzraudzības ziņojuma ietvaros tika sagatavots vērtējums par apdzīvoto vietu atbilstību ciemu izveides kritērijiem saskaņā ar „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma” 11.pantu - esošai vai plānotai koncentrētai apbūvei, pastāvīgi dzīvojošiem cilvēkiem un izveidotai attiecīgai infrastruktūrai (skatīt attēlu *Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu atbilstība ciemu kritērijiem*).

Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu atbilstība ciemu kritērijiem

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Kā bāzes informācija kalpoja 30 Rīgas plānošanas reģionā ietilpstošo vietējo pašvaldību teritorijas plānojumi, kas līdz 2012.gada aprīlim apstiprināti kā pašvaldības saistošie noteikumi. RPR uzraudzības ziņojuma kontekstā, izvērtējot ciemu atbilstību šiem kritērijiem, tie tiek interpretēti šādi:

A) Koncentrēta apbūve

- kompakta apbūve – ciema teritorijas centrālajā daļā (apbūves blīvums aptuveni 30%);
- esošās apbūves atbilstība ciema robežām;
- plānotā (atļautā) izmantošana – aptuveni 70% apbūves teritorijas;

B) Pastāvīgi dzīvo cilvēki

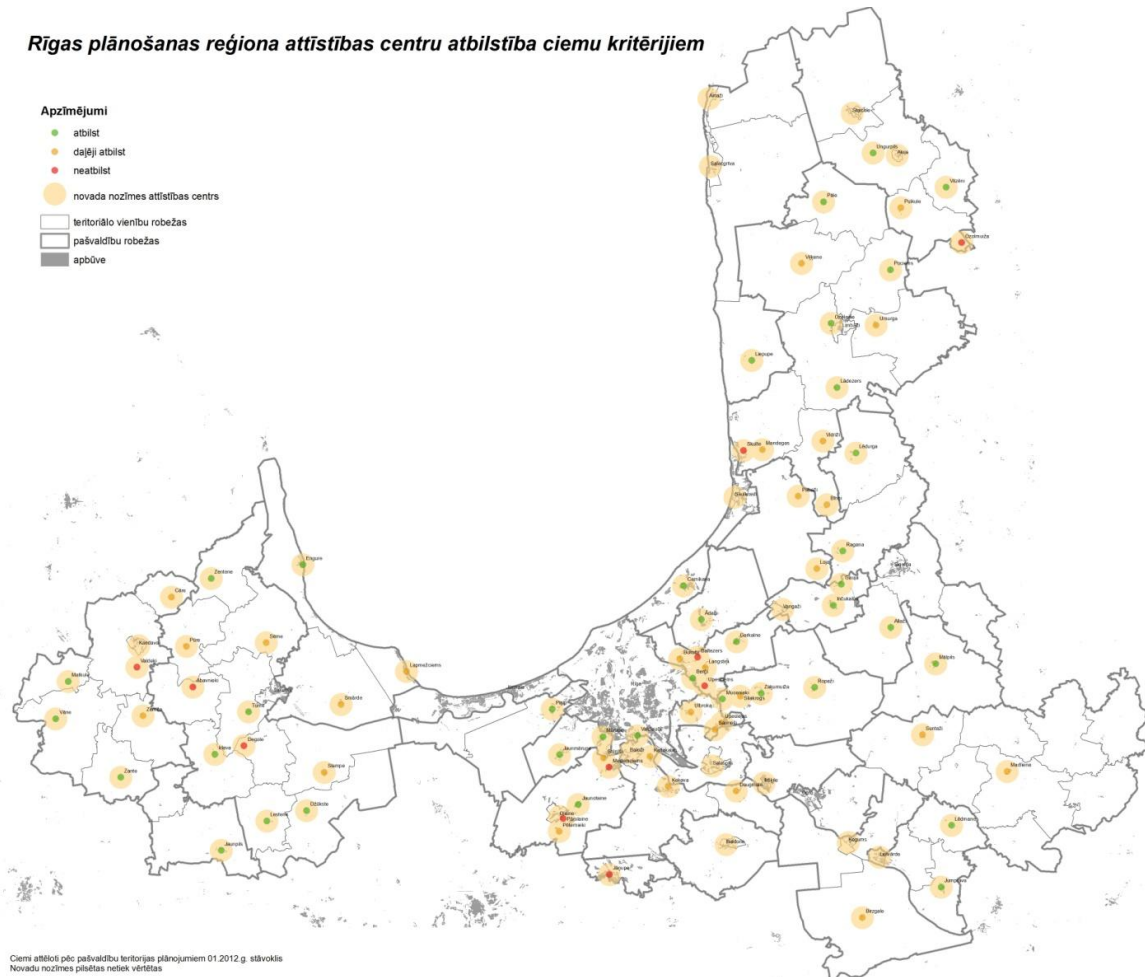
- fiksēts iedzīvotāju skaits (avoti: CSP, pašvaldība)

C) Attiecīga infrastruktūra (minimālās prasības)

- centralizēta ūdensapgādes sistēma
- centralizēta kanalizācijas sistēma
- ceļu/ielu tīkls

Var pieņemt, ka neatbilstība starp ciema izveides kritērijiem un ciema statusu skaidrojamas kā konsekvences nosacījumiem, kas ļāva pašvaldībām piesaistīt Eiropas Savienības fondu atbalsta finansējumu novada attīstībai. Tāpat izvērtējamas ir pēdējās desmitgades būvniecības aktivitātes, kur, investējot jaunās apdzīvojamās teritorijās, daudzviet prevalēja ātras peļņas gūšanas nevis nodoms veidot ilglaicīgu, kvalitatīvu dzīves vidi. Šobrīd īpaša uzmanība ciemu atbilstībai to izveides kritērijiem būtu vēršama VARAM gatavotās „Pakalpojuma groza” koncepcijas ieviešanas kontekstā, kas paredz publisko pakalpojumu pieejamības attīstību iedzīvotājiem atbilstoši apdzīvojamības līmenim un noteiktiem novada, reģionālas un nacionālas nozīmes attīstības centriem (skatīt attēlu *Rīgas plānošanas reģiona attīstības centru atbilstība ciemu kritērijiem*).

Rīgas plānošanas reģiona attīstības centru atbilstība ciemu kritērijiem

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Zemākais apdzīvojamības līmenis, uz ko attiecināms „Pakalpojuma groza” pakalpojumu klāsts (infrastruktūra un publiskie pakalpojumi), ir ciems un pagasts. Publisko „Pakalpojuma groza” ieviešana ietverta Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam prioritātes „Izaugsmi atbalstošas teritorijas” rīcības „Pakalpojumu pieejamība līdzvērtīgu dzīves un daba apstākļu radīšanai” uzdevumu sarakstā³.

³Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020.gadam 1.redakcija, 238.rindkopa, 47.lpp.: dokuments pieejams http://www.nap.lv/images/NAP2020%20dokumenti/NAP2020_1_redakcija.pdf

4.3. Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas kapacitāte

Likumā „Attīstības plānošanas sistēmas likums” attīstības plānošana definēta kā „principu, mērķu un to sasniegšanai nepieciešamās rīcības izstrāde nolūkā īstenot politiski noteiktas prioritātes un nodrošināt sabiedrības un teritorijas attīstību” (3.panta 1.daļa). Izšķir trīs attīstības plānošanas dokumentu veidus: politikas plānošanas dokumenti, institūciju vadības dokumenti un teritorijas attīstības plānošanas dokumenti (6.panta 1.daļa), ko valsts un pašvaldības institūcijas izstrādā atbilstoši savai kompetencei pēc savas iniciatīvas, izpildot augstākas institūcijas uzdevumu, kā arī tad, ja attīstības plānošanas dokumentu izstrādi paredz normatīvais akts (10.pants). TAPL paredz, ka vietējā līmenī teritorijas attīstību plāno, izstrādājot un savstarpēji saskaņojot vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, attīstības programmu, teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un detālplānojumu (5.panta 1.daļas 3.punkts). Līdz ar TAPL stāšanos spēkā tiks izstrādāti Ministru Kabineta noteikumi par prasībām teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādātājiem.

Lai gūtu priekšstatu par vietējo pašvaldību kapacitāti attīstības plānošanas jomā, uzraudzības ziņojuma ietvaros, RPR sagatavoja apkopojumu par pašvaldību attīstības plānošanas speciālistiem – attīstības projektu vadītājiem, teritorijas plānotājiem un citiem speciālistiem, kas iesaistīti plānošanas procesos. Informācija tika iegūta, apsekojot pašvaldību interneta mājas lapās ievietotās ziņas (kontaktainformāciju) par attīstības plānošanas speciālistiem, to pakļautību noteiktām domes struktūrvienībām.

Šobrīd katra pašvaldība attīstības plānošanas speciālistus piesaista pēc savas izpratnes par plānošanas procesu, tā vadību. Saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” vietējai pašvaldībai tās autonomo funkciju ietvaros attiecībā uz teritorijas attīstības plānošanu jānosaka zemes izmantošanas un apbūves kārtība saskaņā ar teritorijas plānojumu un jānodrošina savas administratīvās teritorijas būvniecības procesa tiesiskums (15.panta 13., 14.daļa). Parasti šo funkciju īstenošana tiek deleģēta Būvvaldei un tajā strādājošajiem speciālistiem – arhitektam, būvinspektoram, zemes ierīkotājam, teritorijas plānotājam, vides un ceļu inženierim, nekustamo īpašumu speciālistam. Pēc likuma spriežot, primāri pašvaldībai jānodrošina, lai tās administratīvajā teritorijā tiktu organizēti un pārraudzīti ar būvniecību saistītie procesi, bet teritorijas attīstības plānošana paliek sekundāra. 13.10.2009. MK noteikumu Nr.1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” 28.punktā teikts, ka „plānošanas dokumenta izstrādi institūcija uzsāk pēc savas iniciatīvas vai, ja tas paredzēts šajos noteikumos, citos normatīvajos aktos vai politisko vadlīniju dokumentos, hierarhiski augstākas iestādes uzdevumā. Izstrādi var uzsākt arī pēc pilsoniskās sabiedrības organizāciju vai sociālo partneru organizāciju ierosinājuma.” Uzraudzības ziņojuma ietvaros apzinot vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitāti, secināms, ka 18 pašvaldībās ir izveidota atsevišķa struktūrvienība (Attīstības nodaļa, Telpiskās plānošanas daļa, Pilsētplānošanas nodaļa, utml.), kas nodarbojas ar attīstības plānošanas projektu un dokumentu izstrādi un īstenošanu.

Būtiski sapratni par vietējā līmeņa plānošanas dokumentu izstrādi ietekmējis Eiropas Savienības struktūrfondu apguves periods 2007. – 2013.gadam, kura ietvaros tika īstenota darbības programmas “Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma 1.5.3.2. aktivitāte “Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana”.

ESF 1.5.3.2. aktivitātes viena no atbalstāmajām darbībām bija vietējās pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu (izņemot detālplānojumu) izstrāde vai aktualizācija ar 100% ESF finansējuma intensitāti. Lai apgūtu pieejamos finanšu resursus, pašvaldību projektu attiecināmās izmaksas varēja attiekties tikai uz izdevumiem par ekspertu pakalpojumiem. Līdz ar to attīstības dokumentu izstrāde ar ESF 1.5.3.2. aktivitātes atbalstu notiek, piesaistot plānošanas uzņēmumus un atsevišķu jomu ekspertus, kamēr vietējo pašvaldību speciālisti veic tikai dokumentu izstrādes projektu administrējošo darbu. Septiņpadsmit RPR pašvaldības ir noslēgušas līgumu ar VRAA par projektu realizāciju ESF 1.5.3.2.aktivitātē. Informācija par pašvaldību attīstības dokumentu izstrādes finansējuma avotiem pieejama [5.pielikumā](#).

Papildus 1.5.3.2. aktivitātei pašvaldības varēja iegūt finansējumu ESF 1.5.3.1. aktivitātē „Speciālistu piesaiste plānošanas reģioniem, pilsētām un novadiem.” Astoņas RPR vietējās pašvaldības šo iespēju izmantoja, lai darbam pašvaldībā piesaistītu attīstības plānošanas speciālistus - arhitektu (Kandavas novads), arhitekta palīgu (Jūrmala), telpiskās attīstības plānotāju (Alojas novads), teritorijas plānotāju (Babītes, Baldones, Kandavas, Garkalnes novadi), projektu vadības speciālistu attīstības programmas izstrādei (Ogres novads) un attīstības programmas izstrādes projekta koordinatoru (Tukuma novads).

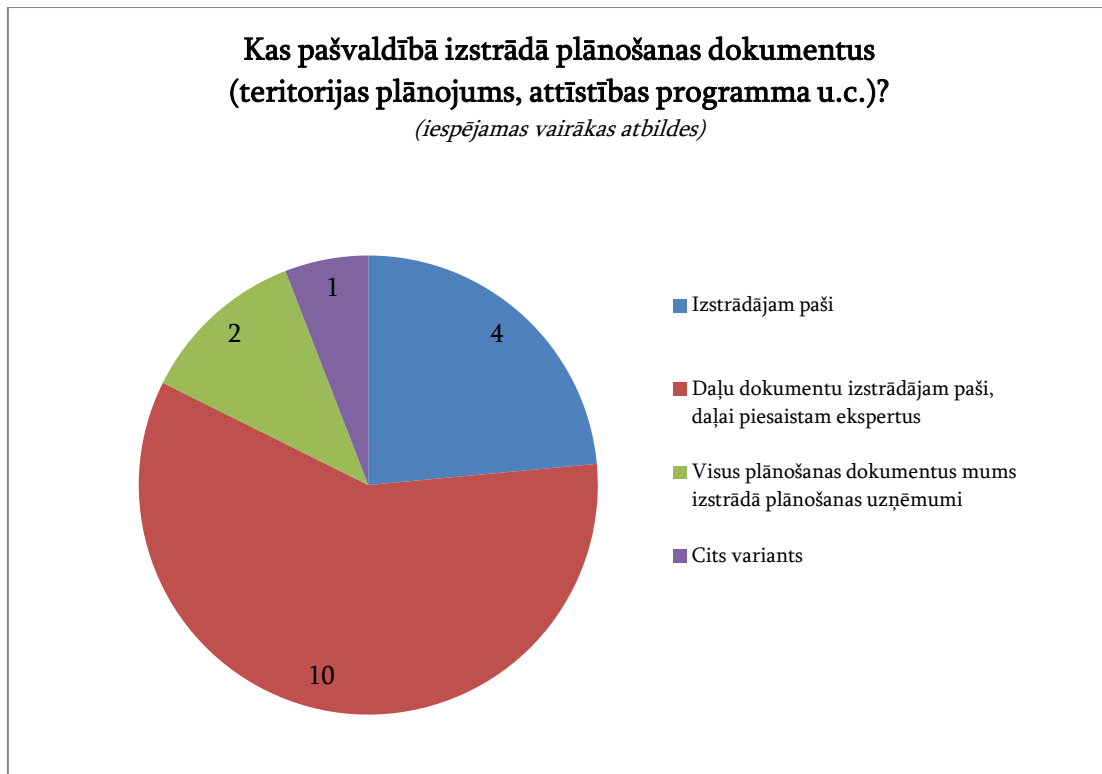
Speciālistu piesaiste ir atkarīga no pašvaldības teritorijas specifikas, pārvaldāmajiem resursiem, realizējamiem projektiem un pašvaldību politiskās vadības izpratnes par attīstības plānošanu. Piemēram, pašvaldība, kurā nozīmīgs attīstības resurss ir lauksaimniecības un mežu zemes, strādā lauku attīstības speciālists (10 novadu pašvaldības), pašvaldība, kurā ir plašas meliorācijas sistēmas piesaista hidrotehnisko būvju inženieri (Babītes un Salaspils novadi), savukārt pašvaldībā, kurā ir ainaviski iezīmīgas teritorijas un būtiska to pārvaldība, strādā ainavu arhitekts (Kandavas, Salacgrīvas, Siguldas un Tukuma novadi). Izceļamas šeit būtu Salacgrīvas un Salaspils novadu pašvaldības, kas, rūpējoties par racionālu, taupīgu un inovatīvu energoresursu izmantošanu, pašvaldībā izveidojušas enerģētiska darba vietu.

Augstāk minētās tendences attīstības plānošanas jomā vietējā līmenī apstiprina arī biedrības „Jaunie telpiskās attīstības plānotāji”⁴ veiktās aptaujas rezultāti. Aptaujas mērķauditorija bija pašvaldību plānošanas speciālisti, kopā aptaujā piedalījās 50 plānotāji - no tiem 15 RPR vietējo pašvaldību plānotāji. Kā galvenās plānošanas problēmas tiek minētas pašvaldības deputātu, administrācijas un citu speciālistu zemā izpratne par attīstības plānošanu, resursu (laika, naudas, cilvēku) trūkums, nespēja salāgot dažādas intereses un sabiedrības pasivitāte. Taču vienlaikus pašvaldības politiskā vadība, speciālisti un iedzīvotāji tiek definēti kā plānošanas procesa ietekmīgākie dalībnieki (skatīt attēlu *RPR pašvaldību plānotāju viedoklis par problēmām plānošanas jomā* un *RPR pašvaldību plānotāju viedoklis par būtiskākajiem dalībniekiem plānošanas jomā*). Uzlabot plānošanas darba kvalitāti pašvaldību attīstības plānotājiem palīdzētu dažādas personiskās izaugsmes iespējas (tematiski kursi, pieredzes apmaiņas braucieni, prakses), dalība nacionāla/reģionāla līmeņa pasākumos par aktuālo plānošanas jomā, elektroniski pieejama ar plānošanas jautājumiem saistītu materiālu datu bāze, kā arī jaunu kolēģu pieņemšana darbā (skatīt attēlu *RPR pašvaldību plānotāju viedoklis par kapacitātes celšanu*). Lai gan lielākajā daļā aptaujāto RPR vietējo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izstrāde tiek daļēji vai pilnībā uzticēta plānošanas uzņēmumiem, taču

⁴ Biedrība „Jaunie telpiskās attīstības plānotāji” izveidota 2012.gada sākumā; tās dibinātāji – LU ĢZZF magistrantūras programmas „Telpiskās attīstības plānošana” studenti

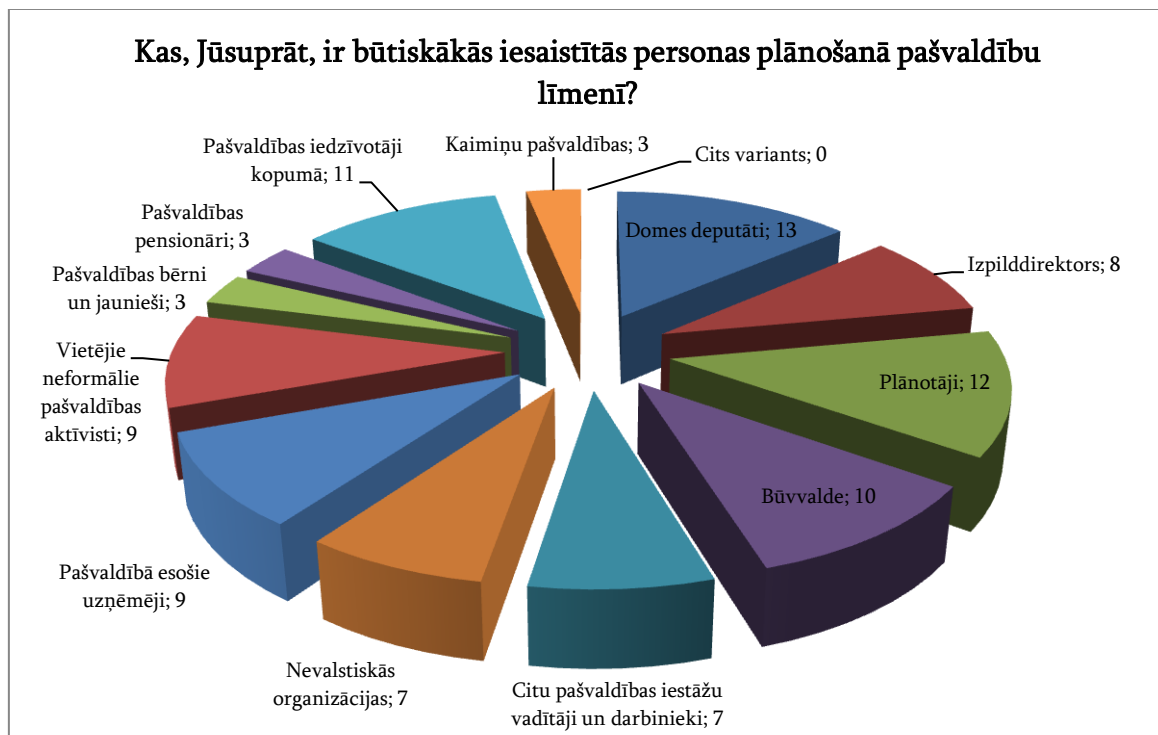
gandrīz trešdaļa respondentu atbildējuši, ka plānošanas dokumentus tie izstrādā pašu spēkiem (skatīt attēlu *Plānošanas dokumentu izstrādes dalībnieki RPR pašvaldībās*).

Plānošanas dokumentu izstrādes dalībnieki RPR pašvaldībās

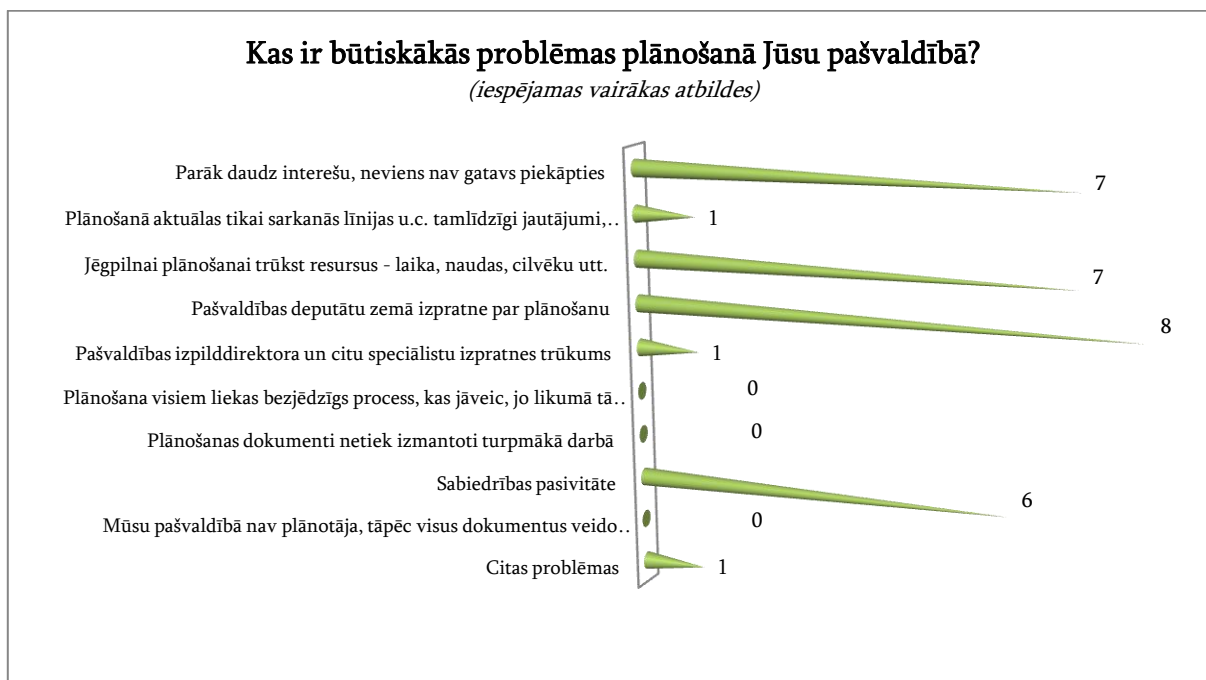
Avots: Biedrības „Jaunie telpiskās attīstības plānotāji” veiktā aptauja, 2012

RPR pašvaldību plānotāju viedoklis par būtiskākajiem attīstības plānošanas procesa dalībniekiem

Avots: Biedrības „Jaunie telpiskās attīstības plānotāji” veiktā aptauja, 2012

RPR pašvaldību plānotāju viedoklis par problēmām plānošanas jomā

Avots: Biedrības „Jaunie telpiskās attīstības plānotāji” veiktā aptauja, 2012

RPR pašvaldību plānotāju viedoklis par kapacitātes celšanu

Avots: Biedrības „Jaunie telpiskās attīstības plānotāji” veiktā aptauja, 2012

5. Rīgas plānošanas reģiona rīcības priekšlikumi

5.1. Pārskats par 2011.gadā plānoto rīcību izpildi

Rīgas plānošanas reģiona 2011.gada darbības virzieni galvenokārt saistās ar formālajām rīcībām, kas tiek veiktas saskaņā ar normatīvajiem aktiem un reģionam deleģētajām funkcijām. Pārskats sniedz informāciju par reģiona aktivitātēm plānošanas, attīstības uzraudzības, koordinācijas, pārvaldības u.c. darbības virzienu jomā.

Rīgas plānošanas reģiona 2011.gadā plānoto rīcību izpilde

<i>Galvenie darbības virzieni</i>	<i>Pasākumi</i>	<i>Atbilstība reģiona funkcijām</i>	<i>Komentāri</i>	<i>Izpildes laiks</i>
Attīstības uzraudzība	Reģiona attīstības un plānošanas dokumentu īstenošanas uzraudzība: <ul style="list-style-type: none"> • Pārskata ziņojuma sagatavošana • SIVN monitoringa ziņojuma izstrāde • Tematisko pētījumu izstrāde 	formālā	Tika sagatavots „Rīgas plānošanas reģiona attīstības uzraudzības ziņojums 2011	2011
			Netika veikts	-
			Veikti tematiskie pētījumi: <ol style="list-style-type: none"> 1) Rīgas aglomerācija 2) Attīstības centri 3) Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas kapacitāte 	2011
			Nodrošināta projektu koncepciju izvērtēšana un atzinumu sniegšana.	2011
Plānošana	Reģiona kopējo attīstības plānošanas un attīstības projektu izstrāde <i>(Reģiona administrācijas izstrādāto/koordinēto projektu saraksts – 6.pielikumā)</i>	formālā	Rīgas plānošanas reģiona administrācijas projektu attīstība: <ul style="list-style-type: none"> - realizēti 2 projekti - apstiprināti 10 projekti - iesniegti vērtēšanā 5 projekti 	2011
	Līdzdalība valsts tiesību aktu projektu izvērtēšanā un atzinumu sagatavošanā	formālā	- Sniegti 7 atzinumi normatīvo aktu un nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentu izstrādei vai pilnveidošanai	2011
	Reģionālā un vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu savstarpējās saskaņotības un atbilstības normatīvo aktu prasībām izvērtēšana	formālā	Vietējo pašvaldību teritorijas plānojumi: <ul style="list-style-type: none"> - sniegti 9 nosacījumi teritorijas plānojumu izstrādei - sniegti 16 atzinumi par atbilstību reģiona Telpiskajam plānojumam - sniegti 5 atzinumi par atbilstību normatīvo aktu prasībām Vietējo pašvaldību attīstības programmas: <ul style="list-style-type: none"> - sniegti 7 atzinumi par atbilstību reģiona Attīstības programmai un normatīvo aktu prasībām Vietējās rīcības grupu (partnerību) attīstības stratēģijas: <ul style="list-style-type: none"> - sniegti 18 atzinumi vietējās rīcības grupu attīstības stratēģijām 	2011

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMS 2011

	Nacionālā līmeņa plānošanas dokumentu atbilstības plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem izvērtēšana	formālā	Nodrošināta līdzdalība 8 darba sanāksmēs normatīvo aktu un nacionālā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu izstrādes/aktualizēšanas procesā	2011
	<p>Reģiona attīstības stratēģijas, reģiona telpiskā plānojuma un attīstības programmas īstenošana, uzraudzība, aktualizācija:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reģiona telpiskā plānojuma vadlīniju īstenošanas metodisko ieteikumu izstrāde novadu teritoriju plānojumu aktualizācijai un izstrādei • Reģiona ekonomikas profila pilnveidošana un publicēšana • Reģiona attīstības programmas 2005.-2011.gadam aktualizācija • Kultūras nozares attīstības stratēģijas izstrāde • Sociālo pakalpojumu attīstības programmas aktualizācija 	formālā	<p>Reģiona telpiskā plānojuma vadlīniju īstenošanas novērtēšana tiek pastāvīgi īstenota vietējo teritoriju plānojumu izvērtēšanas procesā</p> <p>Publicēts RPR ekonomikas profils izdevumā „Latvijas reģionu ekonomikas attīstības perspektīvas un virzieni”</p> <p>Izstrādāta aktualizētā Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2009.-2013.gadam</p> <p>Turpinās darbs pie RPR Kultūras stratēģijas izstrādes</p> <p>Izstrādāta aktualizētā Rīgas plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programma</p>	<p>2011</p> <p>2011</p> <p>2009-2011</p> <p>2011</p> <p>2011</p>
Koordinācija	Reģiona un pašvaldību sadarbības ar nacionālā līmeņa institūcijām nodrošināšana	formālā	<ul style="list-style-type: none"> - Līdzdalība Nacionālās reģionālās attīstības padomes sēdēs - Organizētas Rīgas plānošanas reģiona konsultatīvās komisijas sēdes - Līdzdalība valsts institūciju vadības un uzraudzības komitejās / komisijās - Konsultācijas un apmācības plānošanas reģionā ietilpstošo vietējo pašvaldību plānotājiem par teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi 	2011
	Reģionālās attīstības atbalsta pasākumu izstrādes un īstenošanas nodrošināšana	formālā	Konsultācijas ar pašvaldībām teritoriju attīstības vajadzību un sagatavojamu projektu identificēšanai	2011
	Informācijas aprites nodrošināšana par attīstības finansējuma iespējām reģionā <i>(Rīgas plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra pasākumi)</i>	formālā	<ul style="list-style-type: none"> - Informēšanas un konsultēšanas pakalpojumu sniegšana mērķgrupām (pašvaldībām, uzņēmējiem, NVO) - Informatīvu semināru, preses konferenču un reģionālo konferenču organizēšana - Sadarbības tīkla koordinēšana - ES projektu datu bāzes uzturēšana Rīgas plānošanas reģionā <p>RPR ES Struktūrfondu informācijas</p>	2011

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMS 2011

			centra mājas lapas uzturēšana	
	Reģiona sabiedriskā transporta pakalpojumu un maršrutu tīkla plānošana	formālā	Sabiedriskā transporta pakalpojumu organizācija reģionālajā vietējās nozīmes maršrutu tīklā	2011
	Pašvaldību sadarbības rīcību koordinācija – vienota projektu pārskata struktūras izveide	iespējamā/ paredzamā	Apkopota informācija par vietējo pašvaldību īstenotajiem projektiem un attīstības vajadzībām nākošajam plānošanas periodam 2014.-2020.gadā	2011
	Reģiona galveno attīstības dalībnieku (lielās pilsētas, uzņēmumi, izglītības-pētniecības centri) sadarbības foruma veidošana jaunai reģiona attīstībai (programma, mārketinga stratēģija, informācija, lobēšana)	iespējamā/ paredzamā	Netika veikts	-
	Pašvaldību un citu vietējo attīstības dalībnieku (g.k. uzņēmēju) sadarbības tīklu veidošana pēc teritoriālajām un tematiskajām vajadzībām (piekraste, Pierīga, lauku teritorijas u.c.)	iespējamā/ paredzamā	Notikušas diskusijas par teritoriālo un tematisko jautājumu problemātiku RPR attīstības programmas aktualizācijas ietvaros	2011
Pārvaldība	Valsts un pašvaldību sadarbības koordinācija reģiona sabiedriskā transporta sistēmas izveidei	formālā	Sadarbība ar Satiksmes ministriju, Autotransporta direkciju, VARAM un citām valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm	2011
	Sadarbība ar Kultūras ministriju un pašvaldībām kultūrpolitikas īstenošanā reģionā	deleģētā ar sadarbības līgumu	- Nodrošināta regulāra datu ievade Latvijas digitālajā kultūras kartē - Sagatavota nepieciešamā informācija par kultūras tūrisma produktu klāstu Rīgas plānošanas reģionā - Sadarbībā ar kultūras nozares pārraugošām institūcijām nodrošināta metodiskā un konsultatīvā palīdzība kultūras speciālistiem Rīgas plānošanas reģiona pašvaldībās	2011
	Sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju profesionālās izglītības sistēmas izstrādē un īstenošanā reģionā	iespējamā/ paredzamā	Šāda funkcija plānošanas reģionam netika deleģēta	-
	Sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju mūžizglītības sistēmas izstrādē un īstenošanā reģionā	iespējamā/ paredzamā	Šāda funkcija plānošanas reģionam netika deleģēta	-
	Sadarbība ar Veselības ministriju veselības aprūpes jomā	iespējamā/ paredzamā	Šāda funkcija plānošanas reģionam netika deleģēta	-
	Sadarbība ar Iekšlietu ministriju civilās aizsardzības jomā	iespējamā/ paredzamā	Šāda funkcija plānošanas reģionam netika deleģēta	-
	Sadarbība ar Labklājības ministriju sociālās iekļaušanas jomā	iespējamā/ paredzamā	Šāda funkcija plānošanas reģionam netika deleģēta	-
Komunikācija	Reģiona atpazīstamības nodrošināšana:	iespējamā/ paredzamā	<ul style="list-style-type: none"> • Uzturēta un pilnveidota Rīgas plānošanas reģiona mājas lapa www.rpr.gov.lv • Izstrādāts Rīgas plānošanas reģiona publiskais gada pārskats 	2011
	<ul style="list-style-type: none"> • Iestādes mājas lapas uzturēšana • Gada publiskā pārskata sagatavošana 			2011

	<ul style="list-style-type: none"> Iestādes komunikācijas stratēģijas izstrāde 		<ul style="list-style-type: none"> Izstrādāta iestādes komunikācijas stratēģija 	2011
Konkurēt-spējas stiprināšana	Reģiona mārketinga projekti	iespējamā/paredzamā	Nav uzsākts	-
	Reģiona mārketinga stratēģijas izstrāde	iespējamā/paredzamā	Nav uzsākts	-
Tūrisma attīstība	Reģiona tūrisma attīstības stratēģijas izstrāde	iespējamā/paredzamā	Nav uzsākts	-

5.2. Veicamo pasākumu plāns tuvākajam laikam

Veicamo pasākumu plāns veidots īstermiņam, balstoties uz iepriekšējos gados analizēto pieredzi un vajadzībām, kas tiks vērtēts gada periodā (skatīt *Rīgas plānošanas reģiona 2011.gadā plānoto rīcību izpilde*).

Pasākumu plānā tuvākajam laikam ietvertas aktivitātes 3 gadu budžeta plānošanas periodam, kas balstās uz normatīvajos aktos noteiktajām un finansētajām reģiona funkcijām (formālās funkcijas) un reģiona iniciētajām un iespējamām aktivitātēm, kuru izpilde ir loģiska atbilstoši reģiona attīstības plānošanas un veicinātāja lomai (iespējamās/paredzamās funkcijas).

Ņemot vērā ieilgušās neskaidrības par turpmāko reģiona lomu valsts pārvaldē, šobrīd ir grūti veidot precīzu darba plānu tuvākajiem gadiem. Esošajam priekšlikumam ir ieteikuma raksturs un pēc vajadzības tas var tikt papildināts vai labots atkarībā no pieejamiem līdzekļiem un reģiona turpmākā statusa.

Tuvākajos gados paredzamās rīcības plānošanas jomā galvenokārt saistās ar jaunu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu (ilgtspējīgas attīstības stratēģija, attīstības programma) izstrādi, ko nosaka Teritorijas attīstības plānošanas likums.

Kas attiecās uz iespējamo pārvaldības funkciju deleģēšanu no ministrijām uz reģionu, tad iepriekšējā pārskata periodā nekādas izmaiņas nav notikušas un šajā plānā tās paliek nemainīgas. Reģiona konkurētspējas stiprināšanas un iespējamās mārketinga aktivitātes līdz šim nav uzsāktas, taču joprojām ir uzskatāmas par aktuālām rīcībām un līdz ar to ieņem vietu veicamo pasākumu plānā ar pagarinātu realizācijas termiņu.

Rīgas plānošanas reģiona paredzamās rīcības tuvākajam (3 gadu) periodam

<i>Galvenie darbības virzieni</i>	<i>Pasākumi</i>	<i>Atbilstība reģiona funkcijām</i>	<i>Kontroles forma</i>	<i>Kontroles laiks</i>
Attīstības uzraudzība	Reģiona attīstības un plānošanas dokumentu īstenošanas uzraudzība: <ul style="list-style-type: none"> Uzraudzības ziņojuma sagatavošana Tematisko pētījumu izstrāde Sociālo pakalpojumu attīstības programmas uzraudzība 	formālā	RPR attīstības uzraudzības ziņojums	2013 marts
Plānošana	Reģiona attīstības projektu izstrāde	formālā	Projektu izstrāde un realizācija / Darba plāna ceturkšņa atskaites	2012

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMS 2011

	Līdzdalība valsts tiesību aktu projektu izvērtēšanā un atzinumu sagatavošanā	formālā	Darba plāna ceturkšņa atskaite	2012
	Reģionālā un vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu savstarpējās saskaņotības un atbilstības normatīvo aktu prasībām izvērtēšana	formālā	Darba plāna ceturkšņa atskaite	2012
	Nacionālā līmeņa plānošanas dokumentu atbilstības plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentiem izvērtēšana	formālā	Darba plāna ceturkšņa atskaite	2012
	Reģiona attīstības stratēģijas, reģiona telpiskā plānojuma un attīstības programmas īstenošana, uzraudzība un aktualizācija: <ul style="list-style-type: none"> • Reģiona telpiskā plānojuma vadlīniju īstenošanas metodisko ieteikumu izstrāde novadu teritoriju plānojumu aktualizācijai un izstrādei • Reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2013.-2030.gadam izstrāde • Reģiona attīstības programmas 2014.-2020.gadam izstrāde aktualizācija • Kultūras nozares attīstības stratēģijas izstrāde • Sociālo pakalpojumu attīstības programmas īstenošana 	formālā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012 2013 jūnijs 2013 decembris 2012 2012
Koordinācija	Reģiona un pašvaldību sadarbības ar nacionālā līmeņa institūcijām nodrošināšana	formālā	Darba plāna ceturkšņa atskaite	2012
	Reģionālās attīstības atbalsta pasākumu izstrādes un īstenošanas nodrošināšana	formālā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
	Informācijas aprites nodrošināšana par attīstības finansējuma iespējām reģionā (<i>Rīgas plānošanas reģiona ES struktūrfondu informācijas centra pasākumi</i>)	formālā	Darba plāna ceturkšņa atskaite	2012
	Reģiona sabiedriskā transporta pakalpojumu un maršrutu tīkla plānošana	formālā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
	Pašvaldību sadarbības rīcību koordinācija – vienota projektu pārskata struktūras izveide	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
	Reģiona galveno attīstības dalībnieku (lielās pilsētas, uzņēmumi, izglītības-pētniecības centri) sadarbības foruma veidošana jaunai reģiona attīstībai (programma, marketinga stratēģija, informācija, lobēšana)	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
	Pašvaldību un citu vietējo attīstības dalībnieku (g.k. uzņēmēju) sadarbības tīklu veidošana pēc teritoriālajām un tematiskajām vajadzībām (piekraste, Pierīga, lauku teritorijas u.c.)	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
Pārvaldība	Valsts un pašvaldību sadarbības koordinācija reģiona sabiedriskā transporta sistēmas izveidei	formālā	Darba plāna ceturkšņa atskaite	2012
	Sadarbība ar Kultūras ministriju un pašvaldībām kultūrpolitikas īstenošanā reģionā	deleģētā ar sadarbības līgumu	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMS 2011

	Sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju profesionālās izglītības sistēmas izstrādē un īstenošanā reģionā	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
	Sadarbība ar Izglītības un zinātnes ministriju mūžizglītības sistēmas izstrādē un īstenošanā reģionā	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
	Sadarbība ar Veselības ministriju veselības aprūpes jomā	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
	Sadarbība ar Iekšlietu ministriju civilās aizsardzības jomā	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
	Sadarbība ar Labklājības ministriju sociālās iekļaušanas jomā	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2012
Komunikācija	Reģiona atpazīstamības nodrošināšana: <ul style="list-style-type: none"> • Iestādes mājas lapas uzturēšana • Gada publiskā pārskata sagatavošana • Iestādes komunikācijas stratēģijas ieviešana 	Iespējamā/ paredzamā	Darba plāna ceturkšņa atskaite	2012
Konkurēt-spējas stiprināšana	Reģiona mārketinga projekti	iespējamā/ paredzamā	Projektu izstrāde un realizācija	2012
	Reģiona mārketinga stratēģijas izstrāde	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2014
Tūrisma attīstība	Reģiona tūrisma attīstības stratēģijas izstrāde	iespējamā/ paredzamā	RPR attīstības un plānošanas uzraudzības ziņojums	2014

Pielikumi

1.pielikums. Iedzīvotāju skaits Rīgas plānošanas reģiona pašvaldībās*Iedzīvotāju skaits un blīvums novados*

Novadi	Iedzīvotāju grupas sadalījumā reģiona novados			Kopējais iedzīvotāju skaits	Iedzīvotāju skaita izmaiņas 2010-2012 (%)	Apdzīvotības blīvums (cilv./km ²)
	Jaunāki par 15 g.	DS vecumā	Vecāki par 62 g.			
Alojas novads	779	3 841	1 275	5 895	-2,8	9,3
Ādažu novads	1 905	6 790	1 427	10 122	3,5	62,1
Babītes novads	1 775	6 299	1 434	9 508	3,9	39,3
Baldones novads	1 009	3 707	1 021	5 737	0,5	32,1
Carnikavas novads	931	4 394	1 450	6 775	4,7	84,5
Engures novads	976	5 139	1 803	7 918	-1,9	19,9
Garkalnes novads	1 413	5 115	1 071	7 599	7,4	50,5
Ikšķiles novads	1 650	5 727	1 566	8 943	3,3	68,8
Inčukalna novads	1 229	5 698	1 552	8 479	-0,5	75,6
Jaunpils novads	401	1 818	524	2 743	-0,3	13,0
Kandavas novads	1 435	6 366	1 890	9 691	-2,9	14,9
Krimuldas novads	768	3 829	1 079	5 676	-1,7	16,7
Ķeguma novads	781	4 181	1 232	6 194	-2,7	12,6
Ķekavas novads	4 049	14 533	3 536	22 118	2,9	81,8
Lielvārdes novads	1 665	7 400	2 109	11 174	-2,0	49,5
Limbažu novads	2 541	12 545	4 125	19 211	-2,1	16,4
Mālpils novads	561	2 624	727	3 912	-4,2	17,7
Mārupes novads	3 655	10 544	1 958	16 157	9,2	155,5
Ogres novads	5 570	25 045	7 739	38 354	-1,5	38,8
Olaines novads	3 032	13 815	3 794	20 641	0,6	69,6
Ropažu novads	1 003	4 903	1 197	7 103	1,3	22,1
Salacgrīvas novads	1 113	6 074	1 987	9 174	-3,0	14,4
Salaspils novads	3 583	15 435	4 294	23 312	0,5	183,6
Saulkrastu novads	783	3 850	1 524	6 157	-0,1	128,3
Sējas novads	347	1 674	441	2 462	-0,4	10,8
Siguldas novads	2 873	11 736	3 401	18 010	1,4	50,0
Stopiņu novads	1 747	6 806	1 603	10 156	3,4	189,8
Tukuma novads	5 148	21 410	6 349	32 907	-1,7	27,5
Novados kopā	52 722	221 298	62 108	336 128	0,4	33,5

Iedzīvotāju skaits un blīvums republikas pilsētās

Republikas pilsētas	Iedzīvotāju grupas sadalījumā reģiona pilsētās			Kopējais iedzīvotāju skaits	Iedzīvotāju skaita izmaiņas 2010-2012 (%)	Apdzīvotības blīvums (cilv./km ²)
	Jaunāki par 15 g.	DS vecumā	Vecāki par 62 g.			
Rīga	91 583	452 604	155 016	699 203	-1,4	2 307,6
Jūrmala	7 660	36 526	12 121	56 307	0,3	563,1
Pilsētās kopā	99 243	489 130	167 137	755 510	-1,3	1874,7

Avots: Iedzīvotāju skaits un struktūra - PMLP Iedzīvotāju reģistrs 2012.gada 1.janvārī

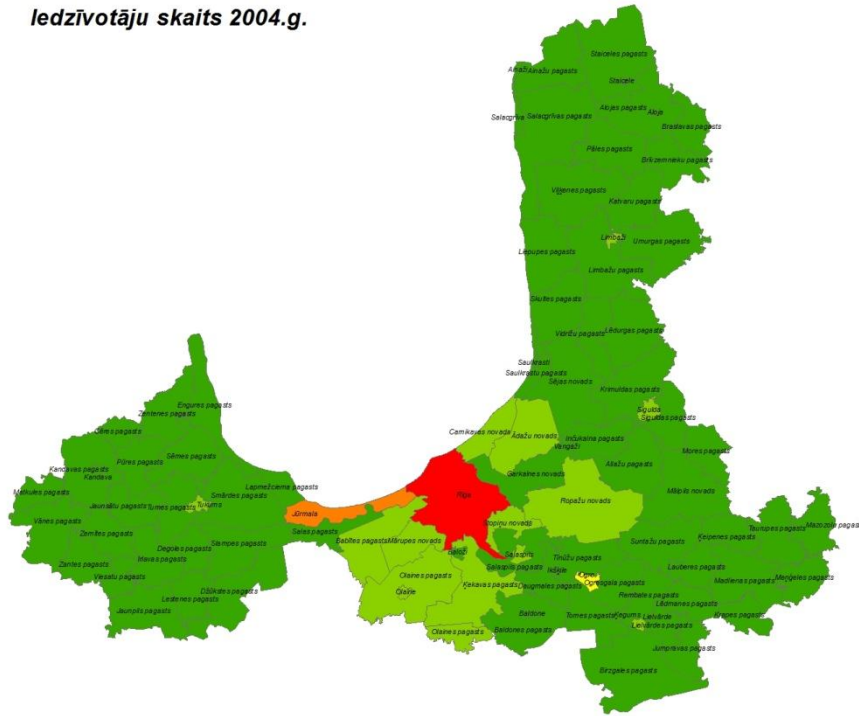

2.pielikums. Iedzīvotāju skaita un blīvuma izmaiņas Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību teritoriālajās vienībās 2004.-2012.gadā

iedzīvotāju skaits 2004.g.

Apzīmējumi
iedzīvotāju skaits

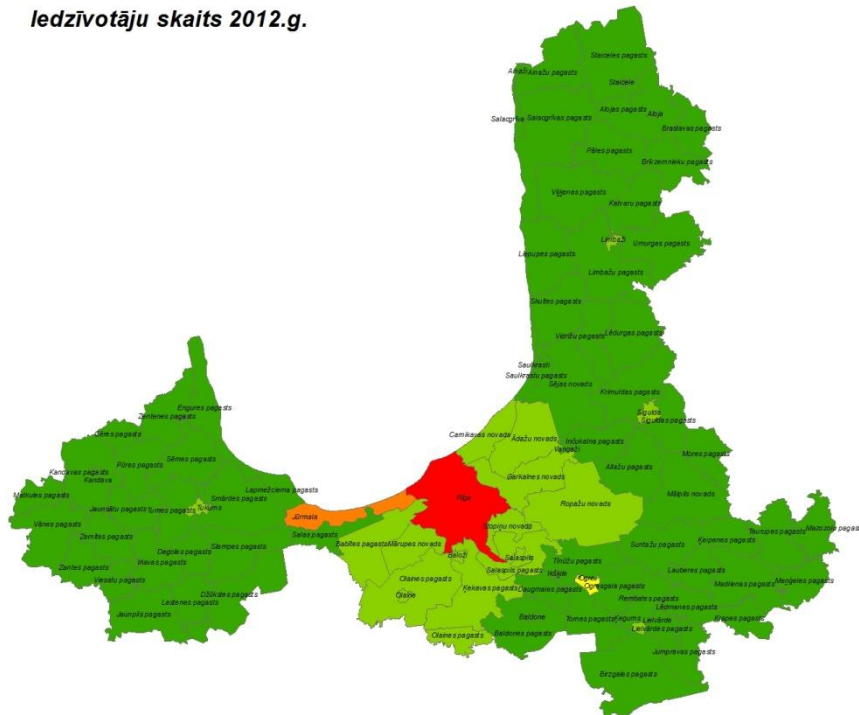
- 467 - 5000
- 5000 - 20000
- 20000 - 50000
- 50000 - 100000
- 100000 - 734565

iedzīvotāju skaits 2012.g.

Apzīmējumi
iedzīvotāju skaits

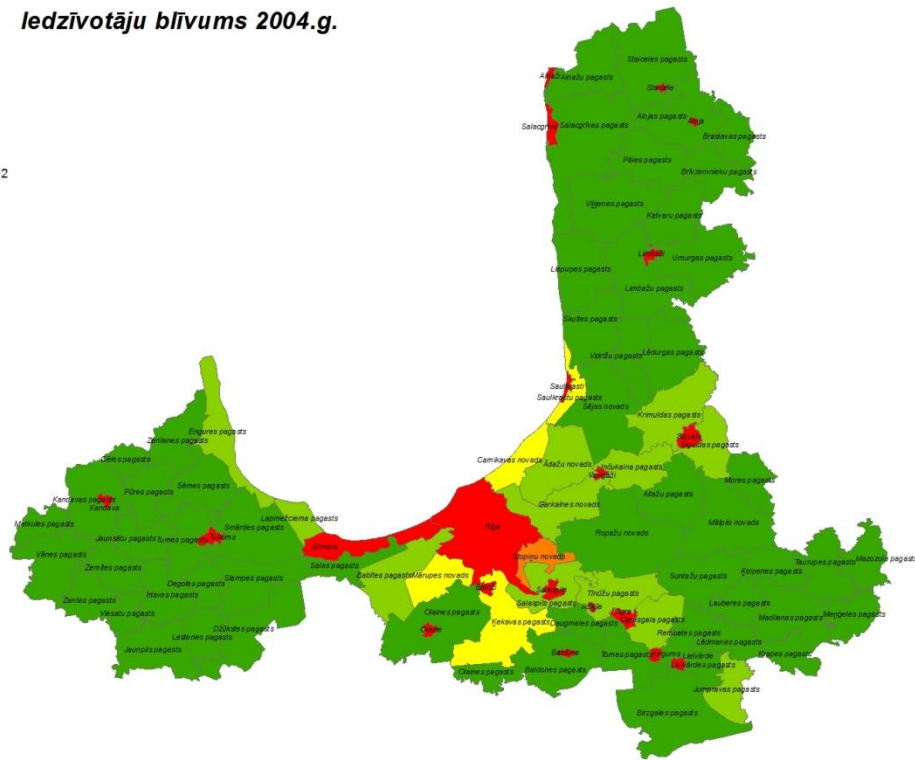
- 424 - 5000
- 5000 - 20000
- 20000 - 50000
- 50000 - 100000
- 100000 - 699203

Avots: Rīgas plānošanas reģions, sagatavots pēc PMLP iedzīvotāju reģistra datiem

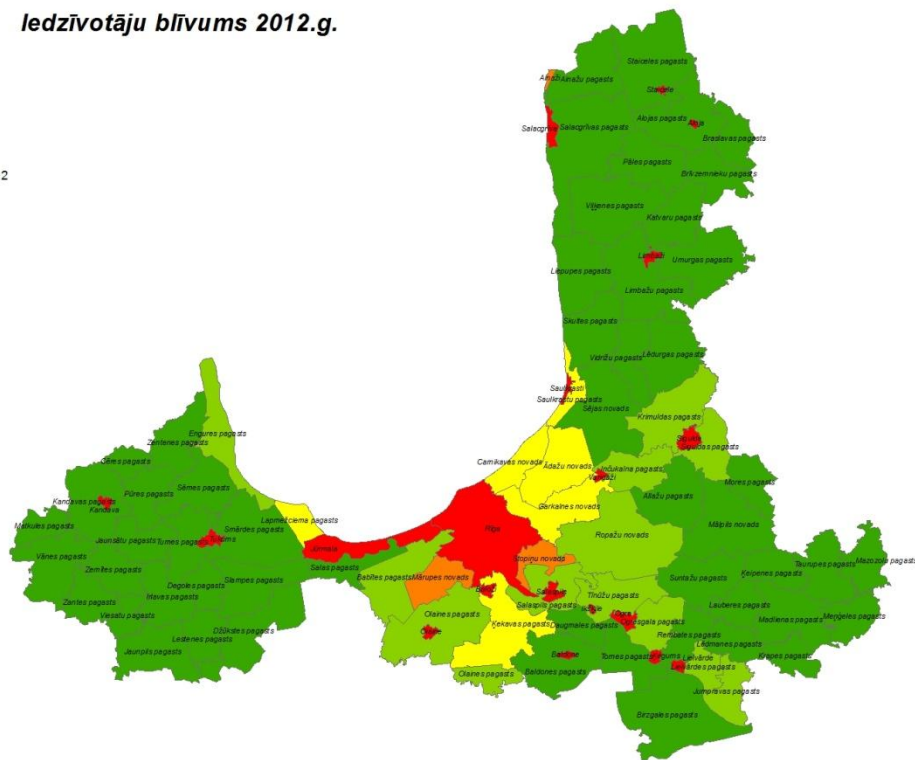
ledzīvotāju blīvums 2004.g.

Apzīmējumi
ledzīvotāju blīvums c/km²
3 - 20
20 - 50
50 - 100
100 - 200
200 - 2561

ledzīvotāju blīvums 2012.g.

Apzīmējumi
ledzīvotāju blīvums c/km²
2 - 20
20 - 50
50 - 100
100 - 200
200 - 2681

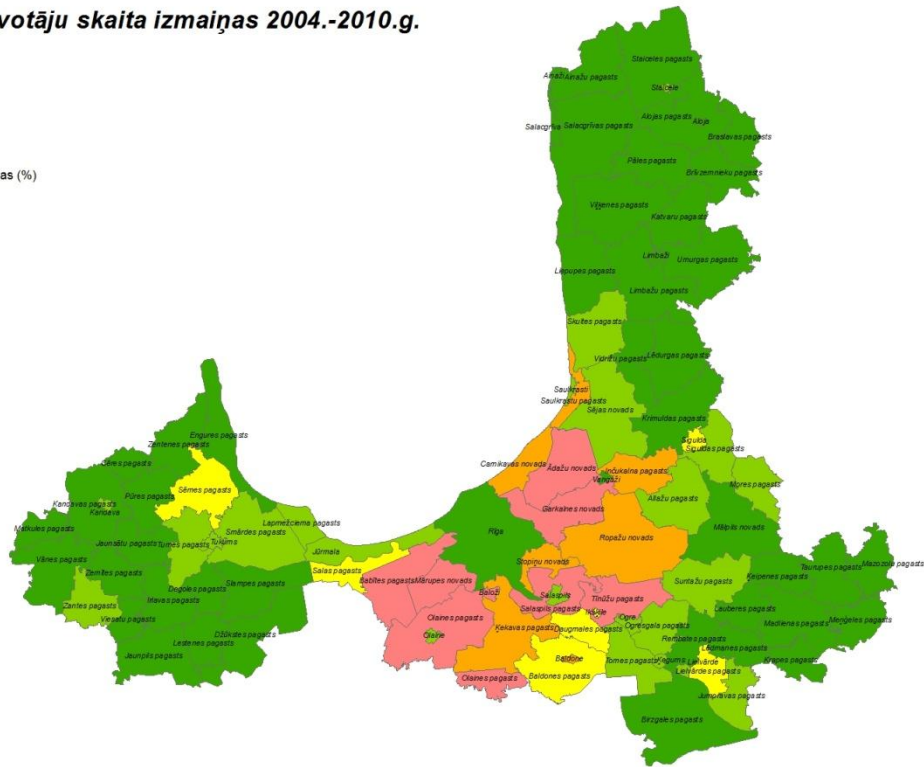

Avots: Rīgas plānošanas reģions, sagatavots pēc PMLP Iedzīvotāju reģistra datiem

ledzīvotāju skaita izmaiņas 2004.-2010.g.

Apzīmējumi
ledzīvotāju skaita izmaiņas (%)

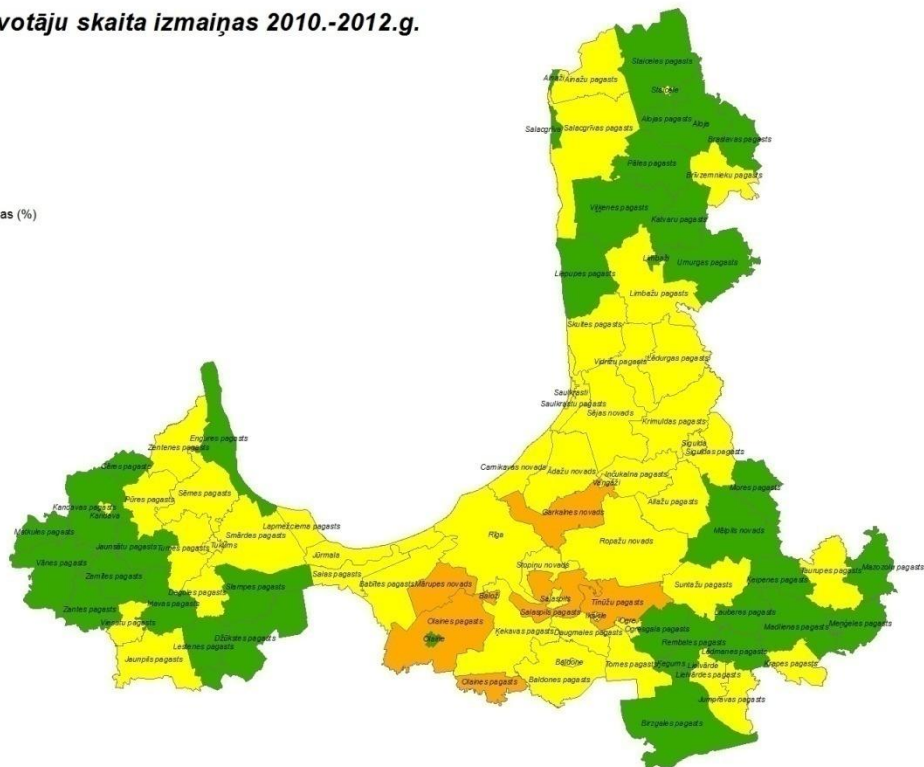
- 18 - -2
- 2 - 5
- 5 - 10
- 10 - 30
- 30 - 66

ledzīvotāju skaita izmaiņas 2010.-2012.g.

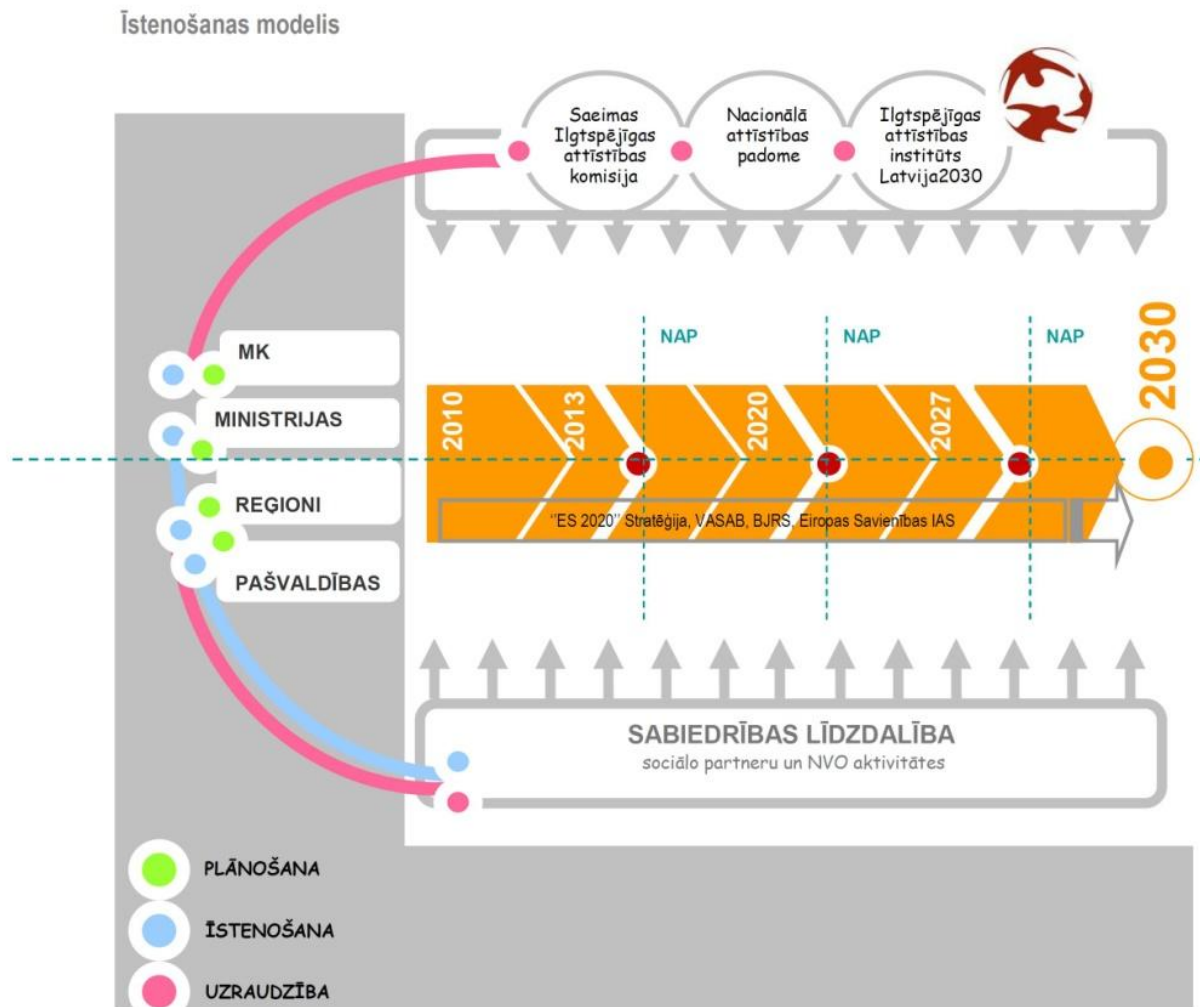
Apzīmējumi
ledzīvotāju skaita izmaiņas (%)

- 17 - -2
- 2 - 5
- 5 - 9

Avots: Rīgas plānošanas reģions, sagatavots pēc PMLP Iedzīvotāju reģistra datiem

3.pielikums. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam ieviešanas modelis

Avots: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.

4.pielikums. Rīgas plānošanas reģiona aktivitātes Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanā*

*Saskaņā ar Pārresoru koordinācijas centra informācijas pieprasījumu

Rīcības virziens	RPR aktivitāte	Problēmas, Priekšlikumi
(289) Lai nodrošinātu tālredzīgu transporta infrastruktūras un pakalpojumu plānošanu Rīgas un Pierīgas teritorijai, nepieciešams izstrādāt un konsekventi īstenot Rīgas un Pierīgas mobilitātes plānu, un izvērtēt nepieciešamību izstrādāt reģionāla līmeņa mobilitātes plānus arī citiem reģioniem.	Ir izstrādāts Rīgas un Pierīgas mobilitātes plāns, kur RPR piedalījās darba grupā un puda viedokli dokumenta izstrādes laikā. Nākamajam Norvēģu finanšu instrumentam ir pieprasīts finansējums turpmākajai plāna detalizācijai.	<u>PRP nav finansējuma, lai varētu strādāt turpmāk pie reģiona mobilitātes plāna, kas mūsbrīdā ir konkretizējams, jo plāns piedāvā nepietiekamus risinājumus RPR lauku teritorijai. Darbs ir būtisks, jo tas veido pamatu tālākai nacionālas interešu teritorijas – Rīgas metropoles areāla plānošanai.</u>
(291) Starp nacionālas un reģionālas nozīmes centriem jānodrošina sabiedriskais transports, kas kursē gan ekspreša, gan parastajā režīmā, sniedzot iespējas lauku teritoriju iedzīvotājiem nokļūt pakalpojumu sniegšanas vietās. Sabiedriskā transporta maršrutu plānošanā jāņem vērā ne tikai kvantitatīvais rādītājs – iedzīvotāju skaits, bet arī iedzīvotāju tiesības saņemt līdzvērtīgus sabiedriskā transporta pakalpojumus visos reģionos. (292) Valsts atbalstam sabiedriskā transporta uzturēšanai jābūt tādā līmenī, kas nodrošina vismaz minimālās mobilitātes prasības – iespēju katru dienu ar sabiedrisko transportu nokļūt novada centrā, apmeklēt izglītības iestādes, nokļūt darba vietās, valsts un pašvaldību institūcijās, it īpaši mazāk apdzīvotajās lauku teritorijās.	Rīgas plānošanas reģions, saskaņā ar Sabiedriskā transporta pakalpojumu likumu pārzina un organizē sabiedriskā transporta pakalpojumus reģionālajā vietējās nozīmes maršrutu tīklā.	<u>PRP nav finansējuma, lai varētu veidot sabiedriskā transporta plānošanu balstoties uz LIAS nostādņēm. Sabiedriskā transporta plānošana nevis pārvaldījuma organizācijas nodrošināšana RPR būtu viena no reģiona funkcijām, ka pašlaik ir brīvprātīga, tas ir, valsts to nefinansē un nepieprasa, kaut gan formāli likums nosaka maršrutu plānošanu. Darbs ir būtisks, jo tas veido pamatu tālākai nacionālas interešu teritorijas – Rīgas metropoles areāla plānošanai.</u>
(293) Valsts autoceļu kvalitāte jāceļ līdz tādām līmenim, kas nodrošina ērtu, ātru un drošu pārvietošanos, samazina nepieciešamo ceļojuma laiku pa starptautiskās un nacionālas nozīmes autoceļiem. Jānodrošina visu valsts reģionālo autoceļu iekļāums ar melno segumu, kā arī ievērojami jāpalielina ar melno segumu ieklāto vietējo valsts un pašvaldību autoceļu īpatsvars, savienojot apdzīvotās vietas lauku teritorijās. Tādējādi tiks sekmēta novadu attīstība un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanās, garantējot lauku teritoriju iedzīvotājiem nepieciešamās mobilitātes iespējas jebkuros laika apstākļos. Ir jāuzlabo arī satiksmes drošība un jāsamazina transporta radītā kaitīgā ietekme uz vidi.	Normatīvie akti nenosaka PR atbildību šajā jomā, PR koordinācijas darbs ir brīvprātīga iniciatīva.	<u>PRP nav deleģējuma autoceļu rekonstrukciju / būvniecības plānošanai reģionā. Autoceļu rekonstrukcijas/ būvniecības plānošana būtu nozīmīga perspektīva plānošanas reģionu funkcija, jo tas veido pamatu tālākai reģiona un nacionālas interešu teritorijas – Rīgas metropoles areāla plānošanai.</u>
(295) Ievērojami pieaugoša satiksmes intensitāte prasa uzlabot autoceļu un ielu infrastruktūru Rīgas metropoles reģionā. Rīgas pilsētas un Rīgas metropoles reģiona teritoriju plānojumos jāparedz un jānodrošina teritorijas nozīmīgu transporta	Transporta infrastruktūras attīstības galvenie projekti ir attēloti RPR telpiskajā (teritorijas) plānojumā 2005-2025.gadam. Saskaņā	<u>PRP nav deleģējuma autoceļu un dzelzceļu rekonstrukciju / būvniecības plānošanai reģionā. Saskaņā ar jauno teritorijas attīstības plānošanas likumu, RPR no 2011. gada 1. decembra neveic</u>

<p>infrastruktūras objektu izbūvei. Lai mazinātu transporta kaitīgo ietekmi uz pilsētu iedzīvotāju drošību un veselību, ir jāizbūvē apvedceļi tām pilsētām un apdzīvotām vietām, ko šķērso ievērojamas tranzīta plūsmas.</p> <p>(298) Lai dzelzceļa transporta potenciāls tiktu izmantots efektīvi un racionāli arī iekšzemes vajadzībām, ir jāpalielina tā loma, atjaunojot slēgtās dzelzceļa līnijas vietās, kur tas ir ekonomiski pamatoti un var dot būtisku ieguldījumu teritoriju attīstībai. Nepieciešams uzlabot dzelzceļa infrastruktūru maršrutos starp Rīgu un nacionālas nozīmes centriem, lai samazinātu ceļojumam nepieciešamo laiku. Nepieciešams plānveidīgi īstenot Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikāciju, lai mazinātu fosilo energoresursu izmantošanu un padarītu dzelzceļa izmantošanu videi draudzīgāku.</p>	<p>ar normatīvo regulējumu PR veic vietējo plānošanas dokumentu koordināciju un uzraudzību, bet vietējo pašvaldību plānojumos attēlotā perspektīvā ceļu infrastruktūra tiek saskaņota ar nacionālām institūcijām. RPR neatbild par konkrētu infrastruktūras objektu plānošanu.</p>	<p><u>pilnu pašvaldības teritorijas plānojumu izvērtēšanu. Iespējas ietekmēt vietējo plānojumu izstrādi ir caur Reģiona plānošanas dokumentiem, kam pašlaik ir vadlīniju raksturs. Lai sekmīgāk varētu koordinēt un pārraudzīt vietējo plānojumu izstrādi, nepieciešams nostiprināt reģionu atbildību teritorijas plānojumu uzraudzībā, un pašu reģiona plānojumu saistošo raksturu attiecībā pret vietējo plānojumu.</u></p>
<p>(346) Jānodrošina Rīgas kā nozīmīgākā valsts attīstības un izaugsmes centra tuvināšana Ziemeļeiropas līmeņa metropolēm, pilnvērtīgi izmantojot pilsētas attīstības un starptautiskās konkurētspējas potenciālu, tostarp tranzīta, pakalpojumu, uzņēmējdarbības un tūrisma jomās. Rīgai kā Ziemeļeiropas mēroga metropolei ir jāveicina uz zināšanām, inovācijām un kompetenci balstīta attīstība, iekļaujoties starptautiskajos izglītības, zinātnes tīklos un uzņēmējdarbības klasteros, kā arī jāstiprina tās pārvaldes, reprezentācijas (starptautisku organizāciju pārstāvniecības, augstākā līmeņa valsts pārvaldes institūcijas u.c.) un „vārtu” (lidosta, osta) funkcijas.</p>	<p>RPR telpiskajā (teritorijas) plānojumā 2005-2025.gadam un Rīgas reģiona attīstības stratēģijā 2000-2020. ir akcentēta Rīgas kā starptautiskas metropoles loma. Rīcības virziens ir brīvprātīga RPR funkcija.</p>	<p><u>PRP nav finansējuma minētās rīcības aktivitāšu veikšanai, tādēļ tās nav sistemātiskas. Problēmu var risināt mainot reģiona statusu un finansēšanas iespējas (mainot reģiona ienākumu bāzi) vai arī paredzot finansiālu atbalstu minēto aktivitāšu veikšanai. Daļa no minētajām aktivitātēm paliks citu institūciju pārziņā.</u></p>
<p>(347) Izaugsme nacionālas nozīmes attīstības centros jāvirza ekonomiskā potenciāla pilnvērtīgai izmantošanai un konkurētspējas celšanai starptautiskā mērogā, t.sk. zinātnes un pētniecības attīstībai, ekonomikas intelektualizācijai, tehnoloģiskās izcilības nodrošināšanai. Reģionālas nozīmes attīstības centru sekmīgai attīstībai ir jāizmanto to izaugsmes priekšrocības, jāveicina individuālu profilu (specializācijas) un unikālu kompetenču attīstība, vienlaikus paaugstinot cilvēkresursu, institucionālo un infrastruktūras kapacitāti. Papildus gan nacionālas, gan reģionālas nozīmes attīstības centros izaugsme jāvirza uz pievilcīgas un kvalitatīvas dzīves vides veidošanu, sekmējot darba vietu un plaša un daudzveidīga pakalpojumu klāsta nodrošināšanu pilsētu un apkārtnējo teritoriju iedzīvotājiem.</p>	<p>RPR telpiskajā (teritorijas) plānojumā 2005-2025.gadam un Rīgas reģiona attīstības stratēģijā 2000-2020. ir akcentēta Rīgas kā starptautiskas metropoles loma. RPR ir sagatavots 2011. g. reģiona ekonomikas profils, kur noteikts reģiona un attīstības centru specializācijas virziens. Uzsākts darbs pie jaunu reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas dokumentu izstrādes.</p>	<p><u>Minētā aktivitāte ir vairāk koncentrēta ministrijas līmenī RPP projekta izstrādes gaitā (pakalpojumu grozs). Būtu jābūt lielākai komunikācijai ar reģionu un pašvaldībām (2011. gada pasākumi „Tavā varā” bija vairāk formāli, jo neaptvēra būtiskus reģionālās politikas jautājumus. Tā kā minētās aktivitātes ir reģionālās politikas viens no stūrakmeņiem, tam būtu jābūt plašāk sabiedrībā diskutētiem un te neder steiga vai kabineta darbs. Ieteikums šīs aktivitātes iestrādāt NAP projektā, kas pašlaik nav izdarīts.</u></p>
<p>(348) Turpmākai novadu nozīmes attīstības centru (mazpilsētu, lielo ciemu) sekmīgai attīstībai nepieciešams nodrošināt visa veida infrastruktūras</p>	<p>Novadu nozīmes centru plānošana ir vietējās pašvaldības kompetence.</p>	

<p>attīstību un tās kvalitātes uzlabošanu, pamata (izglītības, veselības, sociālo u.c.) pakalpojumu un kvalitatīvu mājokļu pieejamību, kultūras un brīvā laika pavadīšanas iespējas, kā arī uzņēmējdarbības aktivitāti, radot darba iespējas iedzīvotājiem, tostarp attīstības centram piegulošajās lauku teritorijās.</p>	<p>Uzsākts darbs pie jaunu reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas dokumentu izstrādes, kur tiks precizētas vadlīnijas novadu nozīmes centru pakalpojumu izvietošanai.</p>	
<p>(352) Lai sekmētu pilsētu un lauku teritoriju integrēšanos savstarpēji papildinošos tīklos, jāievēro integrēta pieeja attīstības un atbalsta plānošanā un īstenošanā. Definējot savu lomu funkcionālajos tīklos, katrai pilsētai ir jāfokussējas uz savām priekšrocībām un jāveic pasākumi fiziskās, ekonomiskās un sociālās infrastruktūras un pakalpojumu attīstībai, atsevišķu pilsētas daļu sasaistes uzlabošanai un degradēto teritoriju atjaunošanai. Vienlaikus plānojot un īstenojot attīstību lauku teritorijās, jāparedz pasākumi lauku ekonomikas dažādošanai un pieejamo izaugsmes resursu efektīvākai izmantošanai, tādā veidā sekmējot dzīves kvalitātes uzlabošanu. Lai to panāktu, ir jānodrošina arī nozaru attīstības prioritāšu savstarpēja koordinācija un sasaiste ar teritoriju attīstības prioritātēm, apvienojot fiziskos, sociālos, infrastruktūras, kultūras un vides aspektus, kā arī paredzot ietekmi uz apkārtējām teritorijām.</p>	<p>Pilsētu un lauku teritoriju integrācija un tīklošanās tiek paredzēta RPR attīstības dokumentos, tai pat laikā to plānošana pārsvarā ir vietējās pašvaldības un nozaru ministriju kompetence. Uzsākts darbs pie jaunu reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas dokumentu izstrādes, kur tiks precizētas vadlīnijas LIAS aktivitātes ieviešanai.</p>	<p><u>Nepieciešami valsts atbalsta instrumenti, kas veicina LIAS aktivitātes ieviešanu pašvaldībās (pašlaik tie ir ļoti ierobežoti – piemēram, pilsētu aktivitāte, LEADER tipa pasākumi). Ieteikums šīs aktivitātes iestrādāt NAP projektā.</u></p>
<p>(354) Lai nodrošinātu kvalitatīvu teritoriju attīstības plānošanu, ir jāstiprina cilvēkresursu kapacitāte visos pārvaldes līmeņos – nacionālajā, reģionālajā, vietējā, savukārt tās īstenošanai būtiski ir nodrošināt plašākas un daudzveidīgākas iespējas reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu ieviešanai.</p>	<p>RPR rīko regulārus informatīvus seminārus un konsultācijas par projektu izstrādes un finansējuma piesaistes jautājumiem (RPR ES SIC) un plānošanas jautājumiem, 2011.g. izveidota konsultatīvā komisija, kur tiek apspriesti attīstības plānošanas jautājumi.</p>	<p><u>Situāciju var uzlabot prasība pēc profesionālās izglītības atbilstošajās nozarēs (plānošana) un valsts politikas, kas veicina plānošanas nozīmes pieaugumu (pašlaik tā ir samērā zema) un instrumentiem, kas vērsti uz pašvaldību atbildību un atbalstu par plānošanas rezultātiem. Pašlaik spēkā esošais atbalsta saņemšanai no ES SF plānošanas dokumentu izstrādei pašvaldībās regulējums neļauj to darīt pašvaldībām (ir iestrādāta prasība pēc ārpalpojuma), bet plānošanas reģioniem netika piešķirts finansējums, kā to paredzēja sākotnēji. Rezultātā – pašvaldības gatavo savus dokumentus nevis kopā ar reģioniem, bet gan balstoties tikai uz LIAS un veco NAP. Reģioni savus dokumentus izstrādās tikai pēc tam – 2012-2013.g. Kapacitātes paaugstināšana pašvaldībās, kā sauc šo aktivitāti (1.5.3.2.aktivitāte. Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana), ir – privāto kompāniju peļņas celšana.</u></p>

		<u>Būtu atjaunojama prakse, kad ministrija rīko apmācību seminārus reģioniem un pašvaldībām. Būtu nepieciešami piešķirt mērķlīdzekļi profesionālās kvalifikācijas uzlabošanai pašvaldības un reģiona speciālistiem, veidojot sistēmu, jo iestādēs šie jautājumi nav tie prioritārie.</u>
(401) areāla iekšējās telpiskās struktūras veidošana ar pakārtotu daudzcentru (policentrisku) sistēmu un efektīvām transporta un komunikāciju saitēm.	RPR ir izstrādāts telpiskais (teritorijas) plānojums 2005-2025.g., kas paredz policentriskas struktūras izveidi reģionā, iezīmējot galvenos mobilitātes risinājumus. RPR ieviešana notiek caur pašvaldību plānošanas līmeni.	<u>Lai efektīvi ieviestu RPR plānojumu, jāpanāk plānojuma saistošā rakstura nostiprināšanās, jāaktualizē plānojums, jo tas neatbilst aktuālajai situācijai.</u>
(402) areālā esošo pilsētu stiprināšana, nosakot to specializāciju, lomu un vietu, atslodot Rīgu no tai netipiskām funkcijām;		<u>Lai efektīvi ieviestu LIAS risinājumu, jāpanāk RPR un valsts institūciju kopdarbs attīstības centru noteikšanai un atbalstam. Vairākas pašvaldības iebilst pret specializācijas noteikšanu. Esoša situācija – RPR nav reālu mehānismu, kā ietekmēt RPR vadlīnijās noteiktā ievērošanu plānošanas dokumentos vietējā līmenī. Risinājums var būt plānošanas reģiona statusa noteikšanā.</u>
(403) kompaktas pilsētas apbūves modeļa īstenošana, maksimāli izmantojot neapbūvētās un degradētās teritorijas, izvairoties no apbūves izplešanās; (404) urbanizācijas procesu organizēšana, veicot jauno Pierīgas dzīvojamās apbūves ciemu perspektīvas izvērtēšanu, konsolidēšanu par apdzīvojuma centriem ar kompaktu apbūvi, noteiktu pakalpojumu klāstu, augstu labiekārtojuma pakāpi, pietiekamu inženiertehnisko nodrošinājumu un labu sasniedzamību; (405) izvairīšanās no nepārtrauktas apbūves joslas veidošanas un apbūvēto teritoriju mehāniskas sapludināšanas; (406) apbūves izplešanās ierobežošana, strikti nodalot urbānās attīstības teritorijas no vēl neapbūvētajām, mazskartajām dabas teritorijām un nosakot kritērijus un prasības jaunu apbūves teritoriju veidošanai. Rīgas aglomerācijā jaunu apbūvi ar lielu blīvumu teritoriju zonējuma pielaut tikai eksistējošo ciemu robežās;	RPR ir izstrādāts telpiskais (teritorijas) plānojums 2005-2025.g., kas paredz principus apbūves plānošanai pilsētās un Pierīgā. RPR ieviešana notiek caur pašvaldību plānošanas līmeni. Ir apkopota informācija par apbūvi Pierīgā (RPR teritorijas attīstības uzraudzības ziņojumā, kas pieejams RPR mājas lapā www.rpr.gov.lv).	<u>Lai efektīvi ieviestu LIAS risinājumu, jāpanāk RPR un valsts institūciju kopdarbs teritorijas plānošanā Rīgas metropoles areālā. RPR nav līdzekļu, lai veiktu šo funkciju pilnā apmērā. Esoša situācija – RPR nav reālu mehānismu, kā ietekmēt RPR vadlīnijās noteiktā ievērošanu plānošanas dokumentos vietējā līmenī. Risinājums var būt plānošanas reģiona statusa noteikšanā un/vai Rīgas metropoles areāla plānojuma izstrāde, kā to nosaka LIAS, ko finansē valsts.</u>
(407) trokšņa stratēģiskā kartēšana un rīcības plāna īstenošana trokšņa pārsnieguma samazināšanai.	RPR telpiskais (teritorijas) plānojums 2005.-2025.g. paredz principus apbūves plānošanai pilsētās un Pierīgā, tai skaitā prasības trokšņa līmeņa samazināšanai. RPR ieviešana notiek caur pašvaldību plānošanas līmeni.	<u>Pasākumi, kas saistīti ar trokšņa līmeņa samazināšanu nav RPR kompetence, to risina valsts un pašvaldības.</u>

5.pielikums.Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes finansēšana

Nr.	Pašvaldība	Pašvaldību attīstības dokumentu izstrādes finansējuma avots, ESF finansējuma summa	
		Attīstības programmas (AP)	Teritorijas plānojumi (TP)
1.	Rīga	Pašvaldības budžets	Pašvaldības budžets
2.	Jūrmala	Pašvaldības budžets	ESF 1.5.3.1./ 28 000,00 /arhitekta palīgs*
3.	Alojas novads	ESF 1.5.3.2./ 41 551,00** ESF 1.5.3.1./ 18 500,00 / telpiskās attīstības plānotājs	
4.	Ādažu novads	Pašvaldības budžets	Uzsākta jauna TP izstrāde - pašvaldības budžets
5.	Babītes novads	Pašvaldības budžets ESF 1.5.3.1./ 18 500,00 /teritorijas plānotājs	TP grozījumu izstrāde – pašvaldības budžets
6.	Baldones novads	ESF 1.5.3.2./ 24 792,90	ESF 1.5.3.1./ 18 500,00/ teritorijas plānotājs
7.	Carnikavas novads	Pašvaldības budžets	Nav uzsākta jauna TP izstrāde
8.	Engures novads	ESF 1.5.3.2./ 35 650,00	
9.	Garkalnes novads	ESF 1.5.3.1./ 18 500,00 /teritorijas plānotājs	
10.	Ikšķiles novads	ESF 1.5.3.2./ 6 411,12	Jauns novada TP apstiprināts 21.12.2011
11.	Inčukalna novads	ESF 1.5.3.2./ 50 000,00	
12.	Jaunpils novads	ESF 1.5.3.2./ 28 905,00	
13.	Kandavas novads	Pašvaldības budžets	ESF 1.5.3.1./ 21 000,00/ arhitekts un teritorijas plānotājs Jauns novada TP apstiprināts 30.11.2011
14.	Krimuldas novads	Nav uzsākta jauna AP izstrāde	Nav uzsākta jauna TP izstrāde
15.	Ķeguma novads	ESF 1.5.3.2./ 52 500,00	
16.	Ķekavas novads	Pašvaldības budžets	ESF 1.5.3.2./ 25 000,00
17.	Lielvārdes novads	Pašvaldības budžets	Jauna TP izstrāde – pašvaldības budžets
18.	Limbažu novads	Pašvaldības budžets	ESF 1.5.3.2./ 24 999,10
19.	Mālpils novads	ESF 1.5.3.2./ 44 486,00	
20.	Mārupes novads	Pašvaldības budžets	Jauna TP izstrāde – pašvaldības budžets

21.	Ogres novads	ESF 1.5.3.2./ 24 557,00 ESF 1.5.3.1./ 22 983,00/ projektu vadības speciālists AP izstrādei	
22.	Olaines novads	Nav uzsākta jauna AP izstrāde	Nav uzsākta jauna TP izstrāde
23.	Ropažu novads	Pašvaldības budžets	Nav uzsākta jauna TP izstrāde
24.	Salacgrīvas novads	Pašvaldības budžets	Nav uzsākta jauna TP izstrāde
25.	Salaspils novads	ESF 1.5.3.2./ 48 700,00	
26.	Saulkrastu novads	ESF 1.5.3.2./ 24 000,00	Jauna TP izstrāde – pašvaldības budžets
27.	Sējas novads	ESF 1.5.3.2./ 25 635,00	
28.	Siguldas novads	ESF 1.5.3.2./ 29 931,00	
29.	Stopiņu novads	ESF 1.5.3.2./ 9 300,00	Nav uzsākta jauna TP izstrāde
30.	Tukuma novads	ESF 1.5.3.2./ 23 589,00 ESF 1.5.3.1./ 23 000,00/ AP projekta koordinators	Jauna TP izstrāde – pašvaldības budžets

Avots: Valsts reģionālās attīstības aģentūra, pašvaldības

ESF 1.5.3.1./ 28 000,00 /arhitekta palīgs* - Eiropas Sociālā fonda 1.5.3.1. aktivitātē „Speciālistu piesaiste plānošanas reģioniem, pilsētām un novadiem” projekta izmaksas un pašvaldībā piesaistītais speciālists

ESF 1.5.3.2./ 41 551,00** - Eiropas Sociālā fonda 1.5.3.2. aktivitātē „Plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību attīstības plānošanas kapacitātes paaugstināšana” projekta izmaksas un pašvaldībā piesaistītais speciālists

6.pielikums.RPR administrācijas 2011.gadā īstenotie un uzsāktie projekti

Nr	Projekta nosaukums	Mērķis	Atbilstība Rīgas reģiona AP mērķiem	AP rīcības virziens	Vadošais partneris	Sadarbības partneri	Programma	Ieviešanas periods	Budžets, EUR
REALIZĒTIE PROJEKTI									
1.	ES fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības projektu īstenošanas un vadības pilnveide Rīgas plānošanas reģionā	Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību projektu vadītāju zināšanu un prasmju pilnveide ES fondu un citas ārvalstu finanšu palīdzības finansētu projektu izstrādē, finanšu plānošanā un ieviešanā kā arī attīstīt Rīgas plānošanas reģiona kapacitāti un rīkus reģionālas nozīmes projektu plānošanā un koordinēšanā	5. mērķis - Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī	5.1. Reģiona pārvaldes efektivitātes paaugstināšana	RPR		Eiropas Sociālais Fonds	2010-2011	35 049
2.	ES struktūrfondu tehniskā palīdzība Rīgas plānošanas reģiona ES struktūrfondu centra darbības nodrošināšanai	Mērķis ir nodrošināt potenciālos projektu ieviesējus ar tiem nepieciešamo informāciju par ES finanšu atbalstu pieejamību	1. mērķis - Augsta cilvēkresursu kvalitāte un attīstība	1.5. Informācijas sabiedrības veidošana	RPR ES Struktūrfondu informācijas centrs		SF Tehniskā palīdzība	2008 - 2011	400 177
APSTIPRINĀTIE PROJEKTI									
3.	Starptautisks Biznesa Inkubatoru Tīkls (IBI-net)	Izveidot Baltijas jūras reģiona biznesa inkubatoru transnacionālo sadarbības tīklu un veicināt biznesa inkubatoru sadarbību uzņēmējdarbības attīstības un inovāciju veicināšanas un ieviešanas jomā	3. mērķis - Konkurētspējīga tautsaimniecība, daudzveidīga un aktīva uzņēmējdarbība	3.1 Inovāciju paplašināšana uzņēmējdarbībā	RPR	Rīgas Tehniskā Universitāte, Teknikdalen Foundation, Sweden, The City Commune of Elblag, Center of Technology Western-Pomerania (TZV), Scientific-Technological Park BNTU "Metolit", Innovation Centre Hedmark	Baltijas jūras reģiona transnacionālā sadarbības programma	2009-2012	677 050
4.	Mazās inovatīvās uzņēmējdarbības atbalsta tīkls SIB Net (SIB Net)	Uzlabot jau esošo sadarbību starp Kurzemes, Rīgas un Dienvidigauņijas reģioniem veicinot jaunu inovatīvu uzņēmumu attīstību, kā arī attīstīt platformu, kas stiprinātu starpreģionālo zināšanu apmaiņu un izmantošanu	3. mērķis - Konkurētspējīga tautsaimniecība, daudzveidīga un aktīva uzņēmējdarbība	3.3. Uzņēmējdarbības aktivitātes paaugstināšana	RPR	Ventspils augstskola, Ventspils Augsto tehnoloģiju parks, Bezpeļņas SIA 'Stockholm School of Economics in Riga, Tartu Science Park, Institute of Baltic Studies	Igaunijas - Latvijas pārrobežu sadarbības programma	2010-2012	561 788

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMS 2011

5.	Rīcības Lisabonas un Ģēteborgas stratēģiju integrētai īstenošanai ES 2020 mērķu sasniegšanai reģionālā līmenī	Projekta pamatmērķis ir veidot izpratni kā pielāgot ES politikas mērķus ar vietējo un reģionālo lēmumu pieņemšanas procesiem. Kā arī popularizēt un paplašināt zināšanu pieredzi tādos jautājumos kā energoefektivitāte un ilgtspējīgs transports	5. mērķis - Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī	5.1. Reģiona pārvaldes efektivitātes paaugstināšana	Nykopingas pašvaldība, Zviedrija	Portugāle, Orebro, Uppsalas, Gnestas pašvaldības (Zviedrija), Luksemburga	Interreg IVC kapitalizācijas projekts	2010-2012	1 546 194
6.	Rīgas plānošanas reģiona administratīvās kapacitātes stiprināšana – speciālistu piesaiste projektu pārvaldībā	Mērķis paaugstināt Rīgas plānošanas reģiona administratīvo kapacitāti, piesaistot 2 kvalificētus speciālistus ES fondu un citu finanšu instrumentu līdzfinansētu projektu plānošanā, koordinācijā, uzraudzībā un izstrādē ar mērķi sekmēt resursu piesaisti Rīgas plānošanas reģiona attīstības plānošanas dokumentu ieviešanai un uzraudzībai, tādejādi veicinot līdzsvarotu un sabalansētu visa reģiona teritorijas attīstību	5. mērķis - Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī	5.1. Reģiona pārvaldes efektivitātes paaugstināšana	RPR		ESF darbības programma - Cilvēkresursi un nodarbinātība	2010-2012	57 626
7.	ES fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības projektu īstenošanas un vadības pilnveide Rīgas plānošanas reģionā	Mērķis sekmēt Rīgas plānošanas reģiona teritorijas sociāli-ekonomisko izaugsmi efektīvāk izmantojot ES fondu un citu ārējās palīdzības finanšu instrumentu līdzfinansēto projektu sniegtās iespējas. Projektā plānots pilnveidot Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību projektu vadītāju zināšanas un prasmes ES fondu un citas ārvalstu finanšu palīdzības finansētu projektu izstrādē, finanšu plānošanā un ieviešanā kā arī attīstīt Rīgas plānošanas reģiona kapacitāti un rīkus reģionālas nozīmes projektu plānošanā un koordinēšanā	5. mērķis - Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī	5.1. Reģiona pārvaldes efektivitātes paaugstināšana	RPR		ESF darbības programma - Cilvēkresursi un nodarbinātība	2010-2011	35 050

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMS 2011

8.	Globāla vīzija Videi draudzīgu tehnoloģiju attīstībai Baltijas reģionā	Veicināt videi draudzīgo mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspēju un izaugsmes potenciālu starptautiskajā mērogā	3. mērķis - Konkurētspējīga tautsaimniecība, daudzveidīga un aktīva uzņēmējdarbība	3.3. Uzņēmējdarbības aktivitātes paaugstināšana	Orebro Universitāte	RPR, Tallinas Tehniskā Universitāte	Centrālā Baltijas jūras reģiona programma Interreg IVA	2011 -2013	1 096 662
9.	Senās kulta vietas - Baltijas jūras piekrastes kopīgā identitāte (CB 35)/Kulta Identitāte	Kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana, saglabāšanas un izmantošanas stratēģijas izstrāde, tūrisma produkta izstrāde un mārketingas	1. mērķis - Augsta cilvēkresursu kvalitāte un attīstība	1.2. Veselības, sociālās, izglītības un kultūras infrastruktūras un pakalpojumu attīstība	RPR	Vidzemes, Kurzemes, Zemgales plānošanas reģioni, Gāvleborgas novada muzejs (Zviedrija) – „Hiite Maja”, nodibinājums (Igaunija)	Centrālā Baltijas jūras reģiona programma Interreg IVA	2010-2013	1 088 248
10.	ES fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības projektu īstenošanas un vadības pilnveide Rīgas plānošanas reģionā II	Mērķis sekmēt Rīgas plānošanas reģiona teritorijas sociāli-ekonomisko izaugsmi efektīvāk izmantojot ES fondu un citu ārējās palīdzības finanšu instrumentu līdzfinansēto projektu sniegtās iespējas. Projektā plānots pilnveidot Rīgas plānošanas reģiona pašvaldību projektu vadītāju zināšanas un prasmes ES fondu un citas ārvalstu finanšu palīdzības finansētu projektu izstrādē, finanšu plānošanā un ieviešanā kā arī attīstīt Rīgas plānošanas reģiona kapacitāti un rīkus reģionālas nozīmes projektu plānošanā un koordinēšanā	5. mērķis - Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī	5.1. Reģiona pārvaldes efektivitātes paaugstināšana	RPR		Eiropas Sociālais fonds	2011 -2012	31 710

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS UZRAUDZĪBAS ZIŅOJUMS 2011

11.	Build up Skills - Latvija/ Efficient Energy Building Roadmap for Latvia	Sekmēt būvniecības izglītības attīstību, tādējādi veicinot Latvijas valsts definēto ilgtspējīgas enerģijas politikas mērķu laika posmam līdz 2020. gadam sasniegšanu	4. mērķis - Augstas kvalitātes dzīves vide	4.1. Efektīvas enerģijas un vides infrastruktūras attīstība	RPR	LPR, VPR, ZPR, Latvijas Vides investīciju fonds, Latvijas Būvnieku asociācija, Latvijas Būvzinieņu savienība, Latvijas Siltuma, gāzes un ūdens tehnoloģijas inženieru savienība.	Intelligent Energy Europe	2011 -2013	186 108
12.	Ķekavas novada pašvaldības administratīvā kapacitātes stiprināšana, veicot pētījumu par energoefektīvu pašvaldības ielu un sabiedrisko vietu apgaismojumu	Pašvaldības kapacitātes stiprināšana palielinot zināšanas un izpratni par energoefektivitātes paaugstināšanas iespējām pašvaldības ielu un sabiedrisko vietu apgaismojuma izveidei	4. mērķis - Augstas kvalitātes dzīves vide	4.1. Efektīvas enerģijas un vides infrastruktūras attīstība	Ķekavas novada dome	RPR	Eiropas Sociālais fonds	2011 - 2012	31 109
PROJEKTI IESNIEGTI VĒRTĒŠANĀ									
13.	ES fondu un citu ārvalstu finanšu palīdzības projektu īstenošanas un vadības pilnveide Rīgas plānošanas reģionā III		5. mērķis - Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī	5.1. Reģiona pārvaldes efektivitātes paaugstināšana	RPR		Eiropas Sociālais Fonds	2012 - 2013	35 558
14.	Lietus ūdeņu monitorings un menedžments Baltijas jūras reģionā (BALTIC FLOWS)		4. mērķis - Augstas kvalitātes dzīves vide	4.1. Efektīvas enerģijas un vides infrastruktūras attīstība	Turku universitāte	Turku lietišķo zinātņu universitāte, Turku zinātnes parks, Somijas Dienvidrietumu reģionālā pārvalde (Somija), Tallinas Tehnoloģiskā universitāte, SIA „Cleantech Estonia”, Tallinas pilsētas dome (Igaunija), Hamburgas lietišķo zinātņu universitāte (Vācija), Fizikālās enerģētikas institūts, SIA „Vides	ES 7. Ietvara programma	2013 - 2015	2 567 894

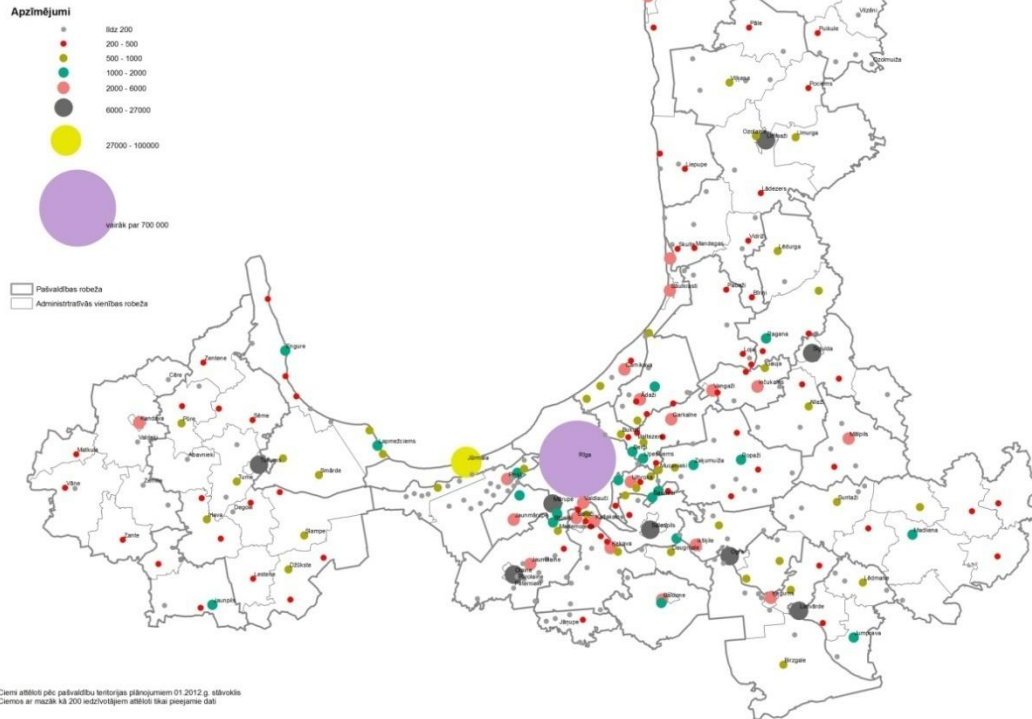
						projekti”, RPR (Latvija), Upsalas universitāte, Upsalas reģiona pārvalde, SIA „Upwis AB” (Zviedrija), SIA „Ecotech International” (Lielbritānija).			
15.	Datu ieguves un apstrādes metodoloģiskās bāzes stiprināšana inovācijās un gudrā reģionu specializācijā balstītai Eiropas attīstībai (MEMORAISLE)		5. mērķis - Rīgas reģiona lomas un ietekmes pieaugums nacionālajā un starptautiskajā līmenī	5.1. Reģiona pārvaldes efektivitātes paaugstināšana	Fonds „Formit”	Eiropas Komisijas Kopīgais pētniecības centrs – Perspektīvo tehnoloģisko pētījumu institūts, RPR (Latvija), Ziemeļumbrijas universitāte (Lielbritānija), Statistikas pārvalde EUSTAT (Spānija), Vācijas inovāciju aģentūra „The Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft”, Pētniecības, statistikas un apmācību institūts „Eupolis Lombardia” (Itālija), Kalē reģiona Inovāciju aģentūra „Nord France Innovation Développement” (Francija).	ES 7. Ietvara programma	2013 - 2015	1 295 781
16.	Atbalsts inovācijām Eiropas kultūrvēsturiskā mantojuma efektīvam menedžmentam (HERITAGE)		1. mērķis - Augsta cilvēkresursu kvalitāte un attīstība	1.2. Veselības, sociālās, izglītības un kultūras infrastruktūras un pakalpojumu attīstība	RPR	Latvijas Tehnoloģiskais centrs, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts, Rīgas Tehniskā universitāte, SIA „Latvijas mežu nozares kompetences centrs”, SIA „Lafivents”, SIA „Menerga Baltic”. Ārvalstu partneri projektā: 1) Ilgtspējīgas renovācijas un atjaunošanas informācijas centrs, kas pārstāv Igaunijas klasteri. 2) Zagrebas universitāte, kas pārstāv Horvātijas klasteri, 3) Dalībnieku grupa, kas pārstāv Slovēnijas klasteri: SIA	ES 7. Ietvara programma	2013 - 2015	2 013 891

						„Būvniecības un būvinženieru institūts ZRMK”, Slovēnijas būvniecības klasteris, Kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības institūts, SIA „Menerga”.			
17.	Mājokļi un Mobilitāte Digitālajā ekosistēmā, no Intelīģences uz Ilgtspēju		1. mērķis - Augsta cilvēkresursu kvalitāte un attīstība	1.5. Informācijas sabiedrības veidošana	Somijas Tehniskās Izpētes centrs	Helsinki reģiona transports (Somija), Aalto universitāte (Somija); Culminatum Innovation - Dzīvā Biznesa kompetences klasteris (Somija), Tivit (Somija), Ajelo (Somija), Digital Living of Finland (Somija), Relate Partnership (Somija), Jussa Consulting (Somija), La Salle Technova (Spānija), Cluster Development (Spānija), Domotys Cluster (Spānija,) AAC10 (Spānija), Dublīnas pilsētas padome (Īrija), Smartlab pētījumu institūts (Īrija), Skytek (Īrija), Kompetenznetzwerk Dezentrale Energietechnologien e.V. (Vācija), Fraunhofer Institute (Vācija), Transporta un Telekomunikāciju institūts (Latvija), RPR, Latvijas loģistikas asociācija, LIKTA, Kansasas universitāte (ASV), American Society of Civil Engineers (ASV), VTT Brazil Ltd (Brazīlija), Ang and Ong consultants (Singapūra)	ES7. Ietvara programma	2012 - 2015	2 946 000

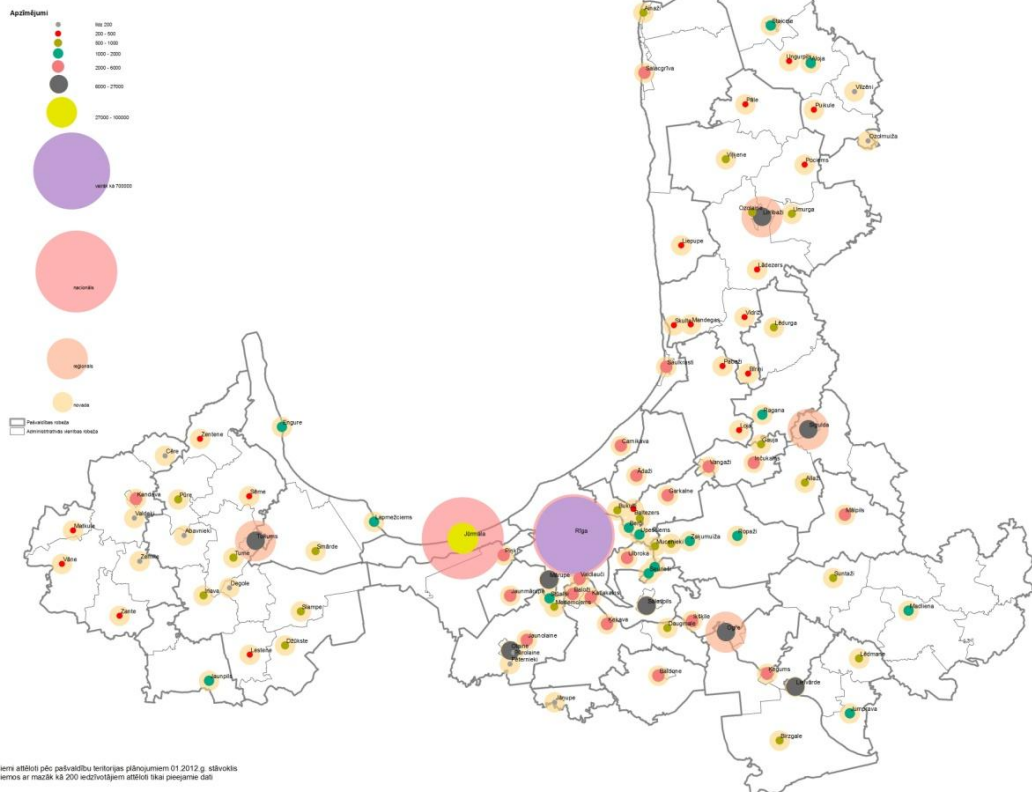

7.pielikums. Rīgas plānošanas reģiona attīstības centri un apdzīvoto vietu funkcionalitāte

Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju skaits pilsētās un ciemos

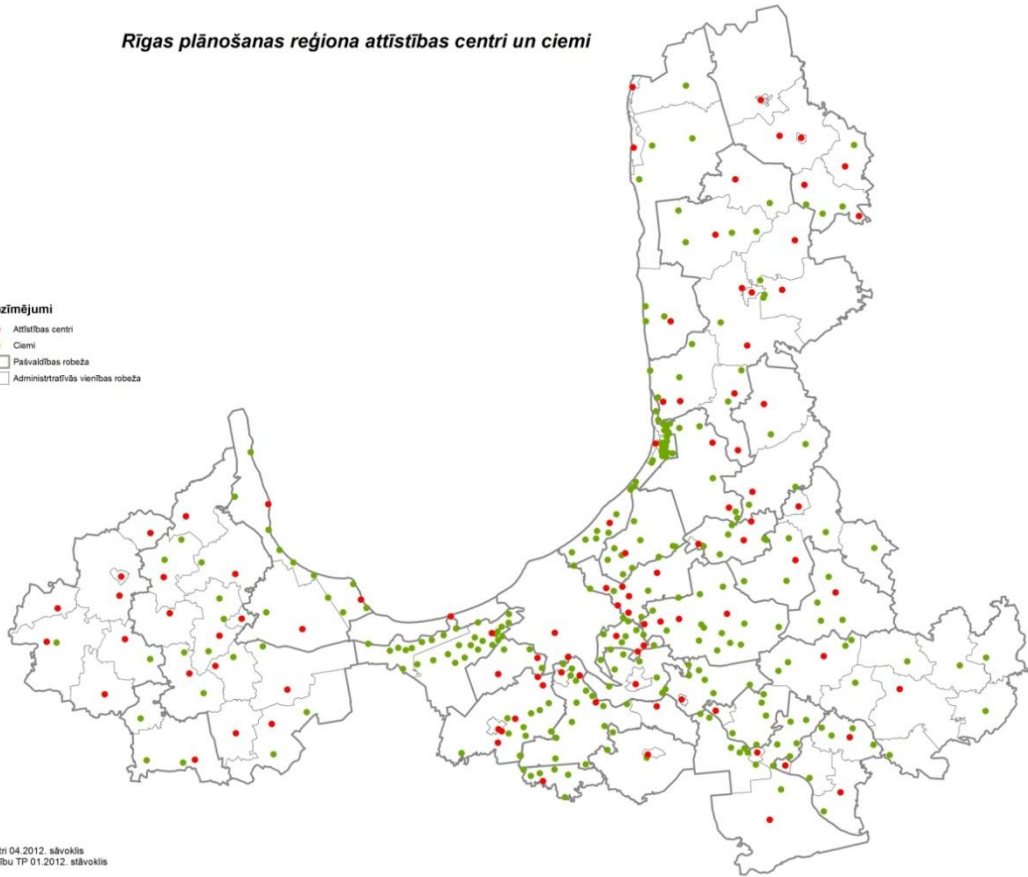
Rīgas plānošanas reģiona iedzīvotāju skaits attīstības centros

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Rīgas plānošanas reģiona attīstības centri un ciemi

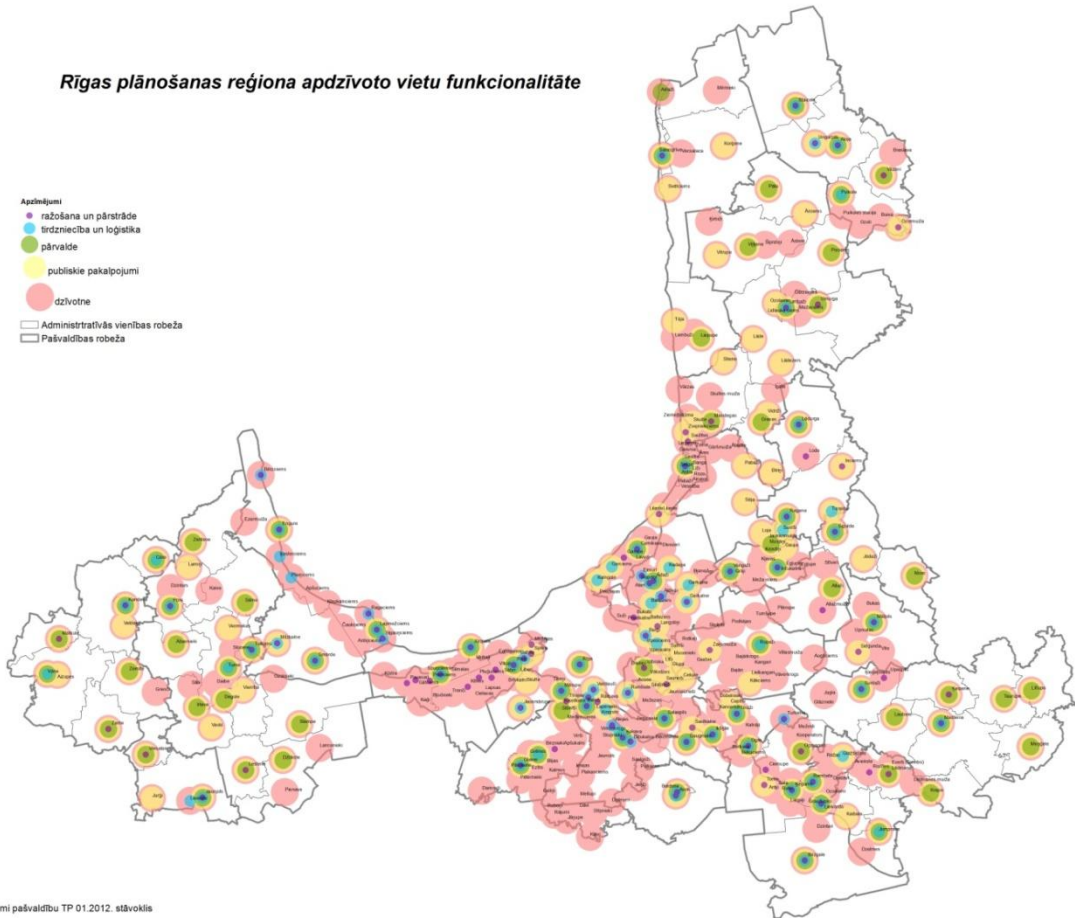
- Apzīmējumi**
- Attīstības centri
  - Ciemi
  - Pašvaldības robeža
  - Administratīvās vienības robeža

attīstības centri 04.2012. stāvoklis
ciemi pašvaldību TP 01.2012. stāvoklis

Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu funkcionalitāte

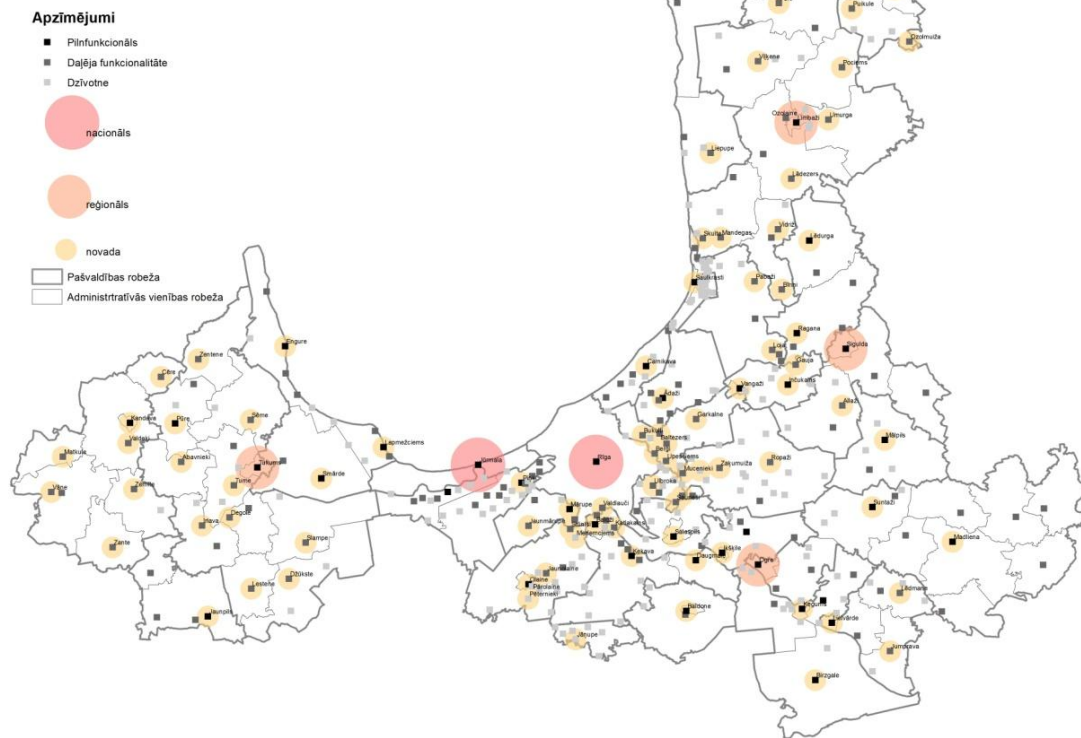
- Apzīmējumi**
- ražošana un pārstrāde
  - tirdzniecība un loģistika
  - pārvalde
  - publiskie pakalpojumi
  - dzīvotne
  - Administratīvās vienības robeža
  - Pašvaldības robeža

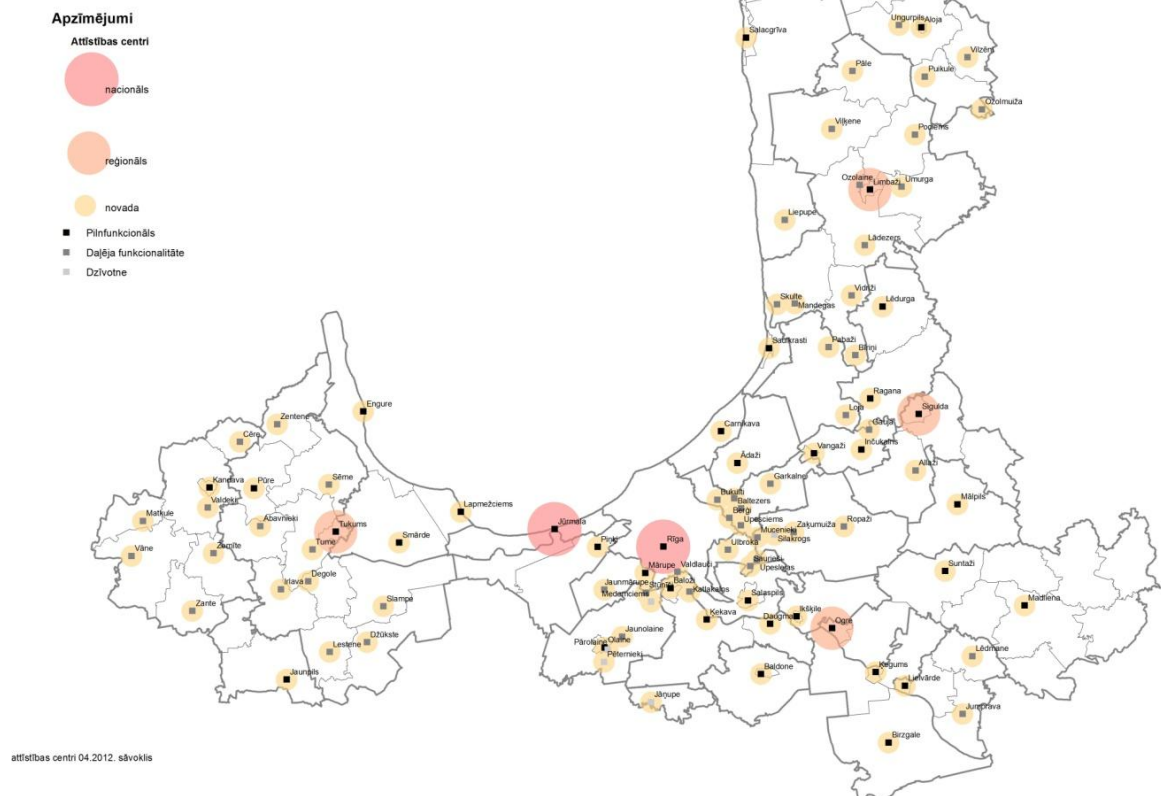
ciemi pašvaldību TP 01.2012. stāvoklis

Avots: Rīgas plānošanas reģions

Rīgas plānošanas reģiona apdzīvoto vietu un attīstības centru funkcionalitāte

Rīgas plānošanas reģiona attīstības centri un funkcijas

attīstības centri 04.2012. sāvoklis

Avots: Rīgas plānošanas reģions

RĪGAS PLĀNOŠANAS REĢIONS
www.rpr.gov.lv